

वार्षिक प्रगति प्रतिवेदन

(आ.व. २०७८/०८०)

नेपाल सरकार

वन तथा वातावरण मन्त्रालय

वन तथा भू-संरक्षण विभाग

वन वीड प्रयोगशाला तथा भण्डारण केन्द्र

नेपालगञ्ज, बाँके

सानागाँउ ४ डोटीमा रहेको प्रादेशिक फलफुल बगैँचा अनुगमन पश्चात बगैँचा हेरालु र समुह पदाधिकारीहरूसँगको सामुहिक तस्वीर

डिभिजन वन कार्यालय बाँकेका प्रमुख र यस केन्द्रका प्रमुखद्वारा संयुक्त रूपमा आधुनिक अनुसन्धानमुलक नर्सरी अनुगमन गरिएको

आधुनिक अनुसन्धानमुलक नर्सरीमा मदर वेडमा वीउ रोप्टै नर्सरी नाइके तथा प्रशिक्षण गर्दै केन्द्रका कर्मचारी

बहुवर्षिय विरुवा उत्पादन प्रोजेनार्थ विरुवाहरुको पोलिब्याग परिवर्तन गर्दै मिश्रण माटो पोलिब्यागमा भर्दै ।

आ=ब= २०८०।०८१ मा आधुनिक नर्सरीमा उत्पादित विरुवाहरु

संकटापन्न छतिवन प्रजाती संरक्षण प्लट मधुवन न पा ८ श्री गणेश शिव दुर्गा सा व मा होर्डिङ्ग बोर्ड राखे पश्चातको सामुहिक फोटो

वन तथा भू संरक्षण विभागका उप महानिर्देशक श्री दिपक ज्ञवाली ज्यूबाट केन्द्रको नर्सरी अनुगमन गर्दै

आधुनिक अनुसन्धानमुलक नर्सरीमा आ.ब. २०८०।०८१ मा निर्मित ग्रिन हाउस ।

वार्षिक प्रगति प्रतिवेदन

(आ.व. २०८०/०८१)

नेपाल सरकार

वन तथा वातावरण मन्त्रालय

वन तथा भू-संरक्षण विभाग

वन वीड प्रयोगशाला तथा भण्डारण केन्द्र

नेपालगञ्ज, बाँके

प्रकाशक

नेपाल सरकार

वन तथा वातावरण मन्त्रालय

वन तथा भू-संरक्षण विभाग

वन वीउ प्रयोगशाला तथा भण्डारण केन्द्र,

नेपालगंज, बाँके

२०८१ आषाढ

सम्पर्क ठेगाना

वन वीउ प्रयोगशाला तथा भण्डारण केन्द्र,

नेपालगंज, बाँके

मोवाइल नं. ९८५८०६०४६२

ईमेल: bankeseedcenter@gmail.com

आवरण फोटो:

उद्योग पर्यटन वन तथा वातावरण मन्त्रालय कर्णाली प्रदेशका श्रीमान सचिव विनोद प्रसाद देवकोटा तथा प्रदेश निर्देशक श्री ललित कुमार कर्णका साथ वन वीउ प्रयोगशाला तथा भण्डारण केन्द्रका कर्मचारीहरु

प्रकाशन प्रति: १७५ वटा

मुद्रण

सिग्मा जनरल अफसेट प्रेस

सानेपा, ललितपुर

फोन: ०१-५४५४०२९ ।

दुई शब्द

विषय-सूची

भाग - १	५
परिचय	५
१.१. पृष्ठभूमि	५
१.२ वन बीउ प्रयोगशाला तथा भण्डारण केन्द्र बाँकेको दरबन्दी विवरण	५
१.३ लक्ष्य	६
१.४ उद्देश्य	६
१.५ कार्यालयको भौतिक पूर्वाधार	६
१.६ वन बीउ प्रयोगशाला तथा भण्डारण केन्द्र, बाँकेको कार्यक्षेत्र	७
भाग - २	८
संक्षिप्त जानकारी	८
पृष्ठभूमि	८
लक्ष्य तथा उद्देश्य	१०
उपलब्धीहरु	१०
समस्या तथा चुनौतीहरु	१२
सुझावहरु	१३
भाग - ३	१४
यस आ.ब. मा सम्पन्न कार्यक्रमहरु	१४
आ.ब. २०८०।०८१ को वार्षिक स्वीकृत कार्यक्रम अनुसार सम्पन्न कार्यक्रमहरु	१४
आ.ब. २०८०।०८१ मा सम्पन्न कार्यक्रमहरु मुख्य मुख्य कार्यक्रमहरुको विस्तृत विवरण	१५
वन बीउ संकलन सामाग्री खरिदः	१६

उन्नत वन बीउ संकलन/खरिद/वितरण	१६
अनुसन्धानमुलक विरुवा उत्पादन तथा वन बीउ बगैचा निर्माण गर्न र शहरी वृक्षारोपण प्रयोजनार्थ बहुवर्षिय विरुवा उत्पादन कार्य.....	१६
निर्मित सिड स्टाण्डको तथ्याङ्क अध्यावधिक कार्य (बोर्ड लेखन, रुखको तथ्याङ्क संकलन, अभिलेखिकरण कार्य समेत).....	१७
अनुसन्धानमुलक नर्सरीको स्तरोन्नति (नर्सरीको क्षेत्र विस्तार समेत).....	१८
विउ संकलन क्षेत्रको माउ रुख पहिचान तथा प्रकाशन.....	१८
सिसौ BSO कोहलपुरमा मेशवायर, तारवार फेन्सिङ्ग.....	१९
आधुनिक अनुसन्धानमुलक नर्सरीमा ग्रिन हाउस, स्टोर रुम, सेड हाउस स्थापना.....	१९
वन बीउ प्रयोगशाला (Seed lab) तथा भण्डारण केन्द्र (Cold store) व्यवस्थापन (मर्मत सुधार, नियमित विधुत आपूर्ती समेत)	२०
पुरानो फलफूल बगैचा, बीउ उत्पादन क्षेत्र तथा प्रजाती संरक्षण क्षेत्रहरूको व्यवस्थापन	२०
विउ उत्पादन क्षेत्र, संकटापन्न प्रजाति संरक्षण प्लटको वर्तमान अवस्थाको विश्लेषण (अध्ययन/सर्वेक्षण/अनुसन्धान).....	२१
डडेलधुरा जिल्लामा देवदार संरक्षण कार्यक्रम.....	२१
शहरी वनमा प्रयोग हुने प्रजातीको Seed collection and sowing	२२
छतीवन, पलाँस, श्रीखण्ड लेक चाँप विजयसालको elite tree selection and marking र seed sowing in Mother bed	२३
बीउ बगैचा र फलफूल बगैचाहरूको संरक्षण (हेरालु मार्फत).....	२४
वन बीउ प्रयोगशाला तथा भण्डारण केन्द्रको वार्षिक प्रगति पुस्तिका प्रकाशन.....	२४
भाग- ४	२५
प्रजनन बीउ बगैचा-फलफूल बगैचाहरूको विस्तृत विवरण.....	२५
प्रजनन विउ बगैचाको संक्षिप्त जानकारी	२५
१. सिसौ प्रजनन बीउ बगैचा कोहलपुर बाँकेको संक्षिप्त जानकारी.....	२५
२. विजयसाल प्रजनन बीउ बगैचा कृष्णपुर ५ कञ्चनपुर (मध्यमस्तरको प्रजनन बीउ बगैचा)	२७

३. कदम प्रजनन वीउ वंगैचा कृष्णपुर ५ कञ्चनपुर साधारणस्तरको (खुल्ला परागसेचन, प्रजाती पहिचान नभएको).....	२८
४. सिसौ प्रजनन वीउ वंगैचा कृष्णपुर ५ कञ्चनपुर (मध्यमस्तरको प्रजनन वीउ वंगैचा).....	३०
प्रदेश फलफूल वंगैचाको संक्षिप्त जानकारी	३१
१. सुदुर पश्चिम प्रदेश फलफूल वंगैचा.....	३१
वीउ उत्पादन क्षेत्रहरू	३२
संटापत्र तथा लोपोन्मुख प्रजातीको संरक्षण प्लटहरू	३२
आ.व.२०५८।०५९ देखी २०७१।०७२ सम्म वन विउ प्रयोगशाला तथा भण्डारण केन्द्र बाँके अन्तर्गत स्थापित भएका वन संवर्धन नमुना स्थलहरूको विवरण.....	३३
भाग - ५	३४
विविध जानकारीहरू.....	३४
१. वन सम्बर्द्धन महाशाखा काठमाण्डौँबाट स्थापना गरिएका विभिन्न प्रजातीका वीउ उत्पादन क्षेत्रहरूको विवरण	३४
अन्य केन्द्र अन्तर्गतका वीउ उत्पादन क्षेत्रहरूको विवरण	३४
२. वन सम्बर्द्धन महाशाखा काठमाण्डौँबाट स्थापना गरिएका विभिन्न प्रजातीका प्रजनन वीउ वंगैचा क्षेत्रहरूको विवरण	३९
अन्य केन्द्र अन्तर्गतका वीउ उत्पादन क्षेत्रहरूको विवरण	३९
३. प्रदेश स्तरीय फलफूल वंगैचाहरू (Province Level Fruit Gardens)	४१
४. हालसम्म स्थापना गरिएका संकटापन्ना वन प्रजातिहरूको स्वस्थानिय संरक्षण प्लटको विवरण (In-situ conservation sites of rare and threatened species)	४१
५. आ.व.२०५८।०५९ देखी २०७१।०७२ सम्म स्थापित वन संवर्धन नमुना स्थलहरूको विवरण	४२

अनुसुची १	४५
आ.व. २०८०।८१ को बीउ संकलन तथा खरिद सम्बन्धी विवरण.....	४५
आ.व. २०८०।८१ को बीउ संकलन विवरण.....	४५
आ.व. २०८०।८१ को बीउ वितरण सम्बन्धी विवरण	४७
अनुसूची २.....	४९
वन बीउ प्रजातीहरूको फिल्डस्तरमा बीउ संकलन गर्दा प्रयोगमा ल्याईने वन बीउ संकलन नर्म्स.....	४९
अनुसूची ३.....	५२
प्रजाती परिचय.....	५२
अनुसूची ४.....	७३
वन बीउ सम्बन्धी विवरण.....	७३
अनुसूची ५.....	८६
वन बीउ प्रयोगशाला तथा भण्डारण केन्द्र नेपालगँज बाँकेमा कार्यरत कर्मचारीहरूको विवरण.....	८६

भाग-१ परिचय

१.१ पृष्ठभूमि

नेपालमा परापूर्व काल देखि नै मुलुकको आर्थिक, सामाजिक, सांस्कृतिक, वातावरणीय तथा जनताको दैनिक जीविकोपार्जनमा वन क्षेत्रको महत्वपूर्ण भूमिका रहि आएको छ । स्थानीय समुदायहरू जीविकोपार्जन र आय आर्जनका लागि काठ, इन्धन, दाउरा, घाँस, औषधिय वनस्पति र गैहकाष्ठ वन उत्पादनहरू) NTFPs) को लागि वनमा निर्भर छन्। यसका साथसाथै वन स्रोतहरूले माटो संरक्षण, जल नियमन, जलाधार संरक्षण, कार्बन सिक्वेस्ट्रेसन र जलवायु नियमनमा योगदान पुर्याउँछ, जसले स्थानीय समुदाय र विश्वव्यापी पारिस्थितिकी प्रणाली दुवैलाई फाइदा पुर्याउँछ। नेपालमा हाल वन क्षेत्र ५९.६२ लाख हेक्टर (४०.३६ प्रतिशत) र अन्य काष्ठ तथा बुट्यान ६.४८ लाख हेक्टर (४.३८ प्रतिशत) गरी कुल ६६.१ लाख हेक्टर (४४.७४ प्रतिशत) भू-भाग वन क्षेत्रले ओगटेको छ (DFRS २०१५) । नेपालमा हरेक वर्ष बसोबास र विकास निर्माणमा वन क्षेत्रको प्रयोग भईरहेको छ । यस परिपेक्षमा वन क्षेत्रको वृद्धि गर्न खाली पर्ती जमिनमा वृक्षारोपण गरी वन क्षेत्रको वृद्धि एवं विकास गर्नुको विकल्प छैन । वन क्षेत्रको महत्वलाई मध्यनजर गरी नेपाल सरकारले सन् १९८० को दशकदेखि नै व्यापक रूपमा वृक्षारोपण गर्दै आएको छ ।

हाल नेपालको संविधान २०७२ लागू भए पश्चात नेपालको वन सम्बन्धी कार्यक्षेत्र र अधिकार संविधानको अनुसूची-४, ५, ६, ७, ८ र ९ बमोजिम संघ, प्रदेश र स्थानीय तहमा बाँडिएको छ । सोही बमोजिम वि.सं. २०७५ साल देखि वन संगठनको नयाँ सांगठनिक संरचना अनुसार वन तथा भू-संरक्षण विभागको मातहतमा रहेको संघीय कार्यालयहरू मध्ये वन बीउ प्रयोगशाला तथा भण्डारण केन्द्र, हात्तीसारको अलावा वन बीउ प्रयोगशाला तथा भण्डारण केन्द्र, बाँके, पोखरा र विराटनगरको कार्यक्षेत्र विशुद्ध प्राविधिक तवरको भएकोले महत्वपूर्ण केन्द्रको रूपमा रहेका छन् । यी केन्द्रले गुणस्तरीय वन बीउको सहज र प्रभावकारी वितरण गरी राष्ट्रिय वृक्षारोपणको अभियानलाई सहयोग पुर्याउने छन् ।

२०७५ सालमा संघिय कार्यालयको रूपमा वन बीउ प्रयोगशाला तथा भण्डारण केन्द्र बाँकेको स्थापना भएको थियो । वन बीउ प्रयोगशाला तथा भण्डारण केन्द्र, नेपालगंज, बाँकेको,

मौजुदा जनशक्ति, कार्यालय स्थापनाको लक्ष्य तथा उद्देश्य, भौतिक पूर्वाधार तथा कार्यक्षेत्र निम्नानुसार छन् ।

१.२ वन बीउ प्रयोगशाला तथा भण्डारण केन्द्र बाँकेको दरबन्दी विवरण

वन बीउ प्रयोगशाला तथा भण्डारण केन्द्र, बाँके नेपालगंजको वर्तमान स्वीकृत तथा पदपूर्ति दरबन्दी विवरण निम्नानुसार रहेको छ ।

तालिका नं. १

दरबन्दी विवरण

सि. नं.	पद	श्रेणी	सेवा	समुह- उपसमुह	वन बीउ प्रयोगशाला तथा भण्डारण केन्द्र बाँके		कैफियत
					दरबन्दी	पदपूर्ति	
१	वन अधिकृत	रा. प. तृ. प्रा.	वन	ज. फ.	१	१	काजमा कामकाज गर्ने गरी
२	रेञ्जर	रा. प. अन. प्रथम प्रा.	वन	ज. फ.	२	२	
३	फरेष्टर	रा. प. अन. द्वितिय प्रा	वन	ज. फ.	१	१	
४	ल्याब असिष्टेन्ट	रा. प. अन. द्वितिय		ज. फ.	१	१	करारमा १ जना
५	वन रक्षक	श्रेणी विहिन	वन	ज. फ.	२		
६	कार्यालय सहयोगी	श्रेणी विहिन			१	१	करारमा १ जना
७	चौकिदार	श्रेणी विहिन				१	
८	स्वीपर	श्रेणी विहिन				१	
	कुल जम्मा				८	८	

१.३ लक्ष्य

वन बीउ प्रयोगशाला तथा भण्डारण केन्द्र नेपालगंज बाँकेको लक्ष्य रूख प्रजातिहरूको वंशाणु स्रोतको संरक्षण एवं प्राकृतिक वनको व्यवस्थापनमा सुधार गरी जैविक विविधता संरक्षण गर्दै मुलुकको समृद्धिमा टेवा पुर्याउने रहेको छ ।

१.४ उद्देश्य

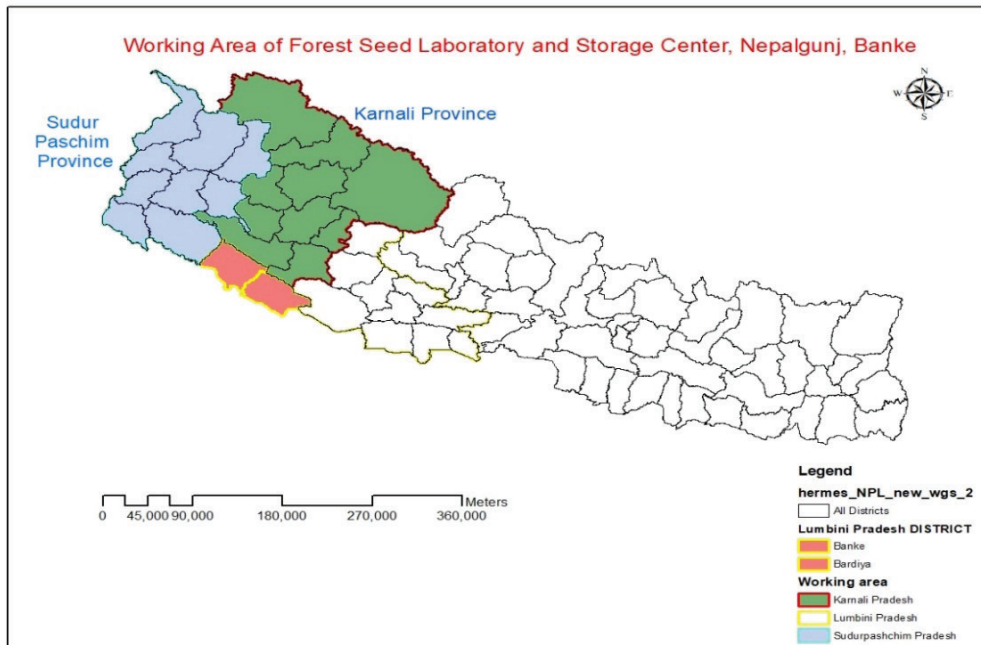
- ❖ बीउ उत्पादन क्षेत्रहरूको स्थापना तथा व्यवस्थापन गर्ने ।
- ❖ स्वस्थ बीउ संकलनको लागि जनशक्ति तयार गर्ने ।
- ❖ स्वस्थ तथा गुणस्तर बीउ उत्पादन गर्ने ।
- ❖ बीउको गुणस्तरीय परीक्षणको लागि वन बीउ प्रयोगशालाको आधुनिकीकरण गर्दै लैजाने ।
- ❖ सरोकारवाला निकायहरूलाई सहज रूपमा गुणस्तरीय बीउ उपलब्ध गराउने ।
- ❖ फलफूल तथा वन बीउ बगैँचाको स्थापना तथा व्यवस्थापन गर्ने ।
- ❖ उपलब्ध बीउ परीक्षणको लागि गुणस्तरीय नर्सरी संचालन गर्ने ।
- ❖ लोपोन्मुख तथा संकटापन्न अवस्थाका रुख प्रजातिहरूको *Ex-situ* तथा *In-situ* gene conservation गर्ने ।

१.५ कार्यालयको भौतिक पूर्वाधार

- ❖ कार्यालय भवन: कार्यालयको आफ्नै भवन नरहेकोले नेपालगँज उप महानगरपालिका वडा नं १० आदर्शनगर स्थित भाडाको घरमा कार्यालय संचालन रहेको
- ❖ स्थायी नर्सरी संरचना: यस कार्यालयको आधुनिक अनुसन्धानमुलक स्थायी नर्सरी कोहलपुर नगरपालिका वडा नं ७ स्थित जमुनियमा करिब २९९० वर्ग मिटर क्षेत्रफलमा स्थापना भई विभिन्न भौतिक संरचनाहरू निर्माण तथा वार्षिक रूपमा स्तरोन्नति हुँदै बहुवर्षिय विरुवा उत्पादन कार्य भै रहेको । साथै १ जना नर्सरी नाईके वार्षिक रूपमा परिचालन भै रहेको ।
- ❖ सवारी साधन: मोटरसाईकल २ वटा रहेको जसमध्ये १ वटाको विक्रम आयोजनाबाट पुरानो हस्तान्तरण भई प्राप्त भएको ।

१.६ वन बीउ प्रयोगशाला तथा भण्डारण केन्द्र, बाँकेको कार्यक्षेत्र

यस केन्द्रको कार्यक्षेत्रले कर्णाली प्रदेश (सबै १० जिल्ला), लुम्बिनी प्रदेश (२ जिल्ला बाँके र बर्दिया) र सुदूरपश्चिम प्रदेश (सबै ९ जिल्ला) गरी कुल २१ जिल्ला रहेको छ ।

भाग-२

सक्षिप्त जानकारी

राष्ट्रिय वन बीउ आयोजना देखि वृक्ष सुधार कार्यक्रम हुँदै वन बीउ प्रयोगशाला तथा भण्डारण केन्द्र सम्म आईपुग्दा (सन् १९८२-सन् २०१८)

पृष्ठभूमि

वन नेपालको अति महत्वपूर्ण प्राकृतिक सम्पदा हो । स्थानीय तथा राष्ट्रिय स्तरमा महत्वपूर्ण भूमिका खेल्ने कृषि, जलस्रोत, उर्जा, पर्यटन, उद्योग जस्ता क्षेत्रहरूको आधारस्तम्भ नै वन हो । कृषिप्रधान देश नेपालमा कृषि र वनको अन्योन्याश्रित सम्बन्ध छ । देशको झण्डै आधा भू-भाग (४४.७४%) ओगटी नेपालको सबभन्दा ठूलो प्राकृतिक सम्पदाको रूपमा रहेको वनले देशको आर्थिक, सामाजिक, सांस्कृतिक र वातावरणीय क्षेत्र एवं दैनिक जीविकोपार्जनमा अत्यन्त महत्वपूर्ण भूमिका निर्वाह गरिरहेको कुरा हामी सबैलाई विदितै छ ।

“दूधगुण बुद्धि, बीउ गुण बालो र उन्नत बीउ, असल रुख” नेपाली जनजिब्रोमा झुण्डिएका उक्तिहरू हुन् । गुणस्तरीय बीउबाट नै स्वस्थ रुखको परिकल्पना गर्न सकिन्छ । त्यसैगरी स्वस्थ र राम्रो रुखबाट मात्र राम्रो वन र राम्रो वन भएमा मात्र यसले देशको समृद्धिमा बढी योगदान पुर्याउन सक्दछ । नेपालमा सन् १९७० को दशकबाट बृहतरूपमा वृक्षारोपण कार्यको थालनी भएको थियो । सो कार्यका लागि ठूलो परिमाणमा गुणस्तरीय वन बीउको आवश्यकता पर्यो । सोही सिलसिलामा विभिन्न जिल्ला, आयोजना एवं परियोजनाका लागि गुणस्तरीय बीउ आपूर्ति गर्ने उद्देश्यले सन् १९८२ मा अष्ट्रेलिया सरकारको आर्थिक र प्राविधिक सहयोगमा वन विभाग अन्तर्गत राष्ट्रिय वन बीउ आयोजना (National Tree Seed Project) सुरु भयो । सन् १९८७ देखि १९९१ सम्म युरोपेली आर्थिक समुदाय (European Economic Community-EEC) र संयुक्त अधिराज्य बेलायत सरकारको समुद्र पार बिकास नियोग (UK Overseas Development Administration -ODA) को सहयोगमा उक्त आयोजनाले निरन्तरता पायो । त्यसैगरी सन् १९९१ देखि १९९८ सम्म डेनमार्क सरकारको आर्थिक तथा प्राविधिक सहयोगमा वृक्ष सुधार कार्यक्रम (Tree Improvement Programme-TIP) आयोजनाको रूपमा संचालन भयो । यस कार्यक्रमले राष्ट्रिय वन बीउ आयोजनाबाट प्राप्त अनुभवलाई समेत आधार मानी गुणस्तरीय बीउ आपूर्तिको साथै जिल्ला जिल्लामा बीउ उत्पादन क्षेत्र (Seed Stand)

पहिचान र व्यवस्थापन, बीउ बगैँचा (Breeding Seed Orchard–BSO) स्थापना र व्यवस्थापन, वन बीउ सहकारी संस्थाहरूको स्थापना र सहयोग एवं वृक्ष सुधार कार्यलाई सहयोग पुर्याउन हेटौडामा (सन् १९९४) र पोखरामा (सन् १९९७) मा क्षेत्रीय बीउ केन्द्रहरू समेत स्थापना गरिए ।

सन् १९९८ देखि २००५ सम्म डेनिडा (Danish International Development Agency – DAN-IDA) को प्राकृतिक स्रोत व्यवस्थापन सहयोग कार्यक्रम (Natural Resources Sector Assistance Programme–NARMSAP) को पाँच इकाई मध्ये एक इकाईको रूपमा वृक्ष सुधार तथा वन सम्बर्धन इकाई (Tree Improvement and Silviculture Component–TISC) स्थापना भयो । डेनमार्क सरकारको सहयोगमा संचालित सो इकाई सन् १९९९ बाट संचालित वृक्ष सुधार कार्यक्रमकै परिष्कृत रूप हो । सो आयोजनाका प्रमुख कार्यक्रमहरू मध्ये बीउ उत्पादन क्षेत्र पहिचान तथा स्थापना एवं व्यवस्थापन, बीउ संकलन र वितरण, बीउ बगैँचा स्थापना एवं व्यवस्थापन, वन सम्बर्धन प्रदर्शनस्थल स्थापना र व्यवस्थापन, महत्वपूर्ण एवं संकटापन्न अवस्थाका रुख प्रजातिको संरक्षण र व्यवस्थापन प्रमुख रहेका थिए । साथै सन् २००१ मा विराटनगर र धनगढीमा थप एक एक वटा क्षेत्रीय बीउ केन्द्रहरू स्थापना भई संचालन गरियो ।

सन् २००५ मा डेनमार्कको सहयोग समाप्त भएपछि नेपाल सहकारको आफ्नै स्रोतबाट वृक्ष सुधार तथा वन सम्बर्धन इकाई (Tree Improvement and Silviculture Unit) को रूपमा संचालन भई उपरोक्त कार्यहरूले निरन्तरता पाए ।

वि.सं. २०७१ को वन विभागको पुन संरचना अनुसार वृक्ष सुधार तथा वन सम्बर्धन इकाईलाई स्तरोन्नति गरी वन विभागको चार महाशाखा मध्ये एक वन सम्बर्धन महाशाखा (Silviculture Division) बनाईयो । सो महाशाखा अन्तर्गत भौगोलिक सूचना प्रणाली व्यवस्थापन शाखा, वृक्ष सुधार शाखा, वन सम्बर्धन शाखा, वन बीउ शाखा र शहरी तथा सार्वजनिक वन विकास शाखा रहेका थिए । इकाईबाट महाशाखामा स्तरोन्नति हुँदा सांगठनिक संरचनामा परिवर्तन हुनुका साथै दायरा फराकिलो भई कार्य संचालनमा समेत व्यापक विस्तार भयो ।

वन, वातावरण र जैविक विविधता विकास सम्बन्धी कार्यहरू लामो अवधिसम्म निरन्तर संचालन गर्नुपर्ने हुन्छ । यसै सन्दर्भमा संयुक्त राष्ट्रसंघले जैविक विविधता संरक्षण गर्न विविध कार्यक्रम सहितको रणनीतिक योजना कार्यान्वयन गर्न सन् २०११-२०२० सम्मको अवधिलाई UN Decade on Biodiversity घोषणा गरेको छ भने छिमेकी राष्ट्र भारतले पनि सन् २०१२/१३–२०२१/२२ को अवधिलाई ५० लाख हे. वन बढाउने र थप ५० लाख हे.

वन क्षेत्रको हैसियत सुधार्ने प्रमुख उद्देश्य सहित National Mission for Green Mission India - GIM) घोषणा गरेको थियो ।

यसै परिप्रेक्ष्यमा नेपालका पनि खासगरी वन क्षेत्रको पहुँचबाट टाढा रहेका ग्रामीण समुदायको दैनिक जीवनयापनका लागि नभै नहुने घाँसदाउरा, काठ, जडीबुटी तथा अन्य गैरकाष्ठ वन पैदावार र वातावरणीय सेवा उपलब्ध गराउने, शहरी क्षेत्रमा हरियाली प्रवर्द्धन गर्ने एवं युवाहरूलाई वन सम्बन्धी गतिविधिमा सरिक गराई वन संरक्षण, विकास र सदुपयोगलाई राष्ट्रिय अभियानको रूपमा संचालन गरी वन क्षेत्रलाई देशको समृद्धिको आधार बनाउने उद्देश्यले नेपाल सरकारले आ.व. २०७१/७२ को बजेट वक्तव्य मार्फत वि.सं. २०७१-८० को अवधिलाई वन दशक घोषणा गरेको थियो ।

हुनत: वन तथा वातावरण मन्त्रालय एवं मातहतका निकायहरूबाट वन दशक अवधिभर संचालन गरिने सम्पूर्ण कार्यक्रमहरू वन दशक कार्यक्रम नै हुन् तर पनि अभियान कै रूपमा संचालन गरिने “एक घर एक रुख, एक गाउँ एक वन र एक नगर अनेक उद्यान” नारा सहितका नविनतम कार्यक्रम एवं जडीबुटी प्रवर्द्धन र निजी वन प्रोत्साहन कार्यक्रमलाई विशेष रूपमा वन दशक कार्यक्रमको रूपमा लिइएको थियो । वन दशक कार्यक्रमका नारा अनुरूप देशका मध्य र पूर्वी तराईका ११ जिल्लाहरू (झापा, मोरङ, सुनसरी, सप्तरी, सिराहा, धनुषा, महोत्तरी, सर्लाही, रौतहट, पर्सा र बारा) मा सघन रूपमा वन दशक कार्यक्रम लागू भएको थियो । वन दशक कार्यक्रम संचालनको प्रमुख जिम्मेवारी वन विभाग अन्तर्गतको वन सम्बर्धन महाशाखामा रहेको थियो ।

समग्रमा वन क्षेत्रको हैसियतमा सुधार ल्याउन वन सम्बर्धन महाशाखालाई पूर्णरूपमा कार्यक्रमहरू संचालन गर्न दिईनु पथ्यो । तर विडम्बना भन्नु पर्छ, त्यस्तो हुन सकेन । संघीय नेपालको पुनः संरचना सँगै वन तथा भू-संरक्षण विभाग भई वन सम्बर्धन महाशाखा वन सम्बर्धन शाखामा सीमित भयो । यस प्रकार वन सम्बर्धन शाखाबाट मात्रै विगतमा संचालनमा आएका वन बीउ तथा वृक्ष सुधार सम्बन्धी कार्यक्रमहरू समेट्न नसकिने महसुस भई हात्तीसार, काठमाडौँमा वन बीउ प्रयोगशाला तथा भण्डारण केन्द्रको स्थापना भई २०७५ कार्तिक महिना देखि पुन वन दशक कार्यक्रम बाहेक विगतमा संचालन भई आएका क्रियाकलापहरू संचालन भई आएका छन् । विगतमा क्षेत्रीय बीउ केन्द्रहरूबाट संचालन भई आएका क्रियाकलापहरूको निरन्तरताका लागि संघिय कार्यालयको रूपमा विराटनगर, पोखरा र नेपालगञ्जमा समेत वन बीउ प्रयोगशाला तथा भण्डारण केन्द्रहरू स्थापना भई संचालनमा रहेको छ ।

लक्ष्य तथा उद्देश्य

महत्वपूर्ण रुख प्रजातिहरूको वंशाणुगत स्रोतको संरक्षण एवं प्राकृतिक वनको व्यवस्थापनमा सुधार गरी ग्रामीण जनताहरूको जीवनस्तर उकास्ने तथा यसबाट राष्ट्रिय अर्थतन्त्रमा समेत उल्लेख्य वृद्धि गर्ने लक्ष्य यस केन्द्रको रहेको छ । सो अनुरूप ग्रामीण अर्थतन्त्र एवं राष्ट्रिय स्तरमा महत्वपूर्ण ठानिएका रुख प्रजातिहरूको संरक्षण, संवर्द्धन तथा अनुवांशिक सुधार गर्ने, उपभोक्ताहरूको बीउको मागलाई सरल र सुलभ तरिकाले आपूर्ति गर्ने यस केन्द्रका प्रमुख उद्देश्यहरू हुन् ।

उपलब्धीहरू

सन् १९८२ देखि संचालित विभिन्न कार्यक्रमबाट प्राप्त प्रमुख उपलब्धिहरू निम्नानुसार छन् ।

१. बीउ उत्पादन क्षेत्र पहिचान, दर्ता एवं व्यवस्थापन (Seed Stand/Seed Production Areas Identification, Registration and Management)

स्थानीय कृषकहरू, वन उपभोक्ता समूहहरू एवं सरकारी तथा गैर सरकारी संघ संस्थाहरूबाट हुने माग एवं राष्ट्रिय अन्तर्राष्ट्रिय दृष्टिकोणबाट समेत महत्वपूर्ण र उपयुक्त ठानिएका वनजन्य प्रजातिहरूको संरक्षण र विस्तारका लागि देश भित्रका प्राकृतिक तथा वृक्षारोपण क्षेत्रमा रहेका उच्च अनुवांशिक गुणयुक्त माऊ रुखहरू पहिचान गरी दर्ता गर्ने कार्य भैरहेको छ । यस्ता क्षेत्रमा उपयुक्त प्रविधि अपनाई संकलन गरिने बीउ गुणस्तरयुक्त हुनुका साथै संकलन खर्च समेत कम लाग्छ । हालसम्म यस केन्द्रले विभिन्न ४५ जिल्लामा पहिचान एवं दर्ता भएका १२२ गोटा विभिन्न प्रजातिका बीउ उत्पादन क्षेत्रको व्यवस्थापन गर्दै आएको छ ।

२. बीउ बगैँचा स्थापना तथा व्यवस्थापन (Establishment and Management of Breeding Seed Orchard)

वंशाणुगत गुणको विकास कार्य ज्यादै खर्चिलो र जटिल हुने हुँदा प्राकृतिक रूपमै बढी उत्पादन दिन सक्ने क्षमता भएका र महत्वपूर्ण प्रजातिका माऊ रुखहरू पहिचान गरी त्यस्ता रुखहरूको वंशाणुगत गुणलाई उपयोग गर्ने उद्देश्यले बीउ बगैँचा स्थापना गरिएको हुन्छ । खास वंशाणुगत गुण भएका रुखका बीउबाट बिरुवा उत्पादन गरेर वृक्षारोपण गरी बीउ बगैँचा तयार गरिन्छ । यस्ता बगैँचामा फरक फरक माऊ रुखका उत्कृष्ट सन्ततिहरू मात्र बाँकी राखी भविष्यका लागि बीऊरुखको रूपमा विकसित गरिने हुँदा राम्रा वंशानुगत गुण भएका बीऊहरू उत्पादन हुन्छन् । वंशाणुगत स्रोतको संरक्षण गर्दै कम खर्चमा ठूलो परिमाणमा गुणस्तरीय बीउ आपूर्ति गर्नु यस कार्यक्रमको मुख्य लक्ष्य हो । बीउ बगैँचा स्थापनाको

क्रममा सुरुमा वृक्षारोपण गर्दाका बखत प्रयोगात्मक ढाँचा (Experimental Design) मा घना रूपमा विरुवाहरू रोपी प्रजाति हेरी उमेर अनुसार विरुवा बीचको दूरी बढाउदै लगी तुलनात्मक रूपमा उच्च वंशानुगत गुण भएका स्वस्थ रुखहरूलाई मात्र बीउ उत्पादनका लागि राखिन्छ । मुख्य रूपमा बीउ बगैँचाहरू ३ प्रकारबाट स्थापना गरिन्छन् ।

❖ साधारण स्तर (Simple Level)

यथासम्भव धेरै संख्यामा गुणस्तरीय माऊ रुखहरूबाट बीउ संकलन गरी सबै बीउलाई समान परिमाणमा Randomly मिसाई विरुवा उत्पादन तथा वृक्षारोपण गरिन्छ, जहाँ माऊ रुखहरूको पहिचान खुलाइएको हुँदैन ।

❖ मध्यम स्तर (Intermediate Level)

कम्तीमा ३० वटा टाढाका गुणस्तरिय माऊ रुखहरू (परिवार) बाट अलग अलग बीउ संकलन गरी हरेक माऊ रुखहरूको पहिचान रहने गरी विरुवा उत्पादन गरी Completely Randomised Block Design (CRBD) विधिको ढाँचामा कम्तीमा ४ वटा खण्डहरूमा हरेक माऊ रुखहरूको प्रष्ट पहिचान कायम रहने गरी वृक्षारोपण गरिन्छ । यसमा माऊ रुखहरू बीच हुने परागसेचन प्रक्रिया (Pollination) लाई खुल्ला छाडिएको हुन्छ ।

❖ उच्च स्तर (Advance Level)

यसमा बीउ बगैँचा स्थापनाको सम्पूर्ण प्रक्रिया मध्यम स्तरको जस्तै रहेपनि परागसेचन प्रक्रियामा नियन्त्रण गरिएको हुन्छ । यो कार्य बढी खर्चिलो हुन्छ ।

आ.व. २०७५।७६ सम्ममा देशका विभिन्न भौगोलिक तथा पारिस्थितिकीय क्षेत्र समेट्ने गरी २२ जिल्लामा ३० विभिन्न प्रजातिका साधारण र मध्यम स्तरका गरी ५० वटा बीउ बगैँचाहरू स्थापना भई हरेक वर्ष संरक्षण एवं व्यवस्थापन कार्यहरू हुँदै आएको छ ।

३. वन सम्बर्धन प्रदर्शनस्थल स्थापना तथा व्यवस्थापन (Establishment and Management of Silviculture Demonstration Plots)

बढ्दो वन पैदावारको मागलाई सीमित वन क्षेत्रबाट सरल एवं सुलभ रूपमा आपूर्ति गर्ने उद्देश्यले वनको उत्पादकत्व वृद्धि गर्दै व्यवहारिक ज्ञान सहित मार्गदर्शन गर्ने उद्देश्यले आ.व. २०५८।५९ बाट विभिन्न जिल्लामा वन सम्बर्धन प्रदर्शनस्थलहरू स्थापना गरिएको छ । वन सम्बर्धन गर्ने विविध तरिकाहरूको अध्ययन अनुसन्धान गरी स्थानीय जनसमुदायहरू एवं वन उपभोक्ता समूहको ज्ञान र सीपलाई समेत उपयोग गरी यस्ता प्रदर्शन स्थलहरू स्थापना

गरिएको हुन्छ । हालसम्म विभिन्न जिल्लाहरूमा ५२ वटा विविध उद्देश्यका वन सम्बर्धन प्रदर्शनस्थलहरूको स्थापना तथा व्यवस्थापन कार्य सञ्चालन भईरहेको छ । उक्त स्थलहरूमा झाडी सुधार तथा व्यवस्थापन, सल्ला वनलाई चौडापातेमा रूपान्तरण एवं टिम्बर स्ट्याण्ड ईम्प्रुभेन्ट (कटुस चिलाउने वन व्यवस्थापन, साल वन व्यवस्थापन, सल्ला वन व्यवस्थापन) जस्ता वन सम्बर्धन कृयाकलापहरू संचालन भएका छन् ।

४. संकटापन्न प्रजातिहरूको स्वस्थानीय संरक्षण (*In-situ Conservation of Endangered Species*)

आर्थिक, सामाजिक एवं जैविक विविधताको हिसावले महत्वपूर्ण भईकन पनि संकटापन्न अवस्थामा पुगेका केही रुख प्रजातिहरूको संरक्षण र विस्तारका लागि विशेष पहल भईरहेको छ । यसका लागि प्राकृतिक रूपमा जहाँ जुन प्रजाति जे अवस्थामा छन् तिनलाई त्यही वासस्थान संरक्षण गरी विकास हुन दिने स्वस्थानिय संरक्षण (*In Situ Conservation*) विधि अपनाई यस्ता वनस्पति प्रजातिहरूको संरक्षण गरिएको छ । विभिन्न जिल्लामा ५ गोटा प्रजातिको ६ स्थानमा स्वस्थानिय संरक्षण तथा व्यवस्थापन कार्य भईरहेको छ ।

५. सूचना तथा प्रविधिको प्रकाशन एवं प्रचार प्रसार (*Publication and Extension of Information and Technology*)

वनको संरक्षण, सम्बर्धन एवं व्यवस्थापन कार्यलाई सहज र सरल पार्न सम्बन्धित सूचनाहरूको संकलन एवं प्रकाशन तथा वन सम्बन्धी सैद्धान्तिक एवं व्यावहारिक अध्ययन अनुसन्धानको कार्य गरी सो का नतिजाहरू प्रकाशन तथा वितरण भई आएको छ । यसबाट स्थानीय उपभोक्ताहरू यस्ता सूचना एवं जानकारीहरूबाट सु—सूचित भई बैज्ञानिक वन व्यवस्थापनको कार्यमा उनीहरूको सहभागिता अभिवृद्धि गर्न मद्दत पुग्नको साथै स्थलगत रूपमा कार्यरत वन प्राविधिकहरूलाई आवश्यक पर्ने प्राविधिक सीप र ज्ञान उपलब्ध गराउन समेत टेवा पुगेको महसुस गरिएको छ ।

६. बीउ संकलन तथा वितरण (*Seed Collection and Distribution*)

बीउ उत्पादन क्षेत्र, बीउ बगैँचा तथा अन्य विश्वसनीय स्रोतहरूबाट संकलित वा खरिद गरिएको बीउहरूको प्रयोगशालामा गुणस्तर परीक्षण पछि कृषक, उपभोक्ता समूह सरकारी तथा गैर सरकारी संस्थाहरूलाई आ.व. २०७६।०७७ देखि नै निशुल्क वितरण भइ आएको छ । गत आ.व. को मौज्जात १९.७ के.जी. तथा यस वर्षको संकलन/खरिद बाट ४७७.१ के.जी. गरी जम्मा ४९६.८ के.जी. विभिन्न ४१ प्रजातीका बीउहरू, वन निर्देशनालय, वन अनुसन्धान

केन्द्र, डिभिजन वन कार्यालयहरू, भू तथा जलाधार व्यवस्थापन कार्यालयहरू, नीजी किसान, सामुदायिक वन उपभोक्ता समुह तथा अन्य संघ संस्थाहरू गरी जम्मा ३८ वटा निकायहरूलाई वितरण गरिएको छ भने विभिन्न जातको बीउहरू २.८ के.जी मौजदात रहेको छ ।

यस अतिरिक्त यस केन्द्रले संकलन वा खरिद गरिएको बीउको उमार शक्ति (Germination capacity) परिक्षण तथा गुणस्तरीय विरुवाको वितरण प्रयोजनका लागि आधुनिक अनुसंधान मूलक नर्सरीको स्थापना कोहलपुर ७ जमुनिया बाँकेमा गरी विरुवा उत्पादन कार्य गर्दै आएको छ ।

यस प्रकार गत आ.व. २०७६/७७ देखि विधिवत रूपमा कार्यालय स्थापना भई यस वन बीउ प्रयोगशाला तथा भण्डारण केन्द्रले विगत देखि संचालन हुँदै आएका वन बीउ तथा वृक्ष सुधार सम्बन्धि क्रियाकलापहरू सिमित जनशक्ति तथा स्रोत साधनको बावजुत संचालन गर्दै आएको छ ।

समग्रमा सन् १९८२ देखि हालसम्म संचालित कार्यक्रमहरूबाट देहाय अनुसारका उपलब्धि हासिल हुनुका साथै समस्या र चुनौतीहरू समेत रहेका छन् ।

उपलब्धिहरू

- ❖ बीउ उत्पादन क्षेत्र, बीउ बगैँचा एवं स्वदेश तथा विदेशबाट समेत आयात गरी वन उपभोक्ता समूह, किसानहरू, सरकारी एवं गैरसरकारी संस्थाहरूलाई वर्षेनी ठूलो परिमाणमा उन्नत बीउ निःशुल्क वितरण भैरहेको ।
- ❖ महत्वपूर्ण तर लोप हुने अवस्थामा पुगेका रुख प्रजातिहरूको वंशाणुगत स्रोत संरक्षण एवं विस्तारमा टेवा पुगेको ।
- ❖ योजना निर्माण एवं कार्यान्वयनका लागि आवश्यक सूचना र प्रविधिको निर्माण एवं विकास भएको ।

समस्या तथा चुनौतीहरू

१. जनशक्ति एवं साधनस्रोतका कमीका कारण बीउ बगैँचा, बीउ उत्पादन क्षेत्र, प्रदर्शनस्थल र संकटापन्न प्रजाति संरक्षण क्षेत्रहरूको उचित व्यवस्थापन नहुनुका साथै सम्बन्धित डिभिजन वन कार्यालयहरूसँगको समन्वयमा समेत कमी रहेको ।
२. वनजन्य प्रजातिहरूको वंशाणु स्रोत संरक्षण र गुणस्तरीय बीउ उत्पादनका लागि चाहिने साधन स्रोत, जनशक्ति र प्रविधिको कमी रहेको ।

३. बीउ प्रयोगशाला संचालन भण्डारण नहुँदा लामो समयसम्म अंकुरण क्षमता कायम राख्न नसकिने प्रजातिका बीउहरू जिल्ला जिल्लामा पुर्याउन समस्या रहेको ।
४. बीउ उत्पादन तथा वितरण, प्रशोधन, भण्डारण र परीक्षण जस्ता कार्यहरूलाई प्रभावकारी बनाउन सरकारी, निजी तथा सहकारी संस्थाहरूबीच समन्वयको कमी रहेको ।
५. वन बीउ सम्बन्धी ठोस सरकारी नीति नभएको ।
६. किसानहरू एवं अन्य सर्वसाधारणहरूले रुचाएका प्रजातिका बीउहरू आवश्यक परिमाणमा उपलब्ध गराउन नसकिएको ।

सुझावहरू

१. गुणस्तरीय बीउ उत्पादन गर्न स्थापित बीउ बगैँचा तथा बीउ उत्पादन क्षेत्रहरू, वन सम्बर्धन प्रदर्शन स्थलहरू र संकटापन्न प्रजाति संरक्षण स्थलहरूबाट प्राप्त सिकाई र तिनको व्यवस्थापन कार्यलाई सम्बन्धित डिभिजन वन कार्यालय एवं सामुदायिक वन उपभोक्ता समूहहरूसँगको समन्वयमा प्रभावकारी गरिनुपर्ने ।
२. सबै प्रदेशमा वन बीउ प्रयोगशाला तथा भण्डारण केन्द्रहरू स्थापना गरी यस सम्बन्धी कार्यक्रमलाई सुदृढ गरिनु पर्ने ।
४. वन बीउ नीति तयार र कार्यान्वयन गरिनु पर्ने ।
७. सार्वजनिक जग्गामा हुर्किएका वा लगाईएको रुखको स्वामित्व सम्बन्धमा स्पष्ट नीतिगत व्यवस्था हुनुपर्ने ।

भाग-३

यस आ.व. मा सम्पन्न कार्यक्रमहरु

आ.ब. २०८०।०८१ को वार्षिक स्वीकृत कार्यक्रम अनुसार सम्पन्न कार्यक्रमहरु

वन बीउ प्रयोगशाला तथा भण्डारण केन्द्र बाँकेको आर्थिक वर्ष २०८०।०८१ का लागि स्वीकृत कार्यक्रम अनुसार सम्पन्न भएका क्रियाकलापहरुको समष्टिगत विवरण निम्नानुसार निम्नानुसारको तालिकामा प्रस्तुत गरिएको छ ।

तालिका नं

क्र. सं.	कार्यक्रम / क्रियाकलाप	इकाई	वार्षिक लक्ष्य		वार्षिक प्रगती	
			परिमाण	बजेट (लाखमा)	परिमाण	बजेट (लाखमा)
१	वन विउ संकलन सामग्री खरिद	प्याकेट	१	१	१	०.९९८५१
२	उन्नत वन बीउ संकलन/खरीद/वितरण	के. जी.	४००	७	४४४.३	६.८८६२२
३	अनुसन्धानमुलक बिरुवा उत्पादन	हजार वटा	२०	४	२०	३.९९२३८
४	वन विउ बगैचा निर्माण गर्न तथा शहरी वृक्षारोपण प्रयोजनार्थ बहुवर्षिय बिरुवा उत्पादन कार्य	हजार वटा	३०	६	३०	५.९४५९८
५	निर्मित सिड स्टान्डको तथ्याङ्क अध्यावधिक कार्य (बोर्ड लेखन, रुखको तथ्याङ्क संकलन, अभिलेखिकरण कार्य समेत)	वटा	१०	२	१०	१.९९६०
६	अनुसन्धानमुलक नर्सरीको स्तरोन्नति (नर्सरीको क्षेत्र विस्तार समेत)	प्याकेट	१	२	१	१.९९३२७
७	विउ संकलन क्षेत्रको माउ रुख पहिचान तथा प्रकाशन	प्रजाति/स्थान	५	१.३	५	१.२९०६६

क्र. सं.	कार्यक्रम / क्रियाकलाप	इकाई	वार्षिक लक्ष्य		वार्षिक प्रगती	
			परिमाण	बजेट (लाखमा)	परिमाण	बजेट (लाखमा)
८	सिसौ BSO कोहलपुरमा मेशवायर, तारवार फेन्सिङ्ग	वटा	१	५	१	४.९७९०३
९	आधुनिक अनुसन्धानमुलक नर्सरीमा ग्निन हाउस, स्टोर रुम, सेड हाउस स्थापना	वटा	१	५	१	४.९६९७६
१०	नर्सरी व्यवस्थापन तथा रेखदेख	वटा	१	२.१६	१	२.१६
११	वन बीउ प्रयोगशाला (Seed lab) तथा भण्डारण केन्द्र (Cold store) व्यवस्थापन (मर्मत सुधार, नियमित विधुत आपूर्ती समेत)	प्याकेट	१	१	१	१
१२	बीउ बगैँचाको संरक्षण (हेरालु मार्फत)	वटा	४	६.४८	४	६.४८
१३	पुरानो फलफुल वगैँचा, बीउ उत्पादन क्षेत्र तथा प्रजाती संरक्षण क्षेत्रहरुको व्यवस्थापन	वटा	५	२.५०	५	२.४७७७०
१४	वार्षिक प्रगति प्रतिवेदन तयारी तथा प्रकाशन	पटक	१	०.८	१	०.७८१११
१५	विउ उत्पादन क्षेत्र, संकटापन्न प्रजाति संरक्षण प्लटको वर्तमान अवस्थाको विश्लेषण (अध्ययन/सर्वेक्षण/अनुसन्धान)	वटा	६	१.५०	६	१.४८८०
१६	डडेलधुरा जिल्लामा देवदार संरक्षण कार्यक्रम	प्याकेट	१	२	१	१.९९४२७
१७	शहरी वनमा प्रयोग हुने प्रजातीको Seed collection and sowing	प्याकेट	१	१.००	१	०.९८८११
१८	छ्त्रीवन, पलाँस, श्रीखण्ड लेक चाँप विजयसालको elite tree selection and marking र seed sowing in Mother bed	प्याकेट	१	२.००	१	१.९८३००

क्र. सं.	कार्यक्रम / क्रियाकलाप	इकाई	वार्षिक लक्ष्य		वार्षिक प्रगती	
			परिमाण	बजेट (लाखमा)	परिमाण	बजेट (लाखमा)
१९	स्थलगत रूपमा रहेको वन विउ बगैँचा, फलफुल बगैँचा, विउ उत्पादन क्षेत्रहरूको नियमित अनुगमन तथा निरिक्षण	पटक	४	१.००	४	१
	जम्मा					५३.४०४००

भारीत प्रगती : ९९.३७%

भौतिक प्रगती : १००%

आ.ब. २०८०।०८१ मा सम्पन्न कार्यक्रमहरू मुख्य मुख्य कार्यक्रमहरूको विस्तृत विवरण

वन बीउ संकलन सामाग्री खरिद:

विउ संकलन गर्दा संकलन गर्ने रुखलाई कम असर पुग्ने गरी विउ संकलन कार्य गर्न तथा विभिन्न क्षेत्रमा स्थापना भएका वन बीउ बगैँचा, वन बीउ क्षेत्रमा रहेका रुखहरूबाट उन्नत खालका वन बीउ संकलनका लागि रुख चढ्ने औजार, उपकरणहरू आवश्यकता पर्ने भएकोले ती सामाग्री खरिद गर्न तथा विभिन्न स्थानमा स्थापना भएका BSO मा वन व्यवस्थापनका कार्यहरू जस्तै पत्ल्याउने झाडी सफाई लगायतका कार्यहरू गर्न विभिन्न प्रकारका Chain saw, Pruning saw आदि मेसिन खरिदका लागि यो शिर्षकमा बजेट विनियोजन गरिएको थियो । यस आ ब मा यस कार्यक्रम तर्फबाट प्रजनन वीउ बगैँचा तथा वीउ उत्पादन क्षेत्रहरूको व्यवस्थापनका लागि आवश्यक पर्ने निम्नानुसारका सामाग्रीहरू खरिद गरिएको छ । यसले गर्दा ती क्षेत्रहरूको व्यवस्थापन कार्यमा सहज हुने देखिन्छ ।

तपिसल

सि.नं.	खरिद सामाग्रीको विवरण	परिमाण
१	ग्यासोलिन चैन स मेसिन २ फीटको चैन	१ वटा
२	ब्रस कटर सिभिल ५२ सि सि	१ वटा
३	हेज ट्रिमर २० भोल्ट	१ वटा
४	कर्डलेस चैन स २४ भोल्ट	१ वटा
५	ट्रली	१ वटा

उन्नत वन बीउ संकलन/खरिद/वितरण

यस केन्द्रबाट स्थापना भएका बिउ वगैचा, बिउ उत्पादन क्षेत्रबाट मात्र सबै प्रजातीको बिउ प्राप्त हुन नसक्ने हुँदा केही प्रजातीको हकमा अन्य क्षेत्रबाट समेत बिउ संकलन गर्ने तथा केही प्रजातीको बिउ निजी जग्गामा रहेको रुखबाट समेत संकलन गर्ने साथै संकलनका लागि सम्भव नभएका वन बीउहरूको हकमा विभिन्न कृषि वन बीउ सहकारी तथा व्यवसायीहरूबाट समेत बिउ खरिद गरी सरकारी, निजी तथा गैह्रसरकारी संघ संस्थाहरूलाई डिभिजन वन कार्यालय तथा मातहतका सबै डिभिजन वन कार्यालयहरू, भू तथा जलाधार व्यवस्थापन कार्यालयहरू, निजी किसान तथा अन्य संघ संस्थाहरूलाई वितरण कार्यका लागि यो शिर्षकमा बजेट विनियोजन भएको थियो । यस कार्यक्रमबाट यस आर्थिक वर्षमा विभिन्न ३५ प्रजातीका ४४४.३ के.जी. संकलन तथा खरिद भएको र अधिल्लो आ.व. को मौज्जात १९.७ के.जी. तथा शहरी वृक्षारोपण प्रयोजनार्थ वीउ संकलन तथा seed sowing in mother bed र छतिवन विजयसाल श्रीखण्ड लेकचापको Elite tree selection and seed sowing in mother bed कार्यक्रमहरूबाट क्रमश १४.५ के.जी. र १८.३ के.जी. गरी जम्मा ४९६.८ के.जी. रहेकोमा विभिन्न ३८ वटा निकायहरूलाई ४९४ के.जी. उन्नत वीउ वितरण गरिएको थियो । उन्नत वीउ संकलन तथा वितरण सम्बन्धी विस्तृत विवरण अनुसूची १ मा संलग्न गरिएको छ ।

अनुसन्धानमुलक विरुवा उत्पादन तथा वन बीउ वगैचा निर्माण गर्न र शहरी वृक्षारोपण प्रयोजनार्थ बहुवर्षिय विरुवा उत्पादन कार्य

तराई पहाडी तथा हिमाली क्षेत्रमा पाईने विभिन्न वन बिउ संकलन गरि उक्त प्रजातीहरूको अनुसन्धानमुलक तरिकाले विरुवा उत्पादन कार्यलाई जोड दिई आवश्यकता, उपभोक्ताहरूको रुचि, प्राविधिक उपयुक्तताका आधारमा विभिन्न प्रकारका रुख, काष्ठ तथा अन्य बहुउपयोगी प्रजाती छनौट गरी कोहलपुर ७ जमुनियामा रहेको आधुनिक अनुसन्धानमुलक स्थाई नर्सरीमा विभिन्न साइजका पोलिब्यागमा विभिन्न साइजका विरुवाहरू उत्पादन गर्न लक्ष्यका साथ यी दुई कार्यक्रमा बजेट विनियोजन भएको थियो । अनुसन्धानमुल विरुवा उत्पादन तर्फ २०००० वटा र वन बीउ वगैचा निर्माण गर्न र शहरी वृक्षारोपण प्रयोजनार्थ बहुवर्षिय विरुवा उत्पादन कार्य तर्फ ३०००० वटा गरि जम्मा ५०००० विरुवा उत्पादन गर्ने लक्ष्य अनुरूप १८ वटा प्रजातीका ३०९३३ बहुवर्षिय विरुवाहरू शहरी वृक्षारोपण प्रयोजनार्थ उत्पादन भएको छ भने अनुसन्धानमुलक विरुवा उत्पादन तर्फ विभिन्न १६ प्रजातीका २०७१५ विरुवाहरू उत्पादन भएका छन् । यसरी यस कार्यक्रम मार्फत जम्मा ५१६४८ वट विरुवाहरू उत्पादन भएका छन् । उत्पादन भएका विरुवाहरूको विस्तृत विवरण निम्नानुसार रहेको छ ।

तालिका नं

सि.नं.	अनुसन्धानमुलक विरुवा उत्पादन तर्फ		सि.नं.	शहरी वृक्षारोपण प्रयोजनार्थ बहुवर्षिय विरुवा उत्पादन तर्फ	
	प्रजाती	संख्या		प्रजाती	संख्या
१	पारिजात	४३२	१	किम्बु	९३६
२	कागती	१६०८	२	वैस	८१२
३	मसला	६७२	३	अमला	४८३७
४	सिसौ	१००८	४	ज्याकरेण्डा	४९३०
५	सितलचिनी	४९०	५	सरिफा	२२८
६	कपुर	२६७६	६	कोइरालो	५१६
७	मयुरपंखी धुपी	२७२०	७	रिठा	५१६
८	सिमल	१९८०	८	गुल्डमोहर	४३
९	राजवृक्ष	५४०	९	कागती	१६६२
१०	बेल	२५४०	१०	मसला	२११६
११	अम्बा	३७५०	११	सितलचिनी	११८४
१२	बरो	६३०	१२	टिक	५९२
१३	हरो	२७०	१३	निम	११००
१५	अर्जुन	१३५	१४	जामुन	९९०
१६	पहाडी धुपी	७१४	१५	पारिजात	२५३५
			१६	छतिवन	२९६५
			१७	कल्की	२९२८
			१८	सतिसाल	२०४३
	जम्मा	२०१६५		जम्मा	३०९३३

निर्मित सिड स्टाण्डको तथ्याङ्क अध्यावधिक कार्य (बोर्ड लेखन, रुखको तथ्याङ्क संकलन, अभिलेखिकरण कार्य समेत)

यस केन्द्र अन्तरगत रहेका सिड स्टाण्डको तथ्याङ्क आवधिक राख्न र प्रत्येक सिड स्टाण्डमा सजिलै पहुच बनाउन उद्देश्यले यो कार्यक्रम गरिएको थियो । यस कार्य अन्तर्गत १० वटा

प्रजनन बीउ वगैचा, बीउ उत्पादन क्षेत्र, तथा प्रजाती संरक्षण प्लटहरूको स्थानमान सहितको अन्य विवरण उल्लेख गरि होर्डिङ्ग बोर्ड राख्ने कार्य गरिएको छ। यस कार्यक्रम अन्तर्गत तपसिलका स्थानहरूमा होर्डिङ्ग बोर्ड राखिएको छ ।

तपसिल

सि.नं.	क्षेत्रको नाम	ठेगाना
१	सिसौ प्रजनन बीउ वगैचा	कोहलपुर नगरपालिका १२ बाँके
२	विजयसाल प्रजनन बीउ वगैचा	कृष्णपुर ६ कंचनपुर
३	सिसौ प्रजनन बीउ वगैचा	कृष्णपुर ६ कंचनपुर
४	कदम प्रजनन बीउ वगैचा	कृष्णपुर ६ कंचनपुर
५	जामुन बीउ उत्पादन क्षेत्र	धनगढी ०७ कैलाली
६	बरो वीउ उत्पादन क्षेत्र	वासगढी ८ बर्दिया
७	छ्रतिवन प्रजाती संरक्षण प्लट	मधुवन न पा ८ बर्दिया
८	सिमल प्रजाती संरक्षण प्लट	वासगढी न पा ९ बर्दिया
९	काउलो प्रजाती संरक्षण प्लट	वीरेन्द्रनगर न पा १३ सुर्खेत
१०	सिमल प्रजाती संरक्षण प्लट	खजुरा गाँउपालिका ६ पुरैना बाँके

अनुसन्धानमुलक नर्सरीको स्तरोन्नति (नर्सरीको क्षेत्र विस्तार समेत)

यस कार्यालयको कोहलपुर ७ जमुनिया स्थित आधुनिक अनुसन्धानमुलक नर्सरीमा रहेका विभिन्न संचनाहरूको स्तरोन्नति गर्न तथा थप क्षेत्रमा नर्सरीका संरचना विस्तार गर्नका लागि यो कार्यक्रम संचालन गरिएको थियो । यस कार्यक्रम अन्तर्गत सेड हाउसमा एग्रो नेट छाउने र वेडका लागि फलामे स्ट्याण्ड तयारी गर्ने कार्य गरिएको थियो । यस कार्यक्रम अन्तर्गत विरुवा उत्पादन गरिने सेड हाउसमा एग्रो नेट छाउने कार्य गरिएको छ भने बहुवर्षिय विरुवा उत्पादनका लागि सेड स्ट्याण्ड १० वटा वेडलाई पुग्ने गरि निर्माण गरिएको छ ।

विउ संकलन क्षेत्रको माउ रुख पहिचान तथा प्रकाशन

यस कार्यक्रमको उद्देश्यहरू अनुसार वन बीउ प्रयोगशाला र भण्डारण केन्द्र, बाँकेको कार्य क्षेत्र अन्तर्गत रहेको वन बीउ वगैचा, बीउ उत्पादन क्षेत्र मध्ये बीउ उत्पादन गर्न सक्ने वन बीउ वगैचा, बीउ उत्पादन क्षेत्रको पहिचान गरि माउँ रुख छनौट रुखको बाह्य गुण तथा अवस्था (Phenotypic characters) र त्यसको वृद्धिको आधारमा गरी नम्बर प्लेटहरू चिन्ह

लगाई र ट्याग गरी विस्तृत जानकारी सहित ती साइटहरू र रुखहरूको GIS नक्सा र स्थान अभिलेखिकरण गरी तिनीहरूलाई दस्तावेजिकरण गरी बीउ उत्पादन क्षेत्रको समस्या र चुनौतीहरूको विश्लेषण गरी थप सुधारको लागि सिफारिस गरी पुस्तक प्रकाशन गरिएको छ । भविष्यमा उक्त क्षेत्रहरूबाट बीउ संकलन गर्दा माउँरुखहरूबाट मात्र बीउ संकन गर्ने र माउ रुख अनुसार संकलन गरिएका विउहरूको विवरण अभिलेखिकरण गर्ने र बीउ सङ्कलनकर्ताहरूलाई बीउ संकलन गर्न र व्यवस्थापन गर्न म्यानुअल पुस्तकको रूपमा सहयोगी सावित हुनेछ । यस कार्यक्रम अन्तर्गत बीउ संकलनका लागि माउ रुख छनौट गरिएका प्रजनन बीउ वगैचा तथा बीउ उत्पादन क्षेत्रहरू निम्नानुसार रहेका छन् ।

तपसिल

सि.नं.	क्षेत्रको नाम	ठेगाना	माउ रुख संख्या
१	सिसौ प्रजनन बीउ वगैचा	कोहलपुर नगरपालिका १२ बाँके	सिसौको को २४ वटा
२	विजयसाल प्रजनन बीउ वगैचा	कृष्णपुर ६ कंचनपुर	विजयसालको को १५ वटा
३	सिसौ प्रजनन बीउ वगैचा	कृष्णपुर ६ कंचनपुर	सिसौको को १२ वटा
४	जामुन बीउ उत्पादन क्षेत्र	धनगढी ०७ कैलाली	जामुनको को १२ वटा
५	बरोँ बीउ उत्पादन क्षेत्र	वासगढी ८ वर्दिया	बरोँको को १२ वटा

विभिन्न ४ वटा प्रजातीहरूको ५ स्थानमा जम्मा ७५ वटा रुखको बाह्य गुण तथा अवस्था (Phenotypic characters) राम्रो रहेका रुखहरूलाई माउ रुखका रूपमा छनौट गरी ती रुखहरूको GPS location लिई उचाई तथा गोलाई मापन गरी अभिलेखिकरण गरि नक्शाङ्कन गरी २० से.मी × १० से.मी साईजको एल्युमिनियम पाताबाट बनेको ट्यागहरू जमिनबाट करिब २ मीटर माथि ट्यागिड गरिएको छ ।

सिसौ BSO कोहलपुरमा मेशवायर, तारवार फेन्सिङ्ग

बाँके जिल्लाको कोहलपुर नगरपालिका १२ दाउन्ना टोल स्थित सिसौ BSO को संरक्षण तथा व्यवस्थापन गर्नका लागि आ.ब. २०७९।०८० मा मेशवायर तारवार गर्ने कार्यको सुरुवात गरिएको र बजेट अभावका कारणले उक्त आ.ब. मा सो क्षेत्रको पूर्ण रूपमा तरवार गर्ने कार्य सम्पन्न नभएको हुँदा पुन यस आ.ब. मा उपलब्ध भएको बजेटबाट थप क्षेत्रमा मेशवायर तारवार गर्ने तथा केही क्षेत्रमा रुख ढली क्षती भएकोले सो समेत मर्मत तथा पुनःनिर्माण गर्न उद्देश्यका साथ कार्यक्रम संचालन गरिएको थियो । यस कार्यक्रम अन्तर्गत २१६ मिटरको दुरीमा मेशवायर फेन्सिङ्ग गरिएको छ । यस BSO को पूर्व, पश्चिम र दक्षिण दिशा तर्फ पूर्ण

रूपमा तारवार भै सकेको र उत्तर तर्फको केही भागमा मात्र तारवार कार्य बाँकी रहेको छ । यसले सिसौ BSO को संरक्षण तथा व्यवस्थापन र अतिक्रमण तथा चोरी निकास रोकथाम सहयोग भएको छ ।

आधुनिक अनुसन्धानमुलक नर्सरीमा ग्रिन हाउस, स्टोर रुम, सेड हाउस स्थापना

यस कार्यालयको कोहलपुर नगरपालिका वडा नं ७ जमुनिया स्थित रहेको आधुनिक अनुसन्धानमुलक नर्सरी स्थायी प्रकृतिको रहेको र उक्त नर्सरी रेखदेखका लागि बाह्रै महिना नर्सरी नाईकेको व्यवस्था समेत रहेकोले विभिन्न समयमा संकलन हुने वीउहरू वर्ष भरी नै फरक फरक समयमा उमारी विरुवा उत्पादन गर्नु पर्ने भएकोले यस कार्यक्रमबाट ग्रिन हाउस स्थापना गरिएको छ । यस कार्यक्रम अन्तर्गत १० मिटर लम्बाई र ७ मिटर चौडाईको टनेल हाउस निर्माण गरिएको छ । यसको छानाको भागमा ग्रिन फाईबर पाता लगाई चारै तिरबाट प्लाष्टिकको प्रयोग गरि चिसो मौषममा पनि विरुवा उत्पादन गर्नका लागि ३ वटा विरुवा उत्पादन गर्ने स्थायी सिड वेड निर्माण गरिएको छ । यसको मुख्य उद्देश्य विरुवा उमार्नका लागि उचित वातावरणको निर्माण गर्ने, वर्षै भरी विरुवा उत्पादनको कार्यलाई निरन्तरता दिई बहुवर्षिय विरुवा उत्पादन गर्ने र विभिन्न भू गोल तथा वातावरणमा हुने प्रजातीहरूको विरुवा उत्पादन गर्ने र बाह्रै महिना विरुवा उपलब्ध गराउने वातावरण तयार गर्ने रहेको छ ।

वन बीउ प्रयोगशाला (Seed lab) तथा भण्डारण केन्द्र (Cold store) व्यवस्थापन (मर्मत सुधार, नियमित विधुत आपूर्ती समेत)

यस केन्द्रबाट स्थापना गरिएको विभिन्न प्रजातिका वन बीउ बगैँचा, वीउ उत्पादन क्षेत्रहरूबाट र विभिन्न नीजि तथा कृषि वन सहकारी संस्था तथा अन्य स्रोतबाट संकलन/खरिद गरिएका विभिन्न प्रजातिहरूको सुरक्षित वीउ भण्डारण तथा वितरण पुर्व गुणस्तर जाँच गर्नका साथै भण्डारण गरिएका वीउको उमार शक्ति कायम राख्नका लागि वन बीउ प्रयोगशाला Seed Lab तथा भण्डारण केन्द्रको Cold Store संचालन मर्मत संभार तथा व्यवस्थापन भै रहेको छ । यस कार्यका लागि वन बिउ वितरण गर्नु पुर्व गुणस्तर जाँच गर्नका साथै भण्डारण गरिएका तथा संकलन र खरिद भै ल्याईएका वीउको उमार शक्ति परिक्षण गर्न वन बीउ प्रयोगशालाको नियमित संचालन तथा व्यवस्थापन गरिदै आईएको छ । यस कार्यक्रम अन्तर्गत वीउ प्रयोगशालाको नियमित संचालनार्थ जर्मिनेशन पेपर खरिद, कम्प्यूटर मर्मत तथा वातावरण नियन्त्रित राख्नका लागि ए सि लगायतका सामग्रीहरूको खरिद गरि जडान गरिएको छ ।

पुरानो फलफुल वगैचा, वीउ उत्पादन क्षेत्र तथा प्रजाती संरक्षण क्षेत्रहरूको व्यवस्थापन

उन्नत बीउ, असल काठ भने झै भविष्यमा महत्वपूर्ण वन प्रजातिहरूको गुणस्तरीय बीउ उत्पादन तथा उच्चतम वंश संरक्षण गर्न स्थापना गरिएको बीउ उत्पादन क्षेत्रहरूको फिल्ड अनुगमन निरीक्षण अनुरूप विभिन्न बिउ उत्पादन क्षेत्रहरू संरक्षण तथा व्यवस्थापन गर्ने उद्देश्यले यो कार्यक्रम संचालन गरिएको थियो । यस कार्य अन्तरगत पुराना प्रजनन बिउ वगैचा तथा संकटापन्न प्रजातीहरूको संरक्षण प्लटहरूको तारवार मर्मत तथा सम्भार, नियमित गोडमेल झाडीसफाई कार्यहरू गरिएको थियो । यस आ.व.मा व्यवस्थापन गरिएको प्रजनन वीउ वगैचा तथा वीउ उत्पादन क्षेत्रहरूको विवरण निम्नानुसार रहेको छ ।

सि. नं.	सा.व. र स्थान	प्रजाति	क्षेत्रफल	परिवार संख्या	स्थापना वर्ष	सम्पन्न गर्ने व्यक्ति
१	सयपत्री सा ब उ स कृष्णपुर ५ कञ्चनपुर	सिसौ	१।८७ हेक्टर	८४	२०६१	सयपत्री सा.व.उ.स.,
२	सयपत्री सा ब उ स कृष्णपुर ५ कञ्चनपुर	विजयसाल	२।९५ हेक्टर	४०	२०६२	सयपत्री सा.व.उ.स.,
३	बेली महिला सा ब उ स, धनगढी न पा ७, कैलाली	जामून	५।३ हेक्टर	५३	०६७/ ६८	बेली महिला सा.व.उ.स.,
४	दलितहित मध्यवर्ती सा ब उ स, कोहलपुर न पा १२, बाँके	सिसौ	१।३ हेक्टर	७८	२०५५	दलितहित मध्यवर्ती सा.व.उ.स.,
५	गणेश शिव दुर्गा सा ब उ स, मधुवन न पा वडा नं ८ बर्दिया	छतिवन	१।४६ हेक्टर	४५	२०६७/ ६८	गणेश शिव दुर्गा सा.व.उ.स.,

विउ उत्पादन क्षेत्र, संकटापन्न प्रजाति संरक्षण प्लटको वर्तमान अवस्थाको विश्लेषण (अध्ययन/सर्वेक्षण/अनुसन्धान)

वन बीउ प्रयोगशाला तथा भण्डारण केन्द्रको कार्य क्षेत्रमा चार प्रजनन वीउ वगैचा, आठ वीउ उत्पादन क्षेत्र, र छ प्रजाति संरक्षण प्लट र एक प्रादेशिक फलफुल वगैचा रहेका छन्। विगतमा स्थापना भएका यी क्षेत्रहरूको वर्तमान अवस्थाका बारेमा हास सम्म अध्ययन भएको छैन साथै ती क्षेत्रहरूको विस्तृत विवरणहरू कार्यालयमा नभएकाले उचित व्यवस्थापनका कार्यहरू प्रभावकारि रूपमा संचालन हुन सकेका छैनन् । स्थापनाको समयमा तयार भएका

प्रतिवेदनहरू समेत वन तथा भू संरक्षण विभाग अन्तर्गत यस कार्यालयको कालसम्म आईपुग्दा भएको संरचनात्मक परिवर्तनका कारण अभिलेखिकरण हुन नसकि स्पष्ट तथ्याङ्कहरू कार्यालयमा उपलब्ध छैन । प्रजनन बीउ बगैँचा, बीउ उत्पादन क्षेत्र, प्रजाति संरक्षण प्लट र प्रादेशिक फलफूल बगैँचा हरू मध्ये ६ वटा क्षेत्रहरूको प्राथमिकिकरणका आधारमा छनोट गरि ती क्षेत्रहरूको विस्तृत प्राविधिक अध्ययन गरी सिमाना एकिन तथा सम्पूर्ण रुखहरूको विवरणहरू लिई त्यसको अवस्था सुधारका लागि विभिन्न सम्बर्द्धनात्म कार्यहरू सिफारिस गर्न अत्यावश्यक रहेको । सिमित श्रोतका कारण यस आ ब मा जम्मा ६ स्थानको तथ्याङ्क अध्यावधिक गरि पुस्तक प्रकाशन गरिएको छ जुन भविष्यका लागि अभिलेखका रूपमा सहयोगी समेत हुनेछ । यस कार्यक्रम अन्तर्गत चार प्रजनन बीउ बगैँचा (BSO) र दुई प्रजाति संरक्षण प्लट (SCP) मूल्याङ्कनका लागि छनोट गरिएको थियो जुन निम्नानुसार रहेका छन् ।

तपसिल

सि.नं.	समुहको नाम	ठेगाना	प्रजाती
१	दलितहित मध्यवर्ती क्षेत्र सामुदायिक वन	कोहलपुर नगरपालिका १२ बाँके	सिसौ प्रजनन बीउ बगैँचा
२	सयपत्री सामुदायिक वन	कृष्णपुर ६ कंचनपुर	विजयसाल प्रजनन बीउ बगैँचा
३	सयपत्री सामुदायिक वन	कृष्णपुर ६ कंचनपुर	सिसौ प्रजनन बीउ बगैँचा
४	सयपत्री सामुदायिक वन	धनगढी ०७ कैलाली	कदम प्रजनन बीउ बगैँचा
५	हजारी सामुदायिक वन	वासगढी ९ वर्दिया	सिमल प्रजाती संरक्षण प्लट
६	श्री गणेश शिव दुर्गा सामुदायिक वन	मधुवन ८ वर्दिया	छतीवन प्रजाती संरक्षण प्लट

यस कार्यक्रम अन्तर्गत चयन गरिएको स्थानको BSOs, SPAs, SCP को वर्तमान स्थितिको विश्लेषण गर्न GIS नक्सा र ती स्थानहरूको स्थानमान तथा गुगल नक्शा तयार गरी, रुखको अवस्थिती तथा विवरण संकलन तथा क्षेत्रहरूको समस्या र चुनौतीहरूको विश्लेषण गरी थप सुधारको लागि सिफारिस गरी विस्तृत विवरण सहित पुस्तक तयार गरी प्रकाशन गरिएको छ ।

उडेलधुरा जिल्लामा देवदार संरक्षण कार्यक्रम

वन बीउ प्रयोगशाला तथा भण्डारण केन्द्र, बाँकेले २०७५ साल देखि वन तथा भू-संरक्षण विभाग अन्तर्गत स्थापना भएपश्चात प्रजनन बीउ बगैँचा, बीउ उत्पादन क्षेत्र, प्रादेशिक फलफूल बगैँचा, दुर्लभ र लोपोन्मुख अवस्थामा रहेका प्रजातिको संरक्षण प्लटको व्यवस्थापन र उच्च

गुणस्तरको वीउ वितरण गर्दै आएको छ । वन वीउ प्रयोगशाला तथा भण्डारण केन्द्रको एक प्रमुख भूमिका रूपमा दुर्लभ तथा लोपोन्मुख अवस्थामा रहेका वन प्रजातिहरूको पहिचान गर्नु र यसको प्राकृतिक वासस्थानमा संरक्षण (In-situ conservation) अभ्यासहरू लागू गर्नु हो । दुर्लभ र लोपोन्मुख अवस्थामा रहेका प्रजातिहरूको वर्तमान अवस्था अद्यावधिक गर्नले ती प्रजातिहरूको दिगो रूपमा संरक्षण गर्ने योजना तयार गर्न सहयोग गर्दछ । स्थानीय समुदायको परम्परागत ज्ञानलाई आधुनिक संरक्षण प्रविधिसँग एकीकृत गरेर र सरकारी निकायहरू, स्थानीय समुदायहरू बीचको सहकार्यलाई बढावा दिएर, वन वीउ प्रयोगशाला तथा भण्डारण केन्द्र ले भावी पुस्ताहरूका लागि अद्वितीय रूख प्रजातिहरूको संरक्षण गर्ने लक्ष्य अनुसार डडेल्धुरा जिल्लामा देवदार संरक्षण सम्बन्धी कार्यक्रम संचालन गरिएको थियो ।

देवदार संरक्षण कार्यक्रम चारवटा क्रियाकलापहरू संचालन गरिएको थियो ।

- (क) स्थानीय उपभोक्ता समूह र सरोकारवालाहरूसँग अन्तरक्रिया र कार्यशाला गोष्ठी संचालन,
- (ख) देवदारको प्राकृतिक वन भएको दुई वटा वन क्षेत्र सर्वे गरी वन श्रोत मापन गरी विस्तृत सर्वेक्षण गरीएको
- (ग) दुई वटा समुहका जम्मा ३ स्थानहरूमा देवदार संरक्षण सम्बन्धी जानकारी तथा चेतनामुलक होर्डिङ बोर्ड राखिएको
- (घ) प्रतिवेदन तयारी गरी देवदार संरक्षण सम्बन्धी प्रतिवेदन प्रकाशन गरिएको ।

वन वीउ प्रयोगशाला तथा भण्डारण केन्द्र बाँकेको आयोजनामा डडेल्धुरा जिल्लाको अमरगढी नगरपालिका वडा नं २ आईत बजारमा र डागेश्वरी सामुदायिक वन अजयमेरु ५ कानाकोटमा एक/एक दिने अन्तरक्रिया कार्यशाला गोष्ठी आयोजना गरिएको थियो । गोष्ठीको मुख्य उद्देश्य स्थानीय समुदायलाई देवदारको महत्त्वबारे सचेत गराउने, देवदारको संरक्षणका लागि समुदायले अपनाइरहेका अभ्यासहरूका बारेमा अन्तरक्रिया गर्ने र संरक्षणका दृष्टिकोणले विशिष्ट क्षेत्रलाई "देवदार संरक्षण क्षेत्र"को रूपमा संरक्षण गर्न आवश्यक गतिविधिहरूको पहिचान गरी साझा बुझाइ प्रदान गर्नु थियो । कार्यशालामा डिभिजन वन कार्यालय, डडेल्धुराका कर्मचारी र वन वीउ प्रयोगशाला तथा भण्डारण केन्द्र, बाँकेका कर्मचारीहरू द्वारा सहजीकरण गरिएको थियो भने कार्यशालामा तथा अन्तरक्रियामा प्रत्येक कार्यक्रममा ३१/३१ जना सहभागी रहेका थिए ।

लटेश्वर सामुदायिक वा अमरगढी २ डडेल्धुरामा देवदार रहेको क्षेत्रको सर्वेक्षण गरी १.८६ हेक्टर र डागेश्वरी सामुदायिक वन अजयमेरु गाउँपालिका ६ डडेल्धुरा देवदार रहेको क्षेत्रको

सर्वेक्षण गरी ४२.५० हेक्टर वन क्षेत्र लाई "देवदार संरक्षण क्षेत्र" को रूपमा समुहद्वारा घोषणा गरिएको छ।

अमरगढी नगरपालिका वडा नं २ स्थित लटेश्वर धार्मिक सामुदायिक वन क्षेत्रको देवदार वन क्षेत्रमा १ स्थानमा र अजयमेरु ५ कानाकोट स्थित डागेश्वरी सामुदायिक वन क्षेत्रको देवदार वन क्षेत्रमा २ स्थानमा देवदार संरक्षण सम्बन्धी सुचनामुलक तथा जानकारीमुलक होर्डिङ बोर्ड राखे कार्य भएको छ ।

डडेल्धुरा जिल्लामा देवदारको अवस्था तथा संरक्षण सम्बन्धी विभिन्न विषयवस्तु समेटेर कार्यशाला गोष्ठीबाट प्राप्त सुझाव तथा कार्यक्रहरुलाई समेटि तथा वन श्रोत सर्वेक्षण सम्बन्धी विस्तृत विवरण सहितको पुस्तक तयार गरि उपभोक्ताहरुले समेत सजिलै अध्ययन गर्नका लागि नेपालीमा र अंजेगी दुबै भाषामा प्रकाशन गरिएको छ ।

शहरी वनमा प्रयोग हुने प्रजातीको Seed collection and sowing

यस केन्द्रको कार्यक्षेत्र अन्तर्गत पर्ने प्रमुख शहरहरुमा शहरी सौन्दर्य तथा हरियाली प्रवर्धन गर्नको लागि आवश्यक पर्ने प्रजातिहरुको पहिचान गरी उक्त प्रजातिहरुको विउ संकलन तथा वितरण गरिने गरी यो कार्यक्रम संचालन गरिएको थियो । यस कार्यक्रम अन्तर्गत शहरी सुन्दरताको लागि तराई तथा भित्री मधेशमा हुन सक्ने उत्तम प्रजाति छनौट गरी उक्त प्रजातिहरुको विउ संकलन/खरिद गरी खाली शहरी ठाउँ जस्तै पार्क, सडक किनारा, खोला किनारा, खोलछी तथा Urban Green Spaces हरुमा वृक्षारोपण गर्न विरुवा उत्पादन कार्य गरिएको छ र वितरण कार्य जारी रहेको छ ।

सि.नं.	प्रजाती	विरुवा संख्या
१	पारिजात	३६३
२	अमला	२९५
३	ज्याकरेण्डा	३९०
४	गुल्डमोहर	३६५
५	सितलचिनी	६४८
६	कपुर	१९६
७	रक्तचन्दन	५६
८	इमिली	२५५
	जम्मा	२५६८

छतीवन, पलाँस, श्रीखण्ड लेक चाँप विजयसालको elite tree selection and marking र seed sowing in Mother bed

यस कार्यक्रम अन्तर्गत लामो समय सम्म भण्डारण गरी राख्न नसकिने तथा विशेष महत्वका दिगो संरक्षणका लागि पहिचान भएका प्रजातिहरू जस्तै छतीवन, पलास, श्रीखण्ड, लेक चाँप, विजयसाल सुगन्धकोकिला आदिका जस्ता प्रजातिहरूको इलाइट रुखहरूको छनौट गरी ती प्रजातिहरूको वीउ संकलन गरी नर्सरीमा विरुवा उत्पादन गरी वंसानुगत संरक्षण गर्ने लक्ष्यका साथ विजयसाल प्रजातीको वीउ सयपत्री सामुदायिक वन कृष्णपुर ६ मा रहेको प्रजनन वीउ वगैचा बाट वीउ संकलन योग्य रुखहरूको स्थलगत निरिक्षण ६ वटा रुखहरूबाट १२ के.जी ३०० ग्राम विजयसालको वीउ संकलन गरिएको थियो भने बाँके जिल्लाको सुर्खेत रोडको हवलदारपुर देखि राँझा सम्मको क्षेत्र भित्र रहेका सडकको दाँया बाँया रहेका परिपक्व छतिवनका रुखहरूलाई मार्किङ्ग गरि २ के. जी. वीउ संकलन गरिएको । सुगन्धकोकिलाको वीउ सल्यान जिल्लाको शारदा नगरपालिकाबाट संकलन गरिएको थियो । लेकचाँपको रुखहरू वन विउ प्रयोगशाला तथा भण्डारण केन्द्र बाँकेको कार्य क्षेत्रमा नरहेकोले उक्त प्रजातीको वीउ काठमाण्डौँबाट वन वीउ प्रयोगशाला तथा भण्डारण केन्द्र हात्तीसार काठमाण्डौँ सँग समन्वय गरि वागमती खोला आसपास वृक्षारोपण गरिएको लेकचाँपका रुखहरू बाट वीउ संकलन कार्य गरिएको । श्रीखण्डको Elite tree हरु प्यूठान जिल्लाको भिगू क्षेत्रहरू छनौट गरि वीउ संकलन गरिएको थियो ।

संकलन भई आएका उल्लेखित प्रजातीका वीउहरू यस कार्यालयको आधुनिक अनुसन्धानुलक नर्सरीमा Seed sowing गरी ५००० विरुवा उत्पादन गर्ने लक्ष्यका साथ Seed sowing गरिएको थियो । ५ इन्च x ८ इन्च को पोलिब्यागमा सार्ने उद्देश्ये विजयसाल, छतिवन, श्रीखण्ड, लेक चाँप र सुगन्धकोकिलाका वीउहरूको Seed sowing कार्य गरिएको थियो ।

सि.नं.	प्रजाती	विरुवा संख्या
१	लेक चाँप	३५०
२	सुगन्धकोकिला	२८००
३	श्रीखण्ड	६१५
४	विजयसाल	२८५
५	छतिवन	१४४६
६	म्यागुष्टिन	५५०
	जम्मा	६०४६

बीउ बगैँचा र फलफूल बगैँचाहरूको संरक्षण (हेरालु मार्फत)

विभिन्न प्रजातिका रुख बिरुवाहरूको संरक्षण, सम्बर्धन र प्रचारप्रसार गर्ने उद्देश्यले विभिन्न स्थानहरूमा तत्कालीन वन विभागबाट विभिन्न आ.व.मा स्थापना गरिएका विभिन्न प्रजातिका बीउ एवं फलफूल बगैँचाहरूको संरक्षण, सम्बर्धन र रेखदेख गर्न हेरालुहरूको व्यवस्था गरी संरक्षण तथा व्यवस्थापन गरी बीउ संकलन लगायतका कार्यहरू हुँदै आएको छ । उक्त बीउ बगैँचाहरूमा मिति २०७५।०४।०१ देखि लागू हुने गरी बीउ बगैँचाको स्थापना अवधि, संरक्षणका चुनौती, बीउ बगैँचा र फलफूल बगैँचाको संख्या, प्रजातिको प्रकृति तथा क्षेत्रफल समेतको आधारमा यस केन्द्र अन्तर्गत ४ वटा प्रजनन बीउ बगैँचा, प्रजाती संरक्षण प्लट तथा फलफूल बगैँचाहरूमा जम्मा ४ जना हेरालु मार्फत निरन्तर रूपमा संरक्षण गरिरहेका छन् ।

सि.नं.	प्रजाती	हेरालुको नाम	हालको ठेगाना	मोबाईल नं
१	सिसौ, विजयसाल, कदम	सुर्यमान डगौरा	सयपत्री सा ब उ स कृष्णपुर ५ कञ्चनपुर	९८६८८८९५६५
२	सिसौ	भक्त वहादुर वाठा	दलितहित मध्यवर्ती सा ब उ स, कोहलपुर न पा १२, बाँके	९८६७९४१३२६
३	छतिवन	झुपलाल आचार्य	गणेश शिव दुर्गा सा ब उ स, मधुवन न पा वडा नं ८ वरदिया	९८१८३६४६६८
४	फलफूल	हेमा देवी खडका	पूर्वीचौकी ४ डोटी	९८६६७०७३७५

वन बीउ प्रयोगशाला तथा भण्डारण केन्द्रको वार्षिक प्रगति पुस्तिका प्रकाशन

यस वन बीउ प्रयोगशाला तथा भण्डारण केन्द्रबाट आ.व.२०८०/८१ को स्वीकृत वार्षिक कार्यक्रम बमोजिम सम्पन्न गरिएका विभिन्न कार्यक्रमहरूको वस्तुस्थिति तथा वन बीउसँग सम्बन्धित सूचना समेटिने गरी जम्मा १७५ थान वार्षिक प्रतिवेदन प्रकाशन गरिएको छ । उक्त प्रकाशन विभिन्न सरोकारवालाहरूलाई वितरण गरिने योजना रहेको छ ।

भाग-8

प्रजनन बीउ बगैचा/फलफूल वगैचाहरुको विस्तृत विवरण

वन बीउ प्रयोगशाला तथा भण्डारण केन्द्रको कार्य क्षेत्रमा चार प्रजनन बीउ बगैचा, आठ बीउ उत्पादन क्षेत्र, र छ प्रजाति संरक्षण प्लट र एक प्रादेशिक फल बगैचा छन्। जसको विवरण निम्नानुसार रहेको छ ।

प्रजनन विउ वगैचाको संक्षिप्त जानकारी

वन बीउ प्रयोगशाला तथा भण्डारण केन्द्रको कार्य क्षेत्रमा चार प्रजनन बीउ बगैचा रहेका छन् । साधारण स्तरको १ वटा र मध्यम स्तरको प्रजनन बीउ वगैचा ३ वटा गरि जम्मा ४ वटा प्रजनन बीउ बगैचाले विभिन्न तीन वटा प्रजातीहरु सिसौ, विजयसाल र कदम प्रतिनिधित्व गर्दछन् ।

१. सिसौ प्रजनन बीउ वगैचा कोहलपुर बाँकेको संक्षिप्त जानकारी

BSO को नाम/प्रजाति:	Dalbergia Sissoo (Sissoo) प्रजनन बीउ बगैचा मध्यमस्तरको (BSO)
कूल क्षेत्रफल (तारवार गरिएको):	२.१६ हेक्टर।
नेट क्षेत्र (सिसौ रोपिएको):	१.३० हेक्टर।
नेट क्षेत्र (अन्य प्रजाति):	०.८६ हेक्टर।
ठेगाना:	कोहलपुर १२, दाउना टोल बाँके
समुहको नाम:	दलितहित मध्यवर्ति सामुदायिक वन उपभोक्ता समुह
समुह अध्यक्ष:	बलबहादुर बाठा
सम्पर्क नम्बर :	९८४३८०५२५९
हेरालुको नाम:	भक्तबहादुर बाठा
सम्पर्क नम्बर :	९८६७९४९३२६

विवरण

विषयहरू	विवरण
स्थापना वर्ष	२०५६
मूल सामग्रीको उत्पत्ति	नेपालको तराई क्षेत्रका विभिन्न जिल्लाहरू
परिवारको संख्या	५४
स्थापना प्रतिवेदन	NA
डिजाइन र BSO प्रकार	Randomized Complete Block design. 16 trees square plot design with 6 replication. 5184 Progenies of 54 Super Sis-soo Trees planted in 1.5m×1.5m spacing.
थिनिङ्ग रिपोर्टहरू	NA
व्यवस्थापन / अन्य प्रतिवेदनहरू	NA
जग्गाको स्वामित्व	नेपाल सरकार (GoN)
स्थापना गर्ने निकाय	DoF, DANIDA/NARMSAP/क्षेत्रीय बीउ केन्द्र पोखरा
पहुँच	महेन्द्र राजमार्ग चप्परगौडी, कोहलपुर
GPS स्थानमान	X_coordinate: 0570506 and Y_coordinate: 3121230
सुरुमा रोपिएको बिरुवाको संख्या	५१८४
व्यवस्थापनका क्रियाकलाप	सरसफाई
थिनिङ्गको स्थिति र आवश्यकताहरू	आवश्यक रहेको
रोग र कीटहरूको स्थिति	कतिपय रुखहरू पूरै मर्ने, सुक्ने र उखिलने समस्या रहेको
फलफूल/बीउ उत्पादन स्थिति	बीउ उत्पादन हुने गरेको तर बीउ संकलन भएको छैन
बीउ उत्पादन/संकलन अभिलेख	नरहेको
बीउ विक्री तथा थिनिङ्ग सामग्री मार्फत आम्दानी	छैन

विषयहरू	विवरण
संरक्षण गर्ने निकाय	दलितहित मध्यवर्ति सामुदायिक वन उपभोक्ता समूह
सुरक्षा उपायहरू	१ जना हेरालु वन वीउ प्रयोगशाला तथा भण्डारण केन्द्रबाट राखिएको
रूख/विरूवाहरूको हालको संख्या	सिसौ प्लटमा सिसौका २९० रूख र अन्य प्रजातिका १५४ रूखहरू (ह्यारो, ब्यारो, युकलिप्टस, खैर, सिरिस, आँप)
तारवारको अवस्था	मेस वायर ले तीन तर्फबाट घेरिएको र एक तर्फ काँडेतारले घेरिएको
सूचना बोर्ड	राखिएको
ब्लक छुट्याउने स्तम्भ र पारिवारिक ट्यागहरू	ब्लक विभाजन स्तम्भहरू उपलब्ध रहेको तर पारिवारिक ट्यागहरू उपलब्ध छैन।
सचेतना/डिभिजन/उप-डिभिजन वन कार्यालय/CFUGs/स्थानीय बासिन्दाहरूको संलग्नता	राम्रो

२. विजयसाल प्रजनन वीउ वंगैचा कृष्णपुर ५ कञ्चनपुर (मध्यमस्तरको प्रजनन वीउ वगैँचा)

कूल क्षेत्रफल (तारवार गरिएको):	२.९५ हेक्टर
कुल क्षेत्रफल (विजयसाल रोपिएको):	२.५६ हेक्टर
शुद्ध क्षेत्र (अन्य प्रजाति):	०.३९ हेक्टर
ठेगाना:	कृष्णपुर नगरपालिका ०६ गुलरिया कञ्चनपुर
सामुदायिक वन उपभोक्ता समुहको नाम:	सायापत्री सामुदायिक वन
सामुदायिक वन उपभोक्ता समुहका अध्यक्ष:	कृष्णप्रसाद चौधरी
सम्पर्क नम्बर:	९८४८६३६३९९
हेरालुको नाम:	सूर्यमान डगौरा
सम्पर्क नम्बर :	९८६८८८९५६५

विवरण

विषयहरू	विवरण
स्थापना वर्ष	जुलाई, २००५ (आर्थिक वर्ष २०६१/०६२)
मूल सामग्रीको उत्पत्ति	कैलाली र कञ्चनपुर जिल्ला
परिवारको संख्या	४०
स्थापना प्रतिवेदन	NA
डिजाइन र BSO प्रकार	Randomized Complete Block design (RCBD) with 4 replications, each family is represented in each rectangular block of 40 trees plot planted in 2m×2m. (Intermediate level BSO)
थिनिङ्ग रिपोर्टहरू	NA
व्यवस्थापन / अन्य प्रतिवेदनहरू	NA
जग्गाको स्वामित्व	नेपाल सरकार (GoN)
स्थापना गर्ने निकाय	DoF/क्षेत्रीय वीउ केन्द्र धनगढी
पहुँच	महेन्द्र राजमार्ग अत्तरिया चौराहा देखि गुलरिया खण्ड
GPS स्थानमान	X-Co-ordinate: 0451512 and Y-Co-ordinate: 3189959
सुरुमा रोपिएको बिरुवाको संख्या	NA
व्यवस्थापनका क्रियाकलाप	झाडी सफाई
थिनिङ्गको स्थिति र आवश्यकताहरू	आवश्यक छ
रोग र कीटहरूको स्थिति	केही रुख मरेका
फलफूल/बीउ उत्पादन स्थिति	बीउ संकलन यस वर्षबाट सुरु गरिएको ।
बीउ उत्पादन/संकलन अभिलेख	यस वर्षबाट अभिलेख राख्न सुरु गरिएको (१७।५ के.जी.)
बीउ विक्री तथा थिनिङ्ग सामग्री मार्फत आम्दानी	NA

विषयहरू	विवरण
संरक्षण गर्ने निकाय	सयपत्री सामुदायिक वन उपभोक्ता समूह
सुरक्षा उपायहरू	१ जना हेरालु वन वीउ प्रयोगशाला तथा भण्डारण केन्द्रबाट राखिएको
रूख/बिरुवाहरूको हालको संख्या	६१५ (पोल र रूखको आकार) र ९७ बिरुवा
तारवारको अवस्था	स्थापनाको समयमा लगाइएको काँडितार
सूचना बोर्ड	रहेको
ब्लक छुट्याउने स्तम्भ र पारिवारिक ट्यागहरू	ब्लक विभाजन स्तम्भहरू उपलब्ध छन् तर पारिवारिक ट्यागहरू उपलब्ध छैनन्।
सचेतना/डिभिजन/उप-डिभिजन वन कार्यालय/CFUGs/स्थानीय बासिन्दाहरूको संलग्नता	राम्रो

३. कदम प्रजनन वीउ वंगैचा कृष्णपुर ५ कञ्चनपुर साधारणस्तरको (खुल्ला परागसेचन, प्रजाती पहिचान नभएको)

कूल क्षेत्रफल (तारवार गरिएको):	१ हेक्टर
शुद्ध क्षेत्र (कदम प्रजाति):	०.६८ हेक्टर
ठेगाना:	कृष्णपुर नगरपालिका ०६ गुलरिया कञ्चनपुर
सामुदायिक वन उपभोक्ता समुहको नाम:	सायापत्री सामुदायिक वन
सामुदायिक वन उपभोक्ता समुहका अध्यक्ष:	कृष्णप्रसाद चौधरी
सम्पर्क नम्बर:	९८४८६३६३९९
हेरालुको नाम:	सूर्यमान डगुरा
सम्पर्क नम्बर :	९८६८८८९५६५

विषयहरू	विवरण
स्थापना वर्ष	२०७३
मूल सामग्रीको उत्पत्ति	कैलाली र कञ्चनपुर जिल्ला

विषयहरू	विवरण
परिवारको संख्या	NA
स्थापना प्रतिवेदन	NA
डिजाइन र BSO प्रकार	खुला परागण, अज्ञात परिवार साधारण स्तर BSO
थिनिङ्ग रिपोर्टहरू	NA
व्यवस्थापन / अन्य प्रतिवेदनहरू	NA
जग्गाको स्वामित्व	नेपाल सरकार (GoN)
स्थापना गर्ने निकाय	DoF, सिल्भिकल्चर डिभिजन, बबरमहल काठमाडौं
पहुँच	महेन्द्र राजमार्ग अटरिया देखि चौराहा खण्ड, गुलरिया
GPS स्थानमान	X-Co-ordinate: 0451493 and Y-Co-ordinate: 3189798
सुरुमा रोपिएको बिरुवाको संख्या	NA
व्यवस्थापनका क्रियाकलाप	सरसफाई
थिनिङ्गको स्थिति र आवश्यकताहरू	आवश्यक छैन
रोग र कीटहरूको स्थिति	NA
फलफूल/बीउ उत्पादन स्थिति	बीउ संकलन भएको छैन ।
बीउ उत्पादन/संकलन अभिलेख	रेकर्ड गरिएको छैन
बीउ विक्री तथा थिनिङ्ग सामग्री मार्फत आम्दानी	छैन
संरक्षण गर्ने निकाय	सयपत्री सामुदायिक वन उपभोक्ता समूह
सुरक्षा उपायहरू	१ जना हेरालु वन वीउ प्रयोगशाला तथा भण्डारण केन्द्रबाट राखिएको
रूख/बिरुवाहरूको हालको संख्या	१४५ पोल साइज र ६२ लाथा
तारबारको अवस्था	स्थापनाको समयमा काँडेतार ।
सूचना बोर्ड	रहेको

विषयहरू	विवरण
ब्लक छुट्याउने स्तम्भ र पारिवारिक ट्यागहरू	छैन
सचेतना/डिभिजन/उप-डिभिजन वन कार्यालय/CFUGs/स्थानीय बासिन्दाहरूको संलग्नता	राम्रो

४. सिसौ प्रजनन वीउ वंगैचा कृष्णपुर ५ कञ्चनपुर (मध्यमस्तरको प्रजनन वीउ वंगैचा)

कूल क्षेत्रफल (तारवार गरिएको):	१.८७ हेक्टर
शुद्ध क्षेत्र (सिसौ प्रजाति):	१.८७ हेक्टर
ठेगाना:	कृष्णपुर नगरपालिका ०६ गुलरिया कञ्चनपुर
सामुदायिक वन उपभोक्ता समुहको नाम:	सायापत्री सामुदायिक वन
सामुदायिक वन उपभोक्ता समुहका अध्यक्ष:	कृष्णप्रसाद चौधरी
सम्पर्क नम्बर:	९८४८६३६३९९
हेरालुको नाम:	सूर्यमान डगुरा
सम्पर्क नम्बर :	९८६८८८९५६५

विषयहरू	विवरण
स्थापना वर्ष	२०६१
मूल सामग्रीको उत्पत्ति	कैलाली र कञ्चनपुर जिल्ला
परिवारको संख्या	८४
स्थापना प्रतिवेदन	NA
डिजाइन र BSO प्रकार	Randomized Complete Block design (RCBD) with 4 replications, each family is represented in each rectangular block of 84 trees plot planted in 1.5m×1.5m. (Intermediate level BSO)
थिनिङ्ग रिपोर्टहरू	NA
व्यवस्थापन / अन्य प्रतिवेदनहरू	NA

विषयहरू	विवरण
जग्गाको स्वामित्व	नेपाल सरकार (GoN)
स्थापना गर्ने निकाय	DoF, DANIDA/NARMSAP/Tree Improvement and Silviculture Component
पहुँच	महेन्द्र राजमार्ग अटरिया देखि चौराहा खण्ड, गुलरिया
GPS स्थानमान	X-Co-ordinate: 0451561 and Y-Co-ordinate: 3189890
सुरुमा रोपिएको बिरुवाको संख्या	५३७६
ब्यवस्थापनका क्रियाकलाप	झाडी सफाई
थिनिङ्गको स्थिति र आवश्यकताहरू	आवश्यक छ
रोग र कीटहरूको स्थिति	कतिपय रुख पूरै मरेका छन्
फलफूल/बीउ उत्पादन स्थिति	बीउ संकलन भएको छैन ।
बीउ उत्पादन/संकलन अभिलेख	रेकर्ड गरिएको छैन
बीउ विक्री तथा थिनिङ्ग सामग्री मार्फत आम्दानी	छैन
संरक्षण गर्ने निकाय	सयपत्री सामुदायिक वन उपभोक्ता समूह
सुरक्षा उपायहरू	१ जना हेरालु वन वीउ प्रयोगशाला तथा भण्डारण केन्द्रबाट राखिएको
रुख/बिरुवाहरूको हालको संख्या	५२०
तारबारको अवस्था	स्थापनाको समयमा काँडेतार ।
सूचना बोर्ड	रहेको
ब्लक छुट्याउने स्तम्भ र पारिवारिक ट्यागहरू	ब्लक विभाजन स्तम्भहरू उपलब्ध छन् तर पारिवारिक ट्यागहरू उपलब्ध छैनन्।
सचेतना/डिभिजन/उप-डिभिजन वन कार्यालय/CFUGs/स्थानीय बासिन्दाहरूको संलग्नता	राम्रो

प्रदेश फलफूल वगैचाको संक्षिप्त जानकारी

१. सुदुर पश्चिम प्रदेश फलफूल वगैचा

कूल क्षेत्रफल (तारवार गरिएको):	१ हेक्टर
ठेगाना:	सानागाँउ ०४ डोटी
वगैचा रहेको स्थान:	श्री सरस्वती मा.वि. विद्यालय क्षेत्र र सालबुढेली सा.ब.उ.स क्षेत्र
हेरालुको नाम:	हेमा देवी खडका
सम्पर्क नम्बर :	९८६६७०७३७५

विषयहरू	विवरण
स्थापना वर्ष	२०७४
रोपण गरिएका प्रजातीहरू	अमला, रिष्टा, सुगन्धकोकिला, रुदाक्ष, लप्सी आदि
रोपण गरिएको विरुवा संख्या	२५० वटा
स्थापना प्रतिवेदन	NA
जग्गाको स्वामित्व	नेपाल सरकार (GoN)
थिनिङ्ग रिपोर्टहरू	NA
व्यवस्थापन / अन्य प्रतिवेदनहरू	NA
GPS स्थानमान	X-Co-ordinate: 0505508 and Y-Co-ordinate: 3238840
स्थापना गर्ने निकाय	साविक वन विभाग, वृक्ष सुधार तथा सम्बर्द्धन इकाई बबरमहल काठमाण्डौं

बीउ उत्पादन क्षेत्रहरू

वन बीउ प्रयोगशाला तथा भण्डारण केन्द्रको कार्य क्षेत्रमा आठ वटा बीउ उत्पादन क्षेत्रहरू रहेका छन् । तराई देखि उच्च पहाडी क्षेत्र सम्म फैलिएको यी विउ उत्पादन क्षेत्रहरूले ७ स्थानका सात प्रजातीहरूको प्रतिनिधित्व गर्दछन् । बीउ उत्पादन क्षेत्रको विवरणहरू निम्नानुसार रहेको छ ।

सि.नं.	स्थान (साविक)	प्रजाती	क्षेत्रफल (हे.)	स्थापना गरिएको आ.ब.	कैफियत
१	नवदुर्गा सा ब देउडाकला ६ बर्दिया	बरोँ	१.५	२०६८।६९	सकृय
२	दुनै जुफाल डोल्पा राष्ट्रिय वन क्षेत्र	जैतुन	छरिएको	२०६७।६८	निस्कृय
३	बेली महिला सा ब धनगढी न पा ७ कैलाली	जामुन	५.३	२०६७।६८	सकृय
४	अमरगढी न पा डडेल्धुरा धार्मिक वन	देवदार	छरिएको	२०६७।६८	सम्पर्कमा रहेको
५	शिद्धेश्वर ७ बैतडी	खोटे सल्ला	६.१	NARMSAP/ DANIDA	निस्कृय
६	अशियाग्राम ७ भात्काँडा	बाँझ	१४.३	NARMSAP/ DANIDA	निस्कृय
७	अशियाग्राम ७ भात्काँडा	खोटे सल्ला	११	NARMSAP/ DANIDA	निस्कृय
८	गोदावरी कैलाली	सिसौ	छरिएको	NARMSAP/ DANIDA	निस्कृय

संटापत्र तथा लोपोन्मुख प्रजातीको संरक्षण प्लटहरू

वन बीउ प्रयोगशाला तथा भण्डारण केन्द्रको कार्य क्षेत्रमा छ वटा प्रजाती संरक्षण प्लटहरू रहेका छन् । तराई देखि उच्च पहाडी क्षेत्र सम्म फैलिएको यी विउ उत्पादन क्षेत्रहरूले ६ स्थानका ५ प्रजातीहरूको प्रतिनिधित्व गर्दछन् । वीउ उत्पादन क्षेत्रको विवरणहरू निम्नानुसार रहेको छ ।

सि.नं.	स्थान (साविक)	प्रजाती	स्थापना गरिएको आ.ब.	कैफियत
१	गिजरा सा ब उडारपुर २ बाँके	सिमल	२०६९।७०	
२	हजारी सा ब डेउडाकला ३ बर्दिया	सिमल	२०६८।६९	
३	भम्के धैरेनी सा ब कोटीला ९ बाजुरा	जैतुन	२०६८।६९	
४	श्री गणेश शिव दुर्गा सा ब सानोश्री ३ बर्दिया	छतिवन	२०६७।६८	हेरालुको व्यवस्था रहेको

सि.नं.	स्थान (साविक)	प्रजाती	स्थापना गरिएको आ.व.	कैफियत
५	वयलवन्द सा व चाँदनी ७ कञ्चनपुर	जंगली सिसौ	२०६७।६८	
६	नवलखोला सा व वीरेन्द्रनगर न पा १३ रातानाङ्गला सुर्खेत	काउलो	२०६६।६७	

आ.व.२०५८।०५९ देखी २०७१।०७२ सम्म वन विउ प्रयोगशाला तथा भण्डारण केन्द्र बाँके अन्तर्गत स्थापित भएका वन संवर्धन नमुना स्थलहरुको विवरण

सि.नं.	स्थान(साविक)	नमुना स्थलको प्रकार	प्रजाती	स्थापना गरिएको आ.व.
१	देवरिया सा.व., ध.न.पा-७, कैलाली	काठ उत्पादनका लागी वन सुधार	तराइ साल	२०६९/७०
२	बालकुमारी सा.व., डोढरी-९, बर्दिया	अन्य	बेल	२०६९/७०
३	नागार्जुन सा.व., दशरथचन्द्र न.पा.-बैतडी	झाडी वन व्यवस्थापन		२०५९/६०
४	सतवाँझ सिर्केजगर सा.व., बासुलिङ्ग न.पा.-५, बैतडी	झाडी वन व्यवस्थापन		२०५९/६०
५	याक्ला सा.व., सिलगढी-३, डोटी	साल वन व्यवस्थापन	साल	२०५९/६०
६	गणेशाज वसनढुङ्गा सा.व., उकु-५, दार्चुला	साल वन व्यवस्थापन	साल	२०५९/६०

भाग-५ विविध जानकारीहरू

१. वन सम्बद्धन महाशाखा काठमाण्डौंबाट स्थापना गरिएका विभिन्न प्रजातीका वीउ उत्पादन क्षेत्रहरूको विवरण

अन्य केन्द्र अन्तर्गतका वीउ उत्पादन क्षेत्रहरूको विवरण

सि. नं.	स्थान	प्रजाती	क्षेत्रफल (हे.)	स्थापना गरिएको आ.ब.	कैफियत
१	भैरवडाँडा सा.व., खलंगा, प्यूठान	खोटे सल्लो	२.४	२०७२/७३	
२	कन्या कुमारी सा.व., दाखाक्वाडी-९ र १०	श्रीखण्ड	१.२	२०७२/७३	
३	भैरवडाँडा सा.व, खलंगा-२, प्यूठान	तेजपात	२.२	२०७२/७३	
४	बुढी —७, देउरी, कपिलवस्तु	टिक	५.१८	२०७१/७२	
५	बेनीघाट —९, सलाङ्ग —६, धादिङ्ग	खयर	१.५	२०७१/७२	
६	रणकाली सा.व., जलथल, झापा	कदम	३	२०७१/७२	
७	हम्सेदुम्से सा.व., दमक, झापा	सिसौ	४	२०७१/७२	
८	रतुवामाई वृक्षारोपण क्षेत्र, धरमपुर, झापा	मसला	११	२०७१/७२	
९	सरस्वती सा.व., धनकाउली—९, कपिलवस्तु	विजयसाल	६.५	२०६९/७०	
१०	ऋषिकेस सा.व., दामन—३, मकवानपुर	सौर	२.५	२०६९/७०	
११	कुमपुर—३, माझिमटार, धादिङ्ग	टाँकी	५	२०६९/७०	
१२	नाम्चे—४, सोलुखुम्बु (राष्ट्रिय निकुञ्ज क्षेत्र)	तालिसपत्र	२.५	२०६९/७०	

सि. नं.	स्थान	प्रजाती	क्षेत्रफल (हे.)	स्थापना गरिएको आ.ब.	कैफियत
१३	मानेडाडा सा.व., विकसिम्ले — ८, ९, काभ्रे	ओखर	१	२०६९/७०	
१४	फेदीपाटन सा.व., निर्मलपोखरी—८, काँस्की	तेजपात	४.५	२०६९/७०	
१५	होक्से — १, २, काभ्रे	खोटे सल्ला	३	२०६९/७०	
१६	लाकुरीडाँडा—४, ५, दोलखा	पाटे सल्ला	२.८५	२०६९/७०	
१७	निजगड—१, २, बारा (राष्ट्रिय वन क्षेत्र)	सतिसाल	२१.१२	२०६९/७०	
१८	सिमलगौरा सा.व., विजुवार—५, प्यूठान	चिउरी	८.२	२०६९/७०	
१९	मिर्गौलिया—६, सलकपुर, मोरङ	कदम	१.२	२०६८/६९	
२०	सयपत्री सा.व., माकर— ९, नवलपरासी	जामुन	२	२०६८/६९	
२१	ब्रम्हा सा.व., परवानीपुर—१, सर्लाही	बेल	छरिएको	२०६८/६९	
२२	व्यास—३, खहरे, तनहु (आवादी क्षेत्र)	टाँकी	छरिएको	२०६८/६९	
२३	मिलन सा.व., रिघा —४, बाग्लुङ	खोटे सल्ला	२.	२०६७/६८	
२४	कुम्भोज—१, ९, चितवन (मध्यवर्ती क्षेत्र)	सिमल	१.५	२०६७/६८	
२५	कन्काइ सा.व., सुरुङ्गा, झापा	जंगली सिसौ	छरिएको	२०६७/६८	
२६	पल्याङ सा.व., ब्रम्जा— ६, झाक्रीपानी म्याग्दी	लेक चाप	८.१	२०६७/६८	
२७	घोर्लास सा.व., घतान—३, म्याग्दी	टिमुर	छरिएको	२०६७/६८	
२८	बाउन्नकोटी सा.व., चिलिया, रुपन्देही	टिक	२	२०६७/६८	
२९	फलबांग — ५, ६, सल्यान (आवादी क्षेत्र)	रिठा	छरिएको	२०६७/६८	

सि. नं.	स्थान	प्रजाती	क्षेत्रफल (हे.)	स्थापना गरिएको आ.ब.	कैफियत
३०	जिवाठाकुर सा.व., रामनगर, सिराहा	खयर	छरिएको	२०६७/६८	
३१	सरस्वती सा.व., धनकाउली—९, कपिलवस्तु	विजयसाल	६.५	२०६६/६७	
३२	ऋशेश्वर सा.व., दामन, मकवानपुर	खसु	छरिएको	२०६६/६७	
३३	लेटे—१, २, ३, घासा, मुस्ताङ (राष्ट्रिय वन क्षेत्र)	गोब्रे सल्ला	२.४	२०६६/६७	
३४	खोबाङ —५, सिरखुङ, मुस्ताङ (राष्ट्रिय वन क्षेत्र)	डालेचुक	१.५	२०६६/६७	
३५	हैबुङ, सिन्धुपाल्चोक (आवादी क्षेत्र)	निमारो	छरिएको	२०६६/६७	
३६	गौरती सा.व., चौतारा, सिन्धुपाल्चोक	पाटे सल्ला	६	२०६६/६७	
३७	रौत, उदयपुर (आवादी क्षेत्र)	तेजपात	छरिएको	२०६६/६७	
३८	चतुरमुखी सा.व., चितवन	खयर	छरिएको	२०६५/६६	
३९	जगडोल सा.व., गोकर्ण —९, काठमाण्डौ	खोटे सल्ला	५	२०६५/६६	
४०	जगडोल सा.व., गोकर्ण —९, काठमाण्डौ	खोटे सल्ला	३	२०६५/६६	
४१	गोपालेश्वर सा.व., दक्षिणकाली—५, काठमाण्डौ	पाटे सल्ला	छरिएको	२०६५/६६	
४२	छागुडोल सा.व., सितापाइला, काठमाण्डौ	उत्तिस	छरिएको	२०६५/६६	
४३	अर्घा—७, खहरापाखा, अर्घाखाँची	खोटेसल्ला	३.१६	NARMSAP/DANIDA	
४४	नुवाकोट, अर्घाखाँची	चिउरी	४	NARMSAP/DANIDA	
४५	सन्धीर्खक—१, २, ३, अर्घाखाँची	चिउरी	२	NARMSAP/DANIDA	
४६	मलिका—१, बागलुङ्ग	गोब्रे सल्ला	४	NARMSAP/DANIDA	

सि. नं.	स्थान	प्रजाती	क्षेत्रफल (हे.)	स्थापना गरिएको आ.ब.	कैफियत
४७	रतनपुर-२, बारा	सेतो सिरिस	४८.५	NARMSAP/DANIDA	
४८	सफाइ, बारा	सिसौ	०.८८	NARMSAP/DANIDA	
४९	नगरकोट-६, भक्तपुर	खोटे सल्ला	७.५	NARMSAP/DANIDA	
५०	ज्यामुरुङ-८, धादिङ	खोटे सल्ला	५.६	NARMSAP/DANIDA	
५१	गोबिन्दपुर-१, धनुषा	सिसौ	९.१	NARMSAP/DANIDA	
५२	उमाप्रेमपुर-१, धनुषा	टिक	४.९८	NARMSAP/DANIDA	
५३	भिमेश्वर-६, दोलखा	खोटे सल्ला	३.१	NARMSAP/DANIDA	
५४	फस्कु-१, दोलखा	खोटे सल्ला	२.७	NARMSAP/DANIDA	
५५	जिरी-१,२, कलङ, दोलखा	खसु	२	NARMSAP/DANIDA	
५६	जिरी-९, घासा, दोलखा	गोब्रे सल्ला	३.५	NARMSAP/DANIDA	
५७	पृथ्वीनारायण-९,१०, गोरखा	चिलाउने	३.१	NARMSAP/DANIDA	
५८	पृथ्वीनारायण-१,२,३, गोरखा	उत्तिस	४.६	NARMSAP/DANIDA	
५९	पृथ्वीनगर, जलथल, झापा	लटहर	छरिएको	NARMSAP/DANIDA	
६०	बुडी-१, कपिलवस्तु	खयर	१०.९	NARMSAP/DANIDA	
६१	जयनगरी-२, कपिलवस्तु	सिसौ	७.९	NARMSAP/DANIDA	
६२	नाला-५,७ र जुकुजा-८,९, कपिलवस्तु	निम	छरिएको	NARMSAP/DANIDA	
६३	शिवपुर-१, कपिलवस्तु	सिसौ	८.८	NARMSAP/DANIDA	
६४	पुम्दीभुम्दी-१, काँस्की	कटुस	४.७	NARMSAP/DANIDA	
६५	पुम्दीभुम्दी-२, काँस्की	उत्तिस	०.८८	NARMSAP/DANIDA	
६६	सराङकोट-६, काँस्की	चिलाउने	१.३	NARMSAP/DANIDA	
६७	गोलढुगां, काठमाण्डौ	खोटे सल्ला	३.५	NARMSAP/DANIDA	
६८	गोलढुगां-४, नार्गाजुन, काठमाण्डौ	उत्तिस	३.१	NARMSAP/DANIDA	
६९	गोलढुगां-४, नार्गाजुन, काठमाण्डौ	चिलाउने	३.६	NARMSAP/DANIDA	

सि. नं.	स्थान	प्रजाती	क्षेत्रफल (हे.)	स्थापना गरिएको आ.ब.	कैफियत
७०	गोलढुगां—४, नार्गाजुन, काठमाण्डौ	खोटे सल्ला	६	NARMSAP/DANIDA	
७१	चौवास, काभ्रे	पाटे सल्ला	७.५	NARMSAP/DANIDA	
७२	मिथिनकोट, काभ्रे	खोटे सल्ला	६	NARMSAP/DANIDA	
७३	विशंखुनारायण—४, ललितपुर	कटुस	१.३१	NARMSAP/DANIDA	
७४	गोदाबरी—५, ललीतपुर	बाँझ	३.६	NARMSAP/DANIDA	
७५	गोदाबरी—५, ललीतपुर	खसू	१.८	NARMSAP/DANIDA	
७६	फुल्चोकी, ललीतपुर	उत्तिस	४.८	NARMSAP/DANIDA	
७७	बेसीशहर—४, लमजुङ	खसू	१.५	NARMSAP/DANIDA	
७८	बर्दीबास—५, महोत्तरी	मसला	२.२	NARMSAP/DANIDA	
७९	नामटार—३, लामीडाँडा, मकवानपुर	खोटे सल्ला	६	NARMSAP/DANIDA	
८०	पालडाँडा, मकवानपुर	गोब्रे सल्ला	३	NARMSAP/DANIDA	
८१	नामटार—१, २, मकवानपुर	खसू	५	NARMSAP/DANIDA	
८२	भुटनदेवी सा.व., हेटौडा-१०, मकवानपुर	सिसौ	३.७८	NARMSAP/DANIDA	
८३	दामन, मकवानपुर	गोब्रे सल्ला	११.२८	NARMSAP/DANIDA	
८४	पाँचखाल-२, काभ्रे	खोटे	छरिएको	NARMSAP/DANIDA	
८५	पात्ले खेत—१, म्याग्दी	उत्तिस	१.५	NARMSAP/DANIDA	
८६	सुनवल—४, नवलपरासी	सिसौ	३	NARMSAP/DANIDA	
८७	विदुर, नुवाकोट	खोटे सल्ला	छरिएको	NARMSAP/DANIDA	
८८	मदनपुर—८, नुवाकोट	चिलाउने	२	NARMSAP/DANIDA	
८९	भैरवस्थान—५, पाल्पा	खोटे सल्ला	३.९	NARMSAP/DANIDA	
९०	छहरा—७, पाल्पा	चिउरी	२.३	NARMSAP/DANIDA	
९१	कचल—२, पाल्पा	चाँप	१०	NARMSAP/DANIDA	
९२	तानसेन—१०, पाल्पा	उत्तिस	०.३	NARMSAP/DANIDA	

सि. नं.	स्थान	प्रजाती	क्षेत्रफल (हे.)	स्थापना गरिएको आ.ब.	कैफियत
९३	दुर्लुङ —४, पर्वत	खोटे सल्ला	८.२	NARMSAP/DANIDA	
९४	विरुवागुठी— २, पर्सा	सिसौ	१.१९	NARMSAP/DANIDA	
९५	बेलुवा—६, सोलकपुर, पर्सा	टिक	०.८४	NARMSAP/DANIDA	
९६	कोटीहवा—४, रुपन्देही	टिक	८.१	NARMSAP/DANIDA	
९७	भालुवाजोर—२, रामेछाप	खोटे सल्ला	७.२	NARMSAP/DANIDA	
९८	रामेछाप—९, रामेछाप	खोटे सल्ला	३.३	NARMSAP/DANIDA	
९९	सुनार पानी—५, रामेछाप	खोटे सल्ला	५	NARMSAP/DANIDA	
१००	भक्तीपुर—२, सर्लाही	टिक	२.९	NARMSAP/DANIDA	
१०१	लालबन्दी—५, सर्लाही	सिसौ	५.७	NARMSAP/DANIDA	
१०२	स्याउले—९, सिन्धुपाल्चोक	लप्सी	१०	NARMSAP/DANIDA	
१०३	लिशंखु—५, सिन्धुपाल्चोक	ओखर	९	NARMSAP/DANIDA	
१०४	थुम्पाखर—१, सिन्धुपाल्चोक	खोटे सल्ला	२.४४	NARMSAP/DANIDA	
१०५	मझुवा, सिन्धुली	उत्तिस	३	NARMSAP/DANIDA	
१०६	पकाबडी—६, कामीगाँउ, स्याङजा	चिउरी	२	NARMSAP/DANIDA	
१०७	पञ्चमुल—६, स्याङजा	रक्तचन्दन	२.५	NARMSAP/DANIDA	
१०८	सेती दोभान—९, स्याङजा	खोटे सल्ला	३.५	NARMSAP/DANIDA	
१०९	वालिङ—२, पालेको वन, स्याङजा,	कटुस	३	NARMSAP/DANIDA	
११०	वालिङ—२, ज्ञान खोला, स्याङजा	चिलाउने	२.०५	NARMSAP/DANIDA	
१११	ब्यास —५, तनहूँ	चिलाउने	२.१	NARMSAP/DANIDA	
११२	जमुने —६, तनहूँ	कटुस	२.३	NARMSAP/DANIDA	
११३	कोलडाँडा—१, पाल्पा	तेजपात	१	NARMSAP/DANIDA	
११४	गेर्खु-१, नुवाकोट	खोटे सल्ला	२.५	NARMSAP/DANIDA	

श्रोत: वन सम्बर्धन महाशाखाको प्रतिवेदन २०७५

२. वन सम्बर्द्धन महाशाखा काठमाण्डौबाट स्थापना गरिएका विभिन्न प्रजातीका प्रजनन वीउ वगैँचा क्षेत्रहरूको विवरण
अन्य केन्द्र अन्तर्गतका वीउ उत्पादन क्षेत्रहरूको विवरण

सि.नं.	स्थान	वनको नाम	प्रजाती	क्षेत्रफल (हे)	परिवार संख्या	स्थापना वर्ष	कैफियत
१	भिमेश्वर-१, सुस्पा, दोलखा	सुस्पा सा.व.	देवदार	१.३	NA	2075	
२	स्वर्गद्वारी, प्युठान	धार्मिक वन	रुद्राक्ष	१	NA	2075	
३	तिलोत्तमा-८, दिपनगर, रुपन्देही	करहीया सा.व.	वृक्षारोपण हुन बाँकी	१.३	NA	2075	प्रथम चरण
४	लेखनाथ पोखरा म.न.पा.-१६, बाहुनथर, कास्की	काप्ले आचार्य सा.व.	रुद्राक्ष	१	NA	2073	साधारणस्तर
५	ऐरावती-५, प्युठान	साँघपोखरी सा.व.	सुगन्धकोकिला	१	NA	2073	
६	माकर-९, नवलपरासी	सयपत्री सा.व.	सिसौ	२.०१	३०	2072	साधारणस्तर
७	लालबन्दी-४, सर्लाही	राधाकृष्ण सा.व.	सतिसाल	१.४०	३०	2071	साधारणस्तर
८	चितलाङ्ग-८, मर्खु-७, मकवानपुर	भेडाफर्म, कृषी मन्त्रालयको परिसर	ओखर	१.४	३०	2070	साधारणस्तर
९	शंखरनगर-२, रुपन्देही	शंकरनगर सा.व.	सिमल	१.२	३०	2070	मध्यमस्तर
१०	मिर्चैया-३, सिराहा	जिवाठाकुर सा.व.	खयर	१.००	२१	2069	मध्यमस्तर
११	भानु-६, तनहूँ	मजुवा सा.व.	रिह्टा	०.९२	२४	2069	मध्यमस्तर
१२	घतान-३, म्याग्दी	घोर्लास सा.व.	टिमुर	१.००	६२	2068	साधारणस्तर
१३	बुटवल-१४, तामनगर, रुपन्देही	चारपाला सा.व.	राजबृक्ष	१.००	२५	2068	मध्यमस्तर

सि.नं.	स्थान	वनको नाम	प्रजाती	क्षेत्रफल (हे)	परिवार संख्या	स्थापना वर्ष	कैफियत
१४	बुटवल-१४, रुपन्देही	चारपाला सा.व.	टिक	१.००	२५	२०६८	मध्यमस्तर
१५	माकर-९, नवलपरासी	सयपत्री सा.व.	ईमिली	१.००	२५	२०६७	मध्यमस्तर
१६	माकर-९, नवलपरासी	सयपत्री सा.व.	मौवा	१.००	२५	२०६७	मध्यमस्तर
१७	माकर-९, नवलपरासी	सयपत्री सा.व.	सिमल	१.००	२५	२०६७	मध्यमस्तर
१८	धरान-८, सुनसरी	यलम्बर सा.व.	तेजपात	०.८०	NA	२०६३	साधारणस्तर
१९	हाँसपोसा-२, सुनसरी	हाँसपोसा सा.व.	निम	०.९२	६४	२०६२	मध्यमस्तर
२०	भलाम-१, काँस्की	हरिहरगुफा सा.व.	तेजपात	०.८१	३६	२०६१	मध्यमस्तर
२१	लालबन्दी, सर्लाही	राधाकृष्ण सा.व.	कदम	१.४७	७६	२०६१	मध्यमस्तर
२२	महेशपुर-७, जलथल, झाँपा	कालीमन्दिर सा.व.	लटहर	२.०४	६३	२०६०	मध्यमस्तर
२३	कालिका-१, काँस्की	काउलोभिर पाताल सा.व.	राइखन्यू	१.४३	२१	२०६०	साधारणस्तर
२४	ककनी-३, नुवाकोट	गुणेश्वर सा.व.	लप्सी	१.४४	३०	२०६०	मध्यमस्तर
२५	लालबन्दी-४, सर्लाही	राधाकृष्ण सा.व.	खमारी	०.८७	५५	२०६०	मध्यमस्तर
२६	असनपुर-८, ९, सिराहा	मैनावती सा.व.	सिसौ	०.८१	९९	२०६०	मध्यमस्तर
२७	जुटपानी-९, चितवन	चतुर्मुखी सा.व.	बडहर	०.८३	४५	२०५९	मध्यमस्तर
२८	यज्ञभूमी-७, राइटोल, धनुषा	श्री मा.वि. को स्वामित्वको जग्गा	सिमल	१.९४	३६	२०५९	मध्यमस्तर
२९	जुटपानी -९, चितवन	चतुर्मुखी सा.व.	अमला	०.३७	२५	२०५८	मध्यमस्तर

सि. नं.	स्थान	वनको नाम	प्रजाती	क्षेत्रफल (हे)	परिवार संख्या	स्थापना वर्ष	कैफियत
३०	माझीमटार-३, कुम्पुर, धादिङ्ग	साततल्लेडाँडा सा.व.	कोइरालो	०.८७	४२	२०५८	मध्यमस्तर
३१	पुम्दीभुम्दी-६, कास्की	मार्गज्योती सा.व.	अमला	०.७०	२५	२०५८	मध्यमस्तर
३२	पोखरा-११, भञ्ज्याङ्ग (साविक काहुँ-२), कास्की	काहुँ देउराली बहुउद्देशीय सहकारी संस्थाको स्वामित्वको जग्गा	बडहर	१.००	४९	२०५७	साधारणस्तर
३३	गडी-१, मकवानपुर	लेनडाँडा सा.व.	चिउरी	१.२४	५०	२०५६	मध्यमस्तर
३४	तानसेन-१४, पाल्पा	वंशगोपाल सा.व.	चिउरी	०.६८	४०	२०५६	मध्यमस्तर
३५	थानकोट, काठमाण्डौ	माहाकाल सा.व.	चाँप	१.३५	४०	२०५५	मध्यमस्तर
३६	जुटपानी-९, चितवन	चतुर्मुखी सा.व.	कालो सिरिस	१.००	३६	२०५४	मध्यमस्तर
३७	थानकोट, काठमाण्डौ	गणेशदेवी वनदेवी सा.व.	लप्सी	०.८४	२५	२०५४	मध्यमस्तर
३८	धरान-८, सुनसरी	यलम्बर सा.व.	सिसौ	१.५	७०	२०५४	मध्यमस्तर
३९	जुटपानी-९, चितवन	चतुर्मुखी सा.व.	ईपिल-ईपिल	०.०४	NA	२०५३	साधारणस्तर
४०	जुटपानी-९, चितवन	चतुर्मुखी सा.व.	टाँकी	०.४१	३२	२०५३	मध्यमस्तर
४१	सौराहा, चितवन	चितवन रा.नि.	ईपिल-ईपिल	०.०२	NA	२०५३	साधारणस्तर
४२	हथौसा, कपिलवस्तु	यशोधरा सा.व.	ईपिल-ईपिल	०.३९	NA	२०५३	साधारणस्तर

सि. नं.	स्थान	वनको नाम	प्रजाती	क्षेत्रफल (हे)	परिवार संख्या	स्थापना वर्ष	कैफियत
४३	हथौसा, कपिलवस्तु	यशोधरा सा.व.	सिसौ	०.६९	४८	२०५३	मध्यमस्तर
४४	जुटपानी -९, चितवन	चतुर्मुखी सा.व.	सतिसाल	२.०५	१४०	२०५२	साधारणस्तर
४५	सौराहा, चितवन	चितवन रा.नि.	सिसौ	२.३०	८४	२०५२	मध्यमस्तर
४६	जुटपानी-९, चितवन	चतुर्मुखी सा.व.	सिसौ	३.००	३५	२०५१	मध्यमस्तर

NA : Not available श्रोत: वन सम्बर्धन महाशाखाको प्रतिवेदन २०७५

३. प्रदेश स्तरीय फलफूल बगैचाहरु (Province Level Fruit Gardens)

प्रदेश	स्थान	वनको नाम	प्रजाती	क्षेत्रफल(हे.)	स्थापना वर्ष	कैफियत
कोशी	माई न.पा.-४, शुक्रबारे, ईलाम	नमुना सा.व.	बेल	१	२०७४	
मधेश	धनुषधाम न.पा. ३, जोगीकुटी, जनकपुर	धनुषधाम संरक्षित वन	बेल	१	२०७४	
बागमती	रानीपौवा, नुवाकोट	गुणेश्वर सा.व.	एभोकाडो, दाँते ओखर	१	२०७४	
गण्डकी	ब्यास न.पा. ९, माझफाँट तनहुँ	कुमाल समाज सा.व.	अमला, चिउरी, बेल, लप्सी	१.२	२०७४	
लुम्बिनी	पाँडेनी गा.पा., डाँडाकटेरी, पोखराथोक, अर्घाखाँची	सिद्ध सा.व.	दाँते ओखर	१	२०७४	
सुदूरपश्चिम	पूर्वीचौकी ४, सानागाउँ, डोटी	सरस्वती मा.वि. को कम्पाउण्ड	अमला, टिमुर, सुगन्धकोकिला	१	२०७४	

श्रोत: वन सम्बर्धन महाशाखाको प्रतिवेदन २०७५

४. हालसम्म स्थापना गरिएका संकटापन्ना वन प्रजातिहरूको स्वस्थानिय संरक्षण प्लटको विवरण (*In-situ conservation sites of rare and threatened species*)

अन्य केन्द्र अन्तर्गतका विवरण

सि. नं.	स्थान (साविक)	प्रजाति	स्थापना गरिएको आ.व.	कैफियत
१	साँधपोखरी सा.व., पकला-१ र २, प्यूठान	सुगन्धकोकिला	२०७२/७३	
२	तिनकन्या-७ र ८, सिन्धुली	चाँप	२०७१/७२	
३	दद्वारी महिला सा.व., त्रियोगा-१, उदयपुर	भौला	२०६९/७०	
४	सुन्दर सा.व., पथरी-२, मोरङ	काउलो	२०६८/६९	
५	कन्याकुमारी सा.व., दाखा क्वाडी-३, प्यूठान	श्रीखण्ड	२०६८/६९	
६	लेते-५, मुस्ताङ	सिवक्श्रोन	२०६८/६९	
७	ब्रम्हस्थान सा.व., परवानीपुर १, सर्लाही	बेल	२०६८/६९	
८	षडानन्द सा.व., मुलपानी ७, भोजपुर	रुद्राक्ष	२०६७/६८	
९	ऋषेश्वर सा.व., दामन ४, ५ मकवानपुर	लौठ सल्ला	२०६७/६८	
१०	कैलाशपति सा.व., रतनपुरी-९, बारा	सतिसाल	२०६७/६८	NARMSAP
११	सरस्वती सा.व., धनकाउली-९, कपिलबस्तु	विजयसाल	२०५३/५४	NARMSAP
१२	लालुपाते सा.व., त्रियुगा न.पा., उदयपुर	तेजपात	२०६७/६८	

५. आ.व.२०५८।०५९ देखी २०७१।०७२ सम्म स्थापित वन संवर्धन नमुना स्थलहरुको विवरण

अन्य केन्द्र अन्तर्गतका विवरण

सि. नं.	स्थान (साविक)	नमुना स्थलको प्रकार	प्रजाती	स्थापना गरिएको आ.व.
१	बासवारी सा.व., धाइजन—७, ८, झापा	काठ उत्पादनका लागी वन सुधार	तराइ साल	२०७१/७२
२	बाघखोर सा.व., त्रिभुवननगर—९ दांग	काठ उत्पादनका लागी वन सुधार	साल	२०६९/७०
३	गौराती सा.व., पिपलडाडा—७, सिन्धुपाल्चोक	सल्ला चौडापाते रुपान्तरण	खोटे सल्ला	२०६९/७०
४	ऋषेश्वर सा.व., दामन—७, मकवानपुर	काठ उत्पादनका लागी वन सुधार	बाँझ	२०६९/७०
५	प्रगतीशिल सा.व., लेखनाथ—१३, काँस्की	काठ उत्पादनका लागी वन सुधार	पहाडी साल	२०६८/६९
६	चनौटा सा.व., बर्सामाडी—१, मकवानपुर	काठ उत्पादनका लागी वन सुधार	साल	२०६८/६९
७	चक्रादेवी सा.व., बर्सामाडी—५, मकवानपुर	काठ उत्पादनका लागी वन सुधार	साल	२०६८/६९
८	ग्रामिणसुधार सा.व., बयरवन—९, मोरङ	काठ उत्पादनका लागी वन सुधार	तराइ साल	२०६८/६९
९	हरिसिद्ध सा.व., सितापाइला, काठमाण्डौ	चौडापाते रुपान्तरण	सल्ला, चौडापाते	२०६०/६१
१०	न्यूरेनी सा.व., चिसापानी—६, मकवानपुर	काठ उत्पादनका लागी वन सुधार	पहाडी साल	२०६०/६१
११	पञ्चकन्या सा.व., विदुर न.पा.-३, नुवाकोट	झाडी वन व्यवस्थापन	चिलाउने—कटुस	२०६०/६१
१२	धैरेचौर बेहोरे सा.व., सन्धिखर्क—९, अर्घाखाची	चौडापाते रुपान्तरण	खोटे सल्ला	२०५९/६०

सि. नं.	स्थान (साविक)	नमुना स्थलको प्रकार	प्रजाती	स्थापना गरिएको आ.व.
१३	कुवाडी सा.व., पृथ्वीनारायण —९, गोरखा	काठ उत्पादनका लागी वन सुधार	पहाडी साल	२०५९/६०
१४	अर्जुनडाडा सा.व., ताम्घास—७,८,९ गुल्मी	झाडी सुधार	चिलाउने— कटुस	२०५९/६०
१५	ओडारेभालढुङ्गा सा.व., इलाम—९, इलाम	काठ उत्पादनका लागी वन सुधार	चिलाउने— कटुस	२०५९/६०
१६	काप्ले सा.व., लामाटार— १, ललितपुर	झाडी सुधार	चिलाउने— कटुस	२०५९/६०
१७	श्रीनगर गणेश सा.व., तानसेन—८, पाल्पा	चौडापाते रूपान्तरण	सल्ला, चौडापाते	२०५९/६०
१८	खैजानपुर सा.व., त्रियोगा—६, उदयपुर	काठ उत्पादनका लागी वन सुधार	तराइ साल	२०५९/६०
१९	पोखरी सयपत्री सा.व., तिरिङ्गे-५, ६, ८, ताप्लेजुङ्ग	झाडी वन व्यवस्थापन		२०५९/६०
२०	देवीस्थान सा.व., खाल्ले-१, लफ्याङ्ग-९, खोटाङ्ग	झाडी वन व्यवस्थापन		२०५९/६०
२१	लेधिदामगाढे सा.व., पृथ्वी नारायण न.पा.-६, ७, गोरखा	झाडी वन व्यवस्थापन	चिलाउने— कटुस	२०५९/६०
२२	भारकेस सा.व., तेलघा-१, पाल्पा	झाडी वन व्यवस्थापन	साल	२०५९/६०
२३	फुलाबारी सा.व., सन्धिखर्क-३, अर्घाखाँची	झाडी वन व्यवस्थापन		२०५९/६०
२४	मैदल सा.व., मुकली-२, सोलुखुम्बु	चिलाउने कटुस वन व्यवस्थापन	चिलाउने— कटुस	२०५९/६०
२५	सूर्यदय सा.व., गोदक-३, ईलाम	साल वन व्यवस्थापन	साल	२०५९/६०
२६	पेगली सा.व., बडागाउँ-५, गुल्मी	साल वन व्यवस्थापन	साल	२०५९/६०

सि. नं.	स्थान (साविक)	नमुना स्थलको प्रकार	प्रजाती	स्थापना गरिएको आ.व.
२७	इवालेपाखो सा.व., रुरु-३, गुल्मी	चौडापाते वनमा रूपान्तरण	सल्ला र चौडापाते	२०५९/६०
२८	बामथुम्की सिउरेनी सा.व., दोखु-१,२,६ र ७, ताप्लेजुङ्ग	चौडापाते कोणधारी मिश्रित वन व्यवस्थापन	सल्ला र चौडापाते	२०५९/६०
२९	देउराली सा.व., तानसेन नं. पा.-११, पाल्पा	बाँस प्रजाती प्रदर्शन	बाँस	२०५९/६०
३०	महामन्जुश्री सा.व., सुडाल-६, भक्तपुर	झाडी सुधार	चिलाउने—कटुस	२०५८/५९
३१	पातल सा.व., जिवनपुर-९, धादिङ	काठ उत्पादनका लागी वन सुधार	खोटे सल्ला	२०५८/५९
३२	अलैचीडाडा सा.व., निलकण्ठ-१, धादिङ	काठ उत्पादनका लागी वन सुधार	पहाडी साल	२०५८/५९
३३	वनपाले सा.व., ढिकुरपोखरी, काँस्की	झाडी सुधार	चिलाउने—कटुस	२०५८/५९
३४	सालकोटे सा.व., जितपुरफेदी-५, काठमाण्डौ	झाडी सुधार	चिलाउने—कटुस	२०५८/५९
३५	कालिका सा.व., उदिपुर-३,४, लमजुङ	काठ उत्पादनका लागी वन सुधार	चिलाउने—कटुस	२०५८/५९
३६	रातोमाटे सा.व., चिउरीमाइ-३,४, मकवानपुर	झाडी सुधार	पहाडी साल	२०५८/५९
३७	भैरवी सा.व., विदुर -२, नुवाकोट	सल्ला चौडापाते रूपान्तरण	खोटे सल्ला	२०५८/५९
३८	वि.पी.सा.व., फिदिम-३, पाँचथर	चौडापाते रूपान्तरण	चिलाउने—कटुस	२०५८/५९
३९	बथानचौडी सा.व., कमलामाइ-१,२, सिन्धुली	झाडी सुधार	पहाडी साल	२०५८/५९

सि. नं.	स्थान (साविक)	नमुना स्थलको प्रकार	प्रजाती	स्थापना गरिएको आ.व.
४०	मझुवा सा.व., जामुने-७, तनहु	काठ उत्पादनका लागी वन सुधार	पहाडी साल	२०५८/५९
४१	बाल कुमारी महिला सा.व., गुण्डु-४, भक्तपुर	झाडी सुधार	चिलाउने—कटुस	२०५८/५९
४२	कुसुम सा.व., सुनटोल-५, काठमाण्डौ	झाडी सुधार	चिलाउने—कटुस	२०५८/५९
४३	लगलगे सा.व., पाखा सा.व., थानकोट-२, काठमाण्डौ	झाडी सुधार	चिलाउने—कटुस	२०५८/५९
४४	कालिका सा.व., मनपाङ्ग-६, तनहुँ	झाडी सुधार	चिलाउने—कटुस	२०५८/५९
४५	रानीपौवा सा.व., व्यास न.पा.-५, तनहुँ	चिलाउने वन व्यवस्थापन	चिलाउने	२०५८/५९
४६	पाँचभैया सा.व., लेखनाथ-११, कास्की	चिलाउने वन व्यवस्थापन	चिलाउने	२०५८/५९

भाग-६
अनुसूचीहरू

अनुसूची १

आ.व. २०८०।८१ को बीउ संकलन तथा खरिद सम्बन्धी विवरण

आ.व. २०८०।८१ को बीउ संकलन विवरण

सि.न.	विउको प्रजाती	गत आ.व.अ.ल्या मौज्दात बीउ परि माण (k.g)	यस आ.व.मा. संकलित परिमाण	यस आ.व.को खरिद परिमाण (k.g)	शहरी वनको कार्यक्रमबाट खरिद परिमाण (k.g)	छतिवन श्रीखण्ड विजयसाल कार्यक्रम (संकलन)	जम्मा परिमाण (k.g)
१.	लज्सी	४	—	४५	—	—	४९
२.	रुद्राक्ष	६	३.५	१०	—	—	१९.५
३.	ओखर	९.७	—	—	—	—	९.७
४.	नीम	—	३	—	—	—	३
५.	जामुन	—	५	—	—	—	५
६.	सुगान्धकोकिला	—	१३	—	—	—	१३
७.	टिमुर	—	९.३	—	—	—	९.३
८.	कपुर	—	३.५५	—	१.५	—	५.०५
९.	सीमल	—	०.५	—	—	—	०.५
१०	वकाईनो	—	६५	—	—	—	६५
११	हर्रो	—	१२.५	—	—	—	१२.५
१२	बरो	—	२१	—	—	—	२१
१३	अमला	—	०.५	४	१	—	५.५

सि.न.	विउको प्रजाती	गत आ.व.अ.ल्या मौज्दात वीड परि माण (k.g)	यस आ.व.मा. सकलित परिमाण	यस आ.व.को खरिद परिमाण (k.g)	शहरी वनको कार्यक्रमबाट खरिद परिमाण (k.g)	छतिवन श्रीखण्ड विजयसाल कार्यक्रम (संकलन)	जम्मा परिमाण (k.g)
१४	मयूरपंखी (धूपी)	-	१.०५	-	-	-	१.०५
१५	रानीबिल	-	०.५	-	-	-	०.५
१६	रीट्टा	-	१३	६०	-	-	७३
१७	श्रीखण्ड	-	१३.६	-	१	१	१५.६
१८	चाँप	-	२.५	-	-	-	२.५
१९	गिठ्ठी	-	०.२५	-	-	-	०.२५
२०	खयर	-	१६	-	-	-	१६
२१	ईपिल ईपिल	-	१०	-	-	-	१०
२२	कदम	-	३.२५	-	-	-	३.२५
२३	गोल्डमोहर	-	-	१२	४	-	१६
२४	कल्कफूल	-	-	३	१	-	४
२५	सिसौ	-	-	१६.५	-	-	१६.५
२६	देवदार	-	-	१	-	-	१
२७	पारीजात	-	-	९	१	-	१०
२८	ज्याकराण्डा	-	-	२	०.५	-	२.५
२९	कागती	-	-	२	-	-	२
३०	अम्बा	-	-	१	-	-	१
३१	टीक	-	-	५०	-	-	५०

सि.न.	विउको प्रजाती	गत आ.व.अ.ल्या मौज्दात वीड परि माण (k.g)	यस आ.व.मा. सकलित परिमाण	यस आ.व.को खरिद परिमाण (k.g)	शाहरी वनको कार्यक्रमबाट खरिद परिमाण (k.g)	छतिवन श्रीखण्ड विजयसाल कार्यक्रम (संकलन)	जम्मा परिमाण (k.g)
३२	कोईरालो	-	-	१९	-	-	१९
३३	मसला	-	-	६	-	-	६
३४	छतिवन	-	-	-	-	२	२
३५	राजवृक्ष	-	४.३	-	-	-	४.३
३६	विजयसाल	-	-	-	-	१२.३	१२.३
३७	अर्जुन	-	१.५	-	-	-	१.५
३८	ईमली	-	-	-	१	-	१
३९	रक्तचन्दन	-	-	-	१.५	-	१.५
४०	सितलीचनी	-	१	-	२	-	३
४१	म्याङ्गुस्टीन	-	-	-	-	-	-
जम्मा		१९.७ k.g.	२०३.८ k.g.	२४०.५ k.g.	१४.५ k.g.	१८.३ k.g.	४९६.८ k.g.

आ.व. २०८०।८१ को बीउ वितरण सम्बन्धी विवरण

सि.न.	कार्यालय र व्यक्ति संस्थाको नाम	ठेगाना	लगेको वीडको परिमाण (k.g)	कैफियत
१	वन वीड प्रयोगशाला तथा भण्डारण केन्द्र,	नेपालराज, बाँके	३८.८	
२	डिभिजन वन कार्यालय खलंगा	जाजरकोट	३१.४५	
३	डिभिजन वन कार्यालय खलंगा सल्यान	सल्यान	३३.७५	

सि.नं.	कार्यालय र व्यक्ति संस्थाको नाम	ठेगाना	लगेको बीउको परिमाण (k.g)	कैफियत
४	बृहत जलाधार व्यवस्थापन केन्द्र कर्णाली	खलंगा, जाजरकोट	१०.७	
५	डिभिजन वन कार्यालय	दैलेख	११.१	
६	डिभिजन वन कार्यालय	नेपालगंज, बाँके	८३.२२५	
७	डिभिजन वन कार्यालय विरेन्द्रनगर	सुर्खेत	६४.७५	
८	लिवाड सव डिभिजन वन कार्यालय	मेवाङ, रोल्पा	७.३५	
९	डिभिजन वन कार्यालय शम्शेरगंज - ८	ओभरी, बाँके	३.१२५	
१०	वन अनुसन्धान तथा प्रशिक्षण केन्द्र	बुटवल	०.२५	
११	सव डिभिजन वन कार्यालय	कोहलपुर, बाँके	८.१	
१२	पुरनधारा सव डिभिजन वन कार्यालय	तुल्सीपुर, दाङ	२	
१३	सिम कबुलियती वन समूह बनगाड कृपिन्डे न.पा.- १ बे लखोला	सल्यान	४.७५	
१४	गढवा सव डिभिजन वन कार्यालय	गढवा, दाङ	५.६	
१५	भू -तथा जलाधार व्यवस्थापन कार्यालय	सुर्खेत	८.३५	
१६	वन अनुसन्धान तथा प्रशिक्षण केन्द्र	धनगढी, कैलाली	१२.८	
१७	सव डिभिजन वन कार्यालय फूलवारी	कैलाली	९	
१८	सव डिभिजन वन कार्यालय	धनगढी, कैलाली	१३.८	
१९	कुण्डा सव डिभिजन वन कार्यालय	पचकडिया, कञ्चनपुर	१७.२५	
२०	डिभिजन वन कार्यालय खलंगा	जुम्ला	८.२५	
२१	डिभिजन वन कार्यालय बाँदिया	गुलरिया	३१.४५	

सि.नं.	कार्यालय र व्यक्ति संस्थाको नाम	ठेगाना	लगेको वीउको परिमाण (k.g)	कैफियत
२२	डिभिजन वन कार्यालय	बैतडी	११.५	
२३	शक्ति कर्णाली सा.व.उ.स. टिकापुर - ७	कैलाली	५.६५	
२४	डिभिजन वन कार्यालय राप्ती सोनारी - ६	मेहमानपुर	१.५	
२५	डिभिजन वन कार्यालय मार्तडी	बाजुरा	५.७५	
२६	सब डिभिजन वन कार्यालय	टिकापुर	१	
२७	डिभिजन वन कार्यालय मान्म	कालीकोट	१३.७	
२८	डिभिजन वन कार्यालय भेरी	बाबियाचौर, सुर्खेत	११.८५	
२९	कृषि अनुसन्धान निर्देशनालय दशरथपुर	सुर्खेत	१.४७५	
३०	सब डिभिजन वन कार्यालय	भजनी	१	
३१	सिक्टा स.डि.व. का.राप्ती सोनारी - ३	बैसाहा, बाँके	३.८५	
३२	डिभिजन वन कार्यालय रुकुम (पश्चिम)	रुकुम	१०.३२५	
३३	सब डि.व.का.गौरीगंगा चौमाला	धनगढी	३.२	
३४	वनस्पति अनुसन्धान केन्द्र	बाँके	४.६	
३५	डिभिजन वन कार्यालय सिराहा	लहान	२.९	
३६	पारथरी सा.व.उ.स.गुर्भाकोट - ६	सुर्खेत	२.१५	
३७	लम्की स.डि.व.कार्यालय पहलमानपुर	कैलाली	५.६५	
३८	डिभिजन वन कार्यालय कञ्चनपुर	महेन्द्रनगर	२.०५	
जम्मा			४९४ के.जी.	

अनुसूची २

वन बीउ प्रजातीहरूको फिल्डस्टरमा बीउ संकलन गर्दा प्रयोगमा ल्याइने वन बीउ संकलन नर्मस

क्र.सं.	कार्य विवरण	इकाई	श्रोत साधन						कैफियत			
			श्रमिक		निर्माण सामग्री		यांत्रिक उपकरण					
			तह	इकाई	परिमाण	किस्म	इकाई	परिमाण		किस्म	इकाई	परिमाण
१.	बकाईनो (बोक्रा सहित), चिउरी, रिठठा, चाँप (बोक्रा सहित), वर्रो, फलौट, बाँझ, फलेदो, वबुल/किकार, रक्यान/चन्द्र, खमारी/गमारी, दबदबे, सजिवन (<i>Morinda tomentosa</i>), अगस्थी/ढैचा, साल (पखेटा हटाउने)	प्रति के.जी.	ज्यामी	दिन	१							सफा सुकेको बिउ मात्र, गुदी भएका बिउहरूको हकमा गुदी हटाउनु पर्ने ।
२	लाप्सी (गुदी हटाएपछि), मुसुरे कटुस, हाडे ओखर, गुलमोहर, रुद्राक्ष, हर्रो, पात्ले कटुस (बाहिरी भाग हटाउने), तेन्दु भिन्नट/हलुङ्ग्रे, सिल्दिमुर, आरुपाते/जंगली आरु, सेतो खसु (<i>Quercus floribunda</i>), सानो फलौट (<i>Q. glauca</i>), खसु, ढडियाँ (<i>Sesbania grandiflora</i>), जामुन/फडिर, असना/साज, हाडे वयर, ठूलो वयर/वन वयर, टिक/सागवान, खल्लुक/तिजु, असोक, अर्जुन, अमारो, सजिवन (<i>Jatropha spp.</i>), कालीकाठ, प्यारी, कुसुम, ईप्सी, लटहर	प्रति के.जी.	ज्यामी	दिन	२							सफा सुकेको बिउ मात्र, गुदी भएका बिउहरूको हकमा गुदी हटाउनु पर्ने ।

क्र. सं.	कार्य विवरण	ईकाई	श्रोत साधन						कैफियत		
			श्रमिक		निर्माण सामग्री		यांत्रिक उपकरण				
			तह	ईकाई	परिमाण	किसिम	ईकाई	परिमाण		किसिम	ईकाई
३	राजवृक्ष, नीम, मंकीपजल, पाङ्ग्रे/पाङ्कर, महारुख, बोहोरी, पुवाँले/भोके, पानी साज, गुंटेला/पिठारी/भेल्लर, आँखा तरुवा/कमल सिउडी, अशोक (<i>Polynatha longifolia</i>), भलायो, <i>Cassiasaimia</i> , अमिलटाँकी	प्रति के. जी.	ज्यामी	दिन	३						सफा सुकेको बिउ मात्र, गुदी भएका बिउहरूको हकमा गुदी हटाउनु पर्ने ।
४	लाँकुरी, सेतो सिरिष, खयर, टाँकी, कोइरालो, इपिल इपिल, Wattle, कपोक/हरियो सिमल, सुगन्धकोकिला/मलायागिरी, तेजपात/दालचिनी, असार/बोधंगरो, मयल/मेल, विजयसाल (बोक्रा सहित), कुरिलो सपगन्ध, भटमासे, सादन, अमला, सतिसाल (बोक्रा सहित), पानीवेत	प्रति के. जी.	ज्यामी	दिन	४						सफा सुकेको बिउ मात्र, गुदी भएका बिउहरूको हकमा गुदी हटाउनु पर्ने ।
५	उत्तिस, खरी, रातो सिरिष, काफल, स्यालफुस्रे/भिमल, कुटमिरो, गायो सौर, (<i>Betulaalnoides</i>), बाँसपाते (<i>Acaciaauriculiformis</i>), कालो चुलेबो (गुदी सहित), टिमुर, रवाजुमा (<i>Guazumaulmifolia</i>), महुवा (<i>Madhuca indiaca</i>) टोटालो, कुयँल (<i>Tremaorientalis</i>)	प्रति के. जी.	ज्यामी	दिन	५						सफा सुकेको बिउ मात्र, गुदी भएका बिउहरूको हकमा गुदी हटाउनु पर्ने ।

क्र.सं.	कार्य विवरण	ईकाई	श्रोत साधन						कैफियत		
			श्रमिक		निर्माण सामग्री		यांत्रिक उपकरण				
			तह	इकाई	परिमाण	किसिम	इकाई	परिमाण		किसिम	इकाई
६	खोटे सल्ला, गोब्रे सल्ला, पात्ले सल्ला, देवदार, धुपी (<i>Thuja spp.</i>), कालो सिरिष, फिरफिरे	प्रति के.जी.	ज्यामी	दिन	६						सफा सुकेको विउ मात्र, गुदी भएका विउहरुको हकमा गुदी हटाउनु पर्ने ।
७	धुपी (<i>Cupressus arieonica</i>), धुपी (<i>C. turulosa</i>), धुपी (<i>Cryptomeria japonica</i>), ज्याकाराण्डा विरेन्द्रफूल, कल्कीफूल, चिलाउने, सिमल (भुवा हटाई सफा गरेको विउ), बेल, लोक्ता/बरुवा/कागजी, लोक्ता/कालो बरुवा, पारिजात	प्रति के.जी.	ज्यामी	दिन	७						सफा सुकेको विउ मात्र, गुदी भएका विउहरुको हकमा गुदी हटाउनु पर्ने ।
८	भिङ्कन/टिङ्कर, पिप्ला/पिप्ती, टाटरी, जैतुन	प्रति के.जी.	ज्यामी	दिन	८						सफा सुकेको विउ मात्र, गुदी भएका विउहरुको हकमा गुदी हटाउनु पर्ने ।
९	पलाँस	प्रति के.जी.	ज्यामी	दिन	९						सफा सुकेको विउ मात्र

क्र.सं.	कार्य विवरण	ईकाई	श्रोत साधन								कैफियत	
			श्रमिक		निर्माण सामग्री		यान्त्रिक उपकरण		इकाई	परिमाण		
			तह	इकाई	परिमाण	किसिम	इकाई	परिमाण				किसिम
१०	मसला, खन्य, दुधिलो, निमारो, का(गियो, कदम, भोजपत्र, दार/गिट्टी, पाखुरे, खस्रेटो, काब्रो, डुम्री, तालिसपत्र/बोग्रे सल्ला (Larix griffithiana), ठिडगुरे सल्ला/गोब्रेसल्ला -त्कगनव मफयकव), डालेचुक, गिदेरी, भुईचुक, खिरो, स्वामी, टुनी, किम्बु	प्रति के.जी.	ज्यामी	दिन	१०							सफा सुकेको विउ मात्र, गुदी भएका विउहरुको हकमा
११	भिमसेनपाती/नारायणपाती, वर, पिपल/बाङ्गेकाठ/भोटेसल्ला, लौलीगुरास, सोगान, लामपाते, अमिसो	प्रति के.जी.	ज्यामी	दिन	११						सफा सुकेको विउ मात्र, गुदी भएका विउहरुको हकमा	
१२	चिराईतो	प्रति के.जी.	ज्यामी	दिन	१२						सफा सुकेको विउ मात्र	

टिप्पणी : बजार खरिद गरी प्राप्त हुने विउको हकमा स्थानिय दर रेट अनुसार गर्ने ।

अनुसूची ३

प्रजाती परिचय

सि.नं.	स्थानिय नाम (Local Name)	बनस्पति नाम (Botanical Name)	अंग्रेजी नाम (English Name)	परिवारिक नाम (Family)	उचाई (Altitude)	प्रमुख गुणहरू Main Characteristics	प्रसारण तरिका (Propagation Method)	मुख्य उपयोगिता (Main uses)	स्थानिय/आयातित (Native/Exotic)
१	ठिंगुरेसल्ला	<i>Abies pindrow</i> (Syn. <i>Pinus pindrow</i>)	West Himalayan silver fir	Pinaceae	२,१००- ३,७०० मी	ठुलो आकारको (४०-६० मी. अग्लो), ढिलो बढ्ने, सदाबहार, छायाँ रुचाउने, डढेलो नसहने, कपिस नहुने (Non coppicer), माथिका हागाँ तेर्सो र तलका भुक्ने	बीउबाट	काठ, दाउरा, फर्निचर, प्याकिङ्ग बाक्स	स्थानीय
२	तालिसपत्र/ बुङ्गेसल्ला	<i>Abies spectabilis</i> (Syn. <i>A. webbiana</i>)	East Himalayan silver fir	Pinaceae	२,४००- ४,४०० मी	ठुलो आकारको (४०-६० मी. अग्लो), ढिलो बढ्ने, सदाबहार, छायाँ रुचाउने, डढेलो नसहने	बीउबाट	काठ, दाउरा, फर्निचर, प्याकिङ्ग बाक्स, औषधि, तेल	स्थानीय

सि.नं.	स्थानिय नाम (Local Name)	बनस्पति नाम (Botanical Name)	अंग्रेजी नाम (English Name)	परिवारिक नाम (Family)	उचाई (Altitude)	प्रमुख गुणहरू Main Characteristics)	प्रसारण तरिका (Propagation Method)	मुख्य उपयोगिता (Main uses)	स्थानिय/आयातित (Native/Exotic)
३	एकासिया	<i>Acacia auriculiformis</i>	Australian wattle	Leguminosae	१,००० मी .सम्म	सम्भौला देखि ठुलो आकारको (१५-३० मी .अग्लो), छिटो बढ्ने, सदाबहार, उच्च प्रकाशार्थी, कपिस हुने (Copper)	बीउबाट	दाउरा, फर्निचर, चिया र कफीका लागि छहारी, सौन्दर्यवर्धक	आयातित - अष्ट्रेलिया, पपुआ न्युगिना)
४	खयर	<i>Acacia catechu</i> (Syn. <i>Mimosa catechu</i>)	Cutch tree	Leguminosae	१,४०० मी .सम्म	सम्भौला आकारको (१०-१५ मी . अग्लो), पतभुङ, उच्च प्रकाशार्थी, सुख्खा सहने, काँडादार	बीउ, स्टम्पबाट	कत्या, काठ, दाउरा, डालेघाँस, औषधि	स्थानीय
५	बबुल	<i>Acacia nilotica</i> (Syn. <i>A. Arabica</i>)	Gum Arabic tree	Leguminosae	१,२०० मी.सम्म	सम्भौला आकारको (१०-१५ मी . अग्लो), छिटो बढ्ने, सदाबहार, उच्च प्रकाशार्थी, सुख्खा सहने, काँडादार	बीउबाट	काठ, दाउरा, औषधि	स्थानीय

सि.नं.	स्थानिय नाम (Local Name)	बनस्पति नाम (Botanical Name)	अंग्रेजी नाम (English Name)	परिवारिक नाम (Family)	उचाई (Altitude)	प्रमुख गुणहरू Main Characteristics)	प्रसारण तरिका (Propagation Method)	मुख्य उपयोगिता (Main uses)	स्थानिय/आयातित (Native/Exotic)
६	कपासी/यर्ला	<i>Acer campbellii</i>	Maple	Aceraceae	२,१००- ३,६०० मी.	समझौला आकारको (१७ मी .अग्लो), पतझड, प्रकाशार्थी	बीउबाट	फनिचर, प्लाईउड, दाउरा, डालेघाँस	स्थानीय
७	फिरफिरे	<i>Acer oblongum</i>	Himalayan maple	Aceraceae	१,२००- २,४०० मी .	समझौला आकारको (१५-२० मी. अग्लो), ढिलो बढ्ने, पतझड, प्रकाशार्थी, कपिस हुने	बीउबाट	दाउरा, डालेघाँस, कृषिऔजार	स्थानीय
८	मदाने	<i>Acrocarpus fraxinifolius</i>	Pink/cedar/Indian ash	Luguminosae	१,३०० मी.	ठुलो आकारको (३०-४० मी. अग्लो), छिटो बढ्ने, पतझड, प्रकाशार्थी	बीउबाट	फनिचर, दाउरा, डालेघाँस, भु-संरक्षण, कफीका लागि छहारी	स्थानीय
९	हल्लु/कर्मा/ करम	<i>Adina cordifolia</i> (Syn. <i>Nuclea cordifolia</i>)	Yellow teak	Rubiaceae	१,००० मी. सम्म	ठुलो आकारको (३०-४० मी. अग्लो), पतझड, प्रकाशार्थी	बीउ, स्टम्पबाट	कृषिऔजार, फनिचर	स्थानीय

सि.नं.	स्थानिय नाम (Local Name)	बनस्पति नाम (Botanical Name)	अंग्रेजी नाम (English Name)	परिवारिक नाम (Family)	उचाई (Altitude)	प्रमुख गुणहरू Main Characteristics)	प्रसारण तरिका (Propagation Method)	मुख्य उपयोगिता (Main uses)	स्थानिय/आयातित (Native/Exotic)
१०	बेल / श्रीफल	<i>Aegle marmelos</i> (<i>Syn.Crateva marmelos</i>)	Golden apple/Wood apple	Rutaceae	१,४०० मी. सम्म	मभ्रौला आकारको (१०-१८ मी. अग्लो), पतभङ्ग, प्रकाशार्थी, काँडादार, सुख्खा सहने, कपिस हुने	बीउ, गुप्टिङ्गबाट	खानयोग्य फल,सर्वत, धार्मिक, औषधि	स्थानीय
११	चिउरी	<i>Aesandra butyracea</i> (<i>Syn.Bassia butyreaea</i>)	Butter tree	Sapo- taceae	६००- १,५०० मी.	ठुलो आकारको (३० मी. सम्म अग्लो), अर्ध पतभङ्ग, प्रकाशार्थी, सुख्खा सहने, कपिस हुने	बीउबाट	खानयोग्य फल, वनस्पति घीउ, डालेघाँस, दाउरा	स्थानीय
१२	पाँगर/ लेकपाँग्रो / नारु	<i>Aesculus indica</i>	Horse chestnut	Hippocas- tanaceae	१,२०००- २,८००० मी.	ठुलो आकारको (२०- ३० मी. अग्लो), पतभङ्ग, मध्ययम प्रकाशार्थी, कपिस हुने, सुख्खा नसहने	बीउ, स्टम्पबाट	काठ, दाउरा, भेनियर, डालेघाँस, औषधि	स्थानीय

सि.नं.	स्थानिय नाम (Local Name)	बनस्पति नाम (Botanical Name)	अंग्रेजी नाम (English Name)	परिवारिक नाम (Family)	उचाई (Altitude)	प्रमुख गुणहरू Main Characteristics)	प्रसारण तरिका (Propagation Method)	मुख्य उपयोगिता (Main uses)	स्थानिय/आयातित (Native/Exotic)
१३	महारुख	<i>Ailanthus excelsa</i>	Tree of Heaven	Simarou- baceae	१,००० मी. सम्म	मभ्रौला आकारको (१८-२४ मी. अग्लो), छिटो बढ्ने, पतभ्रड, उच्च प्रकाशार्थी, कपिस हुने, सुख्ख सहने	बीउ, स्टम्पवाट	सलाईकाँटी, प्यो फिङ्ग बाक्स, प्लाईउड, डुङ्गा, डालेघाँस, दाउरा	आयातित भारत, श्रीलंका)
१४	सिरान	<i>Albizia chinen- sensis</i> (Syn. <i>A. stipulata</i>)	Silk tree/ Sauce tree	Legumi- nosae	१,५०० मी. सम्म	ठुलो आकारको (३० मी. सम्म अग्लो), छिटो बढ्ने, पतभ्रड, मध्यम प्रकाशार्थी	बीउवाट	फर्निचर, भेनियर, डालेघाँस, कृषिऔजार, दाउरा, भु- संरक्षण	स्थानीय
१५	रातोसिरिस	<i>Albizia julibrissin</i> (Syn. <i>A. mol- lis</i>)	Silk tree	Legumi- nosae	९००- २,१०० मी.	सानो देखि मभ्रौला आकारको (९-१६मी. अग्लो), मध्यम प्रकाशार्थी, कपिस हुने, डढेलो सहने	बीउ, स्टम्पवाट	फर्निचर, भेनियर, डालेघाँस	स्थानीय

सि.नं.	स्थानिय नाम (Local Name)	बनस्पति नाम (Botanical Name)	अंग्रेजी नाम (English Name)	परिवारिक नाम (Family)	उचाई (Altitude)	प्रमुख गुणहरू Main Characteristics	प्रसारण तरिका (Propagation Method)	मुख्य उपयोगिता (Main uses)	स्थानिय/आयातित (Native/Exotic)
१६	कालोसिरिस	<i>Albizia lebeck</i> (Syn. <i>Mimosa lebeck</i>)	Parrot tree	Leguminosae	१,२०० मी. सम्म	सम्रौला देखि ठुला आकारको (३० मी. सम्म अग्लो), मध्यम वृद्धिदर हुने, पतझड, प्रकाशार्थी, कपिस हुने, सुख्खा हुने	बीउ, स्टम्पबाट	फर्निचर, भेनियर, पार्केटिङ्ग, कृषिऔजार, (डालेघाँस, भु-संरक्षण)	स्थानिय
१७	पङ्केसिरिस	<i>Albizia lucidior</i> (Syn. A. <i>lucida</i>)	Siris tree	Leguminosae	७०० मी. सम्मी.	सम्रौला आकारको (८-२० मी. अग्लो), अर्धपतझड	बीउबाट	दाउरा, काठ	स्थानिय
१८	सेतोसिरिस	<i>Albizia procera</i> (Syn. <i>Mimosa procera</i>)	Tree-coma	Leguminosae	१,३५० मी. सम्म	सम्रौला देखि ठुलो आकारको (१२-३० मी. अग्लो), छिटो बढ्ने, पतझड, प्रकाशार्थी, कपिस हुने	बीउ, स्टम्पबाट	फर्निचर, भेनियर, कृषिऔजार, कोईला, डालेघाँस, दाउरा	स्थानिय
१९	उत्तिस	<i>Alnus nepalensis</i>	Nepali alder	Betulaceae	५,००-२,७०० मी.	सम्रौला देखि ठुलो आकारको (३० मी. सम्म अग्लो), छिटो बढ्ने, पतझड, प्रकाशार्थी	बीउबाट	काठ, दाउरा, डालेघाँस, प्लाइउड, भु-संरक्षण	स्थानिय

सि.नं.	स्थानिय नाम (Local Name)	बनस्पति नाम (Botanical Name)	अंग्रेजी नाम (English Name)	परिवारिक नाम (Family)	उचाई (Altitude)	प्रमुख गुणहरू Main Characteristics	प्रसारण तरिका (Propagation Method)	मुख्य उपयोगिता (Main uses)	स्थानिय/आयातित (Native/Exotic)
२०	छतिवन	<i>Alstonia scholaris</i> (Syn. <i>Echites scholaris</i>)	Devil's tree/ Scholar's tree	Apocynaceae	१०० मी. सम्म	सम्भौला देखि तुलो आकारको (२५-३० मी. अग्लो), अर्धपतझड	बीउबाट	काठ, दाउरा, औषधी, फाइबर	स्थानीय
२१	बाँझी	<i>Anogeissus latifolia</i> (Syn. <i>Conocarpus latifolia</i>)	Axle tree	Combretaceae	१,२०० मी. सम्म	तुलो आकारको ३५ मी. सम्म अग्लो), मध्यमवृद्धि दर, पतझड, उच्च प्रकाशार्थी, कपिस हुने, सुखा नसहने	बीउ, स्टम्पबाट	कृषिऔजार, फनिचर, दाउरा, डालेघाँस	स्थानीय
२२	कदम	<i>Anthocephals chinensis</i> (Syn. <i>A. cad-ambo</i>)	Burflower-tree	Rubiaceae	१,००० मी. सम्म	तुलो आकारको (३८ मी. सम्म अग्लो), सदाबहार, प्रकाशार्थी, कपिस हुने, सुखा नसहने	बीउ, स्टम्पबाट	भेनियर, सलाई काँटी, हलुका निर्माण सामग्री, डालेघाँस	स्थानीय
२३	अगरुड	<i>Aquilaria malaccensis</i> (Syn. <i>A. agallocha</i>)	Agarwood/ Eaglewood	Thymelaeaceae	१,५०० मी. सम्म	सम्भौला देखि तुलो आकारको (१५-३० मी. सम्म अग्लो), सदाबहार	बीउबाट	औषधी, अत्तर, धुप	आयातित (भारत, इन्डोनेसिया)

सि.नं.	स्थानिय नाम (Local Name)	बनस्पति नाम (Botanical Name)	अंग्रेजी नाम (English Name)	परिवारिक नाम (Family)	उचाई (Altitude)	प्रमुख गुणहरू Main Characteristics)	प्रसारण तरिका (Propagation Method)	मुख्य उपयोगिता (Main uses)	स्थानिय/आयातित (Native/Exotic)
२४	मंकीपजल	<i>Araucaria araucana</i>	Monkey puzzle/ Chilean pine	Araucariaceae	१,९०० मी.सम्म	ठुलो आकारको (३०-५० मी. अग्लो), सदाबहार, हाँगाहरू तल भुक्ने	बीउबाट	काठ, सौन्दर्यवर्धक, खानयोग्य फल	आयातित (दक्षिण अमेरिका)
२५	लटहर	<i>Artocarpus chap-lasa</i> (Syn. A. <i>chama</i>)	Chapalish	Mora-ceae	९०० मी.सम्म	ठुलो आकारको (३०-३५ मी. अग्लो), पतभ्रुड, (पात बडहर र फल कटहर जस्तो हुने)	बीउ, स्टम्पबाट	काठ, डालेघाँस, खा(नयोग्य फल	स्थानीय
२६	बडहर	<i>Artocarpus lakoocha</i> (Syn.A. <i>mol-lis</i>)	Monkey Jack	Mora-ceae	१,३०० मी.सम्म	मझौला देखि ठुलो आकारको, पतभ्रुड, प्रकाशार्थी, कपिस हुने	बीउ, स्टम्पबाट	महत्वपूर्ण डालेघाँस, काठ, फर्निचर, खानयोग्य फल	स्थानीय
२७	नीम	<i>Azadirachta indica</i> (Syn. <i>Azadirachta</i>)	Indian lilac	Melia-ceae	९०० मी.सम्म	मझौला आकारको (१०-२० मी. अग्लो), सदाबहार, प्रकाशार्थी, सुब्बा सहने, डढेलो नसहने, कपिस हुने	बीउबाट	काठ, दाउरा, औषधि, प्राङ्गारिक विषादी, सौन्दर्यवर्धक	स्थानीय

सि.नं.	स्थानिय नाम (Local Name)	बनस्पति नाम (Botanical Name)	अंग्रेजी नाम (English Name)	परिवारिक नाम (Family)	उचाई (Altitude)	प्रमुख गुणहरू Main Characteristics)	प्रसारण तरिका (Propagation Method)	मुख्य उपयोगिता (Main uses)	स्थानिय/आयातित (Native/Exotic)
२८	टाँकी / रातोकोइरालो	<i>Bauhinia purpurea</i> (Syn.B. trian- dra)	Pink bauhinia/ Camel's foot	Legumi- nosae	१,६०० मी. सम्म	सानो आकारको (७ मी. सम्म अग्लो), पतभङ्ग, प्रकाशार्थी, सुख्खा सहने, डढेलो नसहने, कपिस हुने	बीउ, स्टम्पवाट	डालेघाँस, दाउरा, कृषिऔजार, सौन्दर्यवर्धक	स्थानीय
२९	कोइरालो / सेतोकोइरालो	<i>Bauhinia variegata</i> (Syn.B. can- dida)	White bauli / Mountain ebony	Legumi- nosae	१,९०० मी. सम्म	सानो देखि मझौला आकारको (१५ मी. सम्म अग्लो), पतभङ्ग, प्रकाशार्थी, सुख्खा सहने, डढेलो नसहने, कपिस हुने	बीउ, स्टम्पवाट	डालेघाँस, खानयोग्य फुल, दाउरा, कृषिऔजार	स्थानीय
३०	सौर	<i>Betula alnoi- des</i> (Syn.B. cylindro- starchya)	Alder birch	Betula- ceae	१,२००- ३,००० मी.	मझौला आकारको (१५-१८ मी. अग्लो), पतभङ्ग, उच्च प्रकाशार्थी	बीउवाट	काठ, फर्निचर, दाउरा, डालेघाँस, भु-संरक्षण	स्थानीय

सि.नं.	स्थानिय नाम (Local Name)	बनस्पति नाम (Botanical Name)	अंग्रेजी नाम (English Name)	परिवारिक नाम (Family)	उचाई (Altitude)	प्रमुख गुणहरू Main Characteristics)	प्रसारण तरिका (Propagation Method)	मुख्य उपयोगिता (Main uses)	स्थानिय/आयातित (Native/Exotic)
३१	भोजपत्र	<i>Betula utilis</i> (Syn. <i>B. jacquemontii</i>)	Himalayan birch	Betula- ceae	२,३००- ४,३०० मी.	सम्रौला आकारको (१५ मी. सम्म अग्लो), ढिलो बढ्ने, पतभन्ड, उच्च प्रकाशार्थी, सुख्खा सहने, कपिस हुने	बीउबाट	कृषिऔजार, कागज, औषधि, काठ, दाउरा, डालेघाँस	स्थानीय
३२	दार/दारगिठी	<i>Boehmeria rugulosa</i> (Syn. <i>Urtica rugulosa</i>)	False nettle	Urtica- ceae	३०० -१,७०० मी.	सम्रौला आकारको (१० मी. सम्म अग्लो), सदाबहार	बीउ, साना हाँगाको कटिङ्गबाट	ठेकी निर्माण, दाउरा, डालेघाँस, औषधी	स्थानीय
३३	सिमल	<i>Bombax ceiba</i> (Syn. <i>B. malabari- cum</i>)	Silk cotton tree	Bomba- caceae	१,५०० मी. सम्म	ठुलो आकारको (३०-४० मी. अग्लो), छिटो बढ्ने, पतभन्ड, उच्च प्रकाशार्थी, सुख्खा सहने, कपिस हुने, ठुलो भएपछि डढेलो सहने, तेर्सो हाँगा हुने	बीउ, स्टम्पबाट	सलाई काँटी, प्लाइउड, प्याकिङ्ग वाकस, हलुका फर्निचर, औषधि, खानयोग्य फल, गिद्धको वासस्थान	स्थानीय

सि.नं.	स्थानिय नाम (Local Name)	बनस्पति नाम (Botanical Name)	अंग्रेजी नाम (English Name)	परिवारिक नाम (Family)	उचाई (Altitude)	प्रमुख गुणहरू Main Characteristics	प्रसारण तरिका (Propagation Method)	मुख्य उपयोगिता (Main uses)	स्थानिय/आयातित (Native/Exotic)
३४	कालोचुलेत्रो	<i>Brassaiopsis glomerulata</i> (Syn.B. <i>speciosa</i>)		Araliaceae	८००-२,००० मी. सम्म	सम्रौला आकारको, पतझड, प्रकाशार्थी, काँडादार	ठुला हा(गाको कटिङ्ग, बीउबाट	डालेघाँस, औषधि	स्थानीय
३५	सेतोचुलेत्रो	<i>Brassaiopsis hainla</i>		Araliaceae	१,०००-१,५०० मी.	सम्रौला आकारको, पतझड, प्रकाशार्थी, काँडादार	ठुला हा(गाको कटिङ्ग, बीउबाट	डालेघाँस, औषधि	स्थानीय
३६	गायो	<i>Bridelia retusa</i> (Syn.B. <i>speciosa</i>)	Spinous kino tree	Euphorbiaceae	१,५०० मी. सम्म	सम्रौला आकारको (१५-२० मी. अग्लो), पतझड, मध्यम सुब्बा सहने, मध्यम छहारी सहने, कपिस हुने	बीउ, सानो हाँगाको कटिङ्गबाट	काठ, कृषिऔजार, दाउरा, डालेघाँस	स्थानीय
३७	पलौस	<i>Butea monosperma</i> (Syn.B. <i>frondosa</i>)	Flame of the forest	Leguminosae	९०० मी. सम्म	सम्रौला आकारको (९-१५ मी. अग्लो), पतझड	बीउबाट	औषधि, सौन्दर्यवर्धक, धार्मिक, डालेघाँस	स्थानीय

सि.नं.	स्थानिय नाम (Local Name)	बनस्पति नाम (Botanical Name)	अंग्रेजी नाम (English Name)	परिवारिक नाम (Family)	उचाई (Altitude)	प्रमुख गुणहरू Main Characteristics)	प्रसारण तरिका (Propagation Method)	मुख्य उपयोगिता (Main uses)	स्थानिय/आयातित (Native/Exotic)
३८	कल्कीफुल	<i>Callistemon citrinus</i> (<i>Syn.C. lan- ceolatus</i>)	Bottle- brush tree	Myrta- ceae	१,८०० मी. सम्म	सानो आकारको, सदाबहार, उच्च प्रकाशार्थी, सुख्खा नसहने, हाँगा तल भुक्ने	बीउ, सानो हाँगाको कटिङ्गबाट	दाउरा, सौन्दर्यवर्धक	आयातित (अष्ट्रेलिया)
३९	राजवृक्ष	<i>Cassia fis- tula</i> (<i>Syn.C. rhombifolia</i>)	Indian laburnum/ Cassia pods	Legumi- nosae	१,४०० मी. सम्म	सम्रौला आकारको (१५-२५ मी. अरलो), पतझड, मध्यम प्रकाशार्थी, सुख्खा सहने, कपिस हुने	बीउ, स्टम्पबाट	औषधि, काठ, कोइला, दाउरा, सौन्दर्यवर्धक	स्थानीय
४०	क्यासिया स्यामिया	<i>Cassia sia- mea</i> (<i>Syn.C. florida</i>)	Kassod tree/ Yel- low cassia	Legumi- nosae	१,४०० मी.सम्म	सम्रौला आकारको (१५-२० मी. अरलो), छिटो बढ्ने, सदाबहार, उच्च प्रकाशार्थी, कपिस हुने, डढेलो नसहने	बीउ, स्टम्पबाट	दाउरा, सोत्तर, डालेघाँस, सौन्दर्यवर्धक	आयातित (म्यानमार, इण्डोनेसियन)
४१	देशीकटुसल	<i>Castanea sa- tiva</i> (<i>Syn.C. vulgaris</i>)	Sweet chestnut/ European chestnut	Fagaceae	७००- १,८०० मी.	सम्रौला देखि ठुलो आकारको (३० मी. सम्म अरलो), पतझड, मध्यम प्रकाशार्थी	बीउबाट	खानयोग्य फल, काठ, दाउरा	आयातित (दक्षिणी युरोप)

सि.नं.	स्थानिय नाम (Local Name)	बनस्पति नाम (Botanical Name)	अंग्रेजी नाम (English Name)	परिवारिक नाम (Family)	उचाई (Altitude)	प्रमुख गुणहरू Main Characteristics	प्रसारण तरिका (Propagation Method)	मुख्य उपयोगिता (Main uses)	स्थानिय/आयातित (Native/Exotic)
४२	पाल्लेकटुस	<i>Castanopsis hystrix</i> (<i>Syn. C. rufescens</i>)	Nepal chestnut	Fagaceae	१,०००- २,५०० मी.	ठुलो आकारको (३० मी. सम्म अग्लो), ढिलो बढ्ने, सदाबहार, मध्यम प्रकाशार्थी, कपिस हुने, पुर्वी र मध्य नेपालमा पाइने	बीउ, स्टम्पबाट	काठ, खा(नयोरय फल, दाउरा, डालेघाँस)	स्थानीय
४३	ढालेकटुस	<i>Castanopsis indica</i> (<i>Syn. Castanea indica</i>)	Indian chestnut/ Oak chestnut	Fagaceae	४००- १,८०० मी.	समौला देखि ठुलो आकारको, सदाबहार	बीउ, स्टम्पबाट	काठ, खा(नयोरय फल, दाउरा, डालेघाँस)	स्थानीय
४४	मुसुरेकटुस / बाँभकटुस	<i>Castanopsis tribuloides</i> (<i>Syn. Castanea tribuloides</i>)	Chestnut	Fagaceae	४५०- २,३०० मी.	समौला आकारको (२० मी. सम्म अग्लो), छिटो बढ्ने, सदाबहार, मध्यम प्रकाशार्थी, कपिस हुने	बीउबाट	खानयोग्य फल, दाउरा, डालेघाँस	स्थानीय
४५	देवदार	<i>Cedrus deodara</i>	Himalayan cedar	Pinaceae	१,८००- ३,३०० मी.	ठुलो आकारको (४०-६० मी. अग्लो), ढिलो बढ्ने, सदाबहार, सुख्खा सहने, हाँगा तल भुक्ने	बीउबाट	काठ, फर्निचर, दाउरा, औषधि	स्थानीय

सि.नं.	स्थानिय नाम (Local Name)	बनस्पति नाम (Botanical Name)	अंग्रेजी नाम (English Name)	परिवारिक नाम (Family)	उचाई (Altitude)	प्रमुख गुणहरू Main Characteristics)	प्रसारण तरिका (Propagation Method)	मुख्य उपयोगिता (Main uses)	स्थानिय/आयातित (Native/Exotic)
४६	कपोक	<i>Caiba pentandra</i>	White silk cotton tree	Bombacaceae	१,२०० मी. सम्म	मभ्रौला आकारको (२५ मी. सम्म अग्लो), पतभ्रड, उच्च प्रकाशार्थी, सुख्खा सहने, तेस्रो हाँगा हुने	बीउ, टुला हाँगाको कटिङ्गबाट	काठ, दाउरा, प्लाइउड	आयातित (चिन, जापान)
४७	खरी	<i>Celtis australis</i> (Syn. <i>C. caucasica</i>)	Honey berry tree/nettle tree	Ulmaceae	७००-२,००० मी. सम्म	मभ्रौला आकारको (२५ मी. सम्म अग्लो), पतभ्रड	बीउबाट	काठ, दाउरा, डालेघाँस, औषधि	स्थानीय
४८	लप्सी	<i>Choerospondias axillaris</i> (Syn. <i>Spondias axillaris</i>)	Nepal hog plum	Anacardiaceae	८५०-१,९०० मी.	मभ्रौला देखि टुलो आकारको (३० मी. सम्म अग्लो), पतभ्रड, प्रकाशार्थी, कपिस हुने	बीउ, ग्राफिटिङ्गबाट	काठ, दाउरा, खानयोग्य फल	स्थानीय
४९	कपुर	<i>Cinnamomum camphora</i> (Syn. <i>camphora officinarum</i>)	Camphor tree	Lauraceae	१,५०० मी. सम्म	मभ्रौला देखि टुलो आकारको (२०-३० मी. अग्लो), सदाबहार, प्रकाशार्थी, कपिस हुने, सुख्ख नसहने	बीउ, सानो हाँगाको कटिङ्गबाट	काठ, औषधि, कपुर, सौन्दर्यवर्धक	आयातित (चीन, जापान)

सि.नं.	स्थानिय नाम (Local Name)	बनस्पति नाम (BotanicalName)	अंग्रेजी नाम (English Name)	परिवारिक नाम (Family)	उचाई (Altitude)	प्रमुख गुणहरू Main Characteristics)	प्रसारण तरिका (Propagation Method)	मुख्य उपयोगिता (Main uses)	स्थानिय/आयातित (Native/Exotic)
५०	सुगन्धको किला / मालागिरी / मालागेडी / मलायागिरी	<i>Cinnamomum glaucescens</i> (Syn. <i>Cecidodaphne glaucescens</i>)	Nepali saffras	Lauraceae	६००- १,४०० मी.	सम्झौला देखि ठुलो आकारको (१५-२५ मी. अग्लो), छिटो बढ्ने, सदाबहार,	बीउबाट	काठ, डालेघाँस, औषधि, सुगन्धित तेल	स्थानीय
५१	तेजपात (पात) / नेपाली दालचिनी (बोक्रा) / सिन्काउली	<i>Cinnamomum tamala</i> (Syn. <i>C. albiflorum</i>)	Indian cassia	Lauraceae	४५०- २,१०० मी.	सम्झौला आकारको (१५ मी. सम्म अग्लो), सदाबहार, कपिस हुने	बीउ, सानो हाँगाको कटिङ्गबाट	बक्रा र पातबाट औषधि एवं मसलाजन्य उत्पादनहरू, काठ, दाउरा	स्थानीय
५२	बोहरी	<i>Cordia dichotoma</i> (syn. <i>C. wallichii</i>)	Indian cherry	Cordiaceae	१,५०० मी. सम्म	सानो देखि मझौला आकारको, पतझड	बीउबाट	कृषिऔजार, डालेघाँस, औषधि, डारी, डुङ्गा	स्थानीय
५३	सिलिकान	<i>Crataeva religiosa</i> (Syn. <i>C. macrocarpa</i>)	Sacred garlic pear/ Three leaved caper	Cappara-ceae	४००- १,५०० मी. सम्म	सानो देखि सम्झौला आकारको (१८ मी. सम्म अग्लो), पतझड	बीउ, सानो हाँगाको कटिङ्गबाट	कलिला मुना र पात अचारको रुपमा, औषधि	स्थानीय

सि.नं.	स्थानिय नाम (Local Name)	बनस्पति नाम (Botanical Name)	अंग्रेजी नाम (English Name)	परिवारिक नाम (Family)	उचाई (Altitude)	प्रमुख गुणहरू Main Characteristics)	प्रसारण तरिका (Propagation Method)	मुख्य उपयोगिता (Main uses)	स्थानिय/आयातित (Native/Exotic)
५४	जापानीज धुपी	<i>Cryptomeria japonica</i> (Syn. <i>C. fortunei</i>)	Japanese cedar	Taxodiaceae	१,१००- २,६०० मी.	ठुलो आकारको, सदाबहार	बीउबाट	काठ, दाउरा	आयातित (जापान)
५५	धुपीसल्लो/ राजसल्लो	<i>Cupressus torulosa</i>	Himalayan cypress	Cupressaceae	१,६००- ३,५०० मी.	ठुलो आकारको, सदाबहार, मध्यम प्रकाशार्थी, सुख्खा सहने, कपिस नहुने, पिरामिड आकारको छत्र हुने	बीउबाट	काठ, दाउरा, पोल, फर्निचर, सुगन्धित तेल, सौन्दर्यवर्धक	स्थानीय
५६	सतिसाल	<i>Dalbergia latifolia</i> (Syn. <i>D. emarginata</i>)	Rosewood/ Indian rosewood	Leguminosae	१,००० मी. सम्म	मझौला देखि ठुला आकारको (३० मी. सम्म अग्लो), पतझड, मध्यम प्रकाशार्थी, सुख्खा सहने, कपिस हुने	बीउ, स्टम्पबाट	काठ, दाउरा, फर्निचर, सुन्दर भेनियर, डालेघाँस	स्थानीय
५७	सिसौ	<i>Dalbergia sissoo</i> (Syn. <i>Amerimnon sissoo</i>)	Sissoo	Leguminosae	१,४०० मी. सम्म	मझौला देखि ठुलो आकारको (३० मी. सम्म अग्लो), छिटो बढ्ने, पतझड, उच्च प्रकाशार्थी, कपिस हुने	बीउ, स्टम्पबाट,	काठ, दाउरा, फर्निचर, डालेघाँस, औषधि	स्थानीय

सि.नं.	स्थानिय नाम (Local Name)	बनस्पति नाम (Botanical Name)	अंग्रेजी नाम (English Name)	परिवारिक नाम (Family)	उचाई (Altitude)	प्रमुख गुणहरू Main Characteristics	प्रसारण तरिका (Propagation Method)	मुख्य उपयोगिता (Main uses)	स्थानिय/आयातित (Native/Exotic)
५८	रक्चन/ रक्तचन्दन/ चन्दार	<i>Daphni- phyllum himalense</i> (Syn. <i>Goughia himalensis</i>)		Daphni- phylla- ceae	१,२००- २,५०० मी.	सम्झौला आकारको, सदावहार, छहारी रुचाउने, कपिस हुने	बीउ, सानो हाँगाको कटिङ्गबाट	दाउरा, स्रोत, सौन्दर्यवर्धक	स्थानीय
५९	गोलमोहर/ गोल्डमोहर	<i>Delonix regia</i> (Syn. <i>Poinciana regia</i>)	Royal Poin- ciana	Legumi- nosae	१,००० मी. सम्म	सम्झौला आकारको (१२-१५ मी. अग्लो), छिटो बढ्ने, पतभङ्ग, प्रकाशार्थी, कपिस हुने	बीउबाट	दाउरा, सौन्दर्यवर्धक	आयातित (माडागास्कर)
६०	तंदु/बिडीपत्ता	<i>Diospyros melanoxylon</i>	Indian per- simmon	Ebena- ceae	१,५०० मी. सम्म	सम्झौला आकारको (१८-२४ मी. अग्लो), प्रकाशार्थी, सुख्खा सहने, डढेलो सहने	बीउबाट	काठ, दाउरा, काठबाट बिडीको खोल	स्थानीय
६१	लाम्पाते	<i>Duabanga grandiflora</i> (Syn. <i>D. son- neratioides</i>)	Duabanga	Lythra- ceae	१,५०० मी. सम्म	ठुलो आकारको, (३०-४० मी. अग्लो), छिटो बढ्ने, पतभङ्ग	बीउबाट	काठ, दाउरा, भू-संरक्षण	स्थानीय

सि.नं.	स्थानिय नाम (Local Name)	बनस्पति नाम (Botanical Name)	अंग्रेजी नाम (English Name)	परिवारिक नाम (Family)	उचाई (Altitude)	प्रमुख गुणहरू Main Characteristics)	प्रसारण तरिका (Propagation Method)	मुख्य उपयोगिता (Main uses)	स्थानिय/आयातित (Native/Exotic)
६२	रुद्राक्ष	<i>Elaeocarpus sphaericus</i> (Syn. <i>E. ganitrus</i>)	Utrasum bead-tree	Elaeocarpaceae	७००-१,७०० मी.	मभ्रौला देखि ठुलो आकारको, छिटो बढ्ने, सदाबहार	बीउ, सानो हाँगाको कटिङ्गबाट	धार्मिक, औषधि, सौन्दर्यवर्धक	स्थानीय
६३	फलेदो	<i>Erythrina stricta</i>	Coral tree	Leguminosae	१,०००-१,६०० मी.	पतझड, प्रकाशार्थी, कपिस हुने	बीउ, ठुला हाँगाको कटिङ्गबाट	डालेघाँस, भू-संरक्षण, सौन्दर्यवर्धक	स्थानीय
६४	मसला	<i>Eucalyptus camaldulensis</i> (Syn. <i>E. rostrata</i>)	River red gum	Myrtaceae	१,५०० मी. सम्म	ठुलो आकारको (२५-४० मी. अग्लो), छिटो बढ्ने, सदाबहार, प्रकाशार्थी, कपिस हुने	बीउ, स्टम्पबाट	दाउरा, पोल, काठ, पातबाट तेल उत्पादन	आयातित (अष्ट्रेलिया)
६५	निमारो	<i>Ficus auriculata</i> (Syn. <i>F. roxburghii</i>)	Eye's apron	Moraceae	२,००० मी. सम्म	मभ्रौला आकारको, सदाबहार, प्रकाशार्थी	बीउ, सानो हाँगाको कटिङ्गबाट	डालेघाँस, दाउरा, खा(नयोय फल	स्थानीय
६६	बर	<i>Ficus benghalensis</i> (Syn. <i>F. Indica</i>)	Banyan tree	Moraceae	१,५०० मी. सम्म	ठुलो आकारको (३० मी. सम्म अग्लो), सदाबहार, सुख्खा सहने, उच्च प्रकाशार्थी	बीउ, सानो हाँगाको कटिङ्गबाट	धार्मिक, सौन्दर्यवर्धक	स्थानीय

सि.नं.	स्थानिय नाम (Local Name)	बनस्पति नाम (Botanical Name)	अंग्रेजी नाम (English Name)	परिवारिक नाम (Family)	उचाई (Altitude)	प्रमुख गुणहरू Main Characteristics	प्रसारण तरिका (Propagation Method)	मुख्य उपयोगिता (Main uses)	स्थानिय/आयातित (Native/Exotic)
६७	समी	<i>Ficus benzenzamine</i> (Syn. <i>F. comosa</i>)	Golden fig/ Weeping fig	Mora- ceae	१,२०० मी. सम्म	ठुलो आकारको (३० मी. सम्म अग्लो), सदाबहार, हाँगा तल भुक्ने	बीउ, सानो हाँगाको कटिङ्गबाट	डालेघाँस, धार्मिक, सौन्दर्यवर्धक, दाउरा	स्थानीय
६८	पाखुरी	<i>Ficus glaber- rima</i>	Fig	Mora- ceae	५००- १,५०० मी.	सम्झौला देखि ठुलो आकारको, सदाबहार, कपिस हुने	बीउ, सानो हाँगाको कटिङ्गबाट	डालेघाँस, दाउरा	स्थानीय
६९	खसेतो	<i>Ficus hispida</i> (Syn. <i>F. op- positifolia</i>)	Hairy fig	Mora- ceae	१,२०० मी. सम्म	सानो आकारको (६ मी. सम्म अग्लो), कपिस हुने	बीउ, सानो हाँगाको कटिङ्गबाट	डालेघाँस	स्थानीय
७०	काबो	<i>Ficus lacor</i> (Syn. <i>F. in- fectoria</i>)	Java fig/ Elephant fig	Mora- ceae	१,६०० मी. सम्म	सम्झौला देखि ठुलो आकारको, पतझड, कपिस हुने	साना र ठुला हा(हाँगाको कटिङ्ग, बीउबाट	डालेघाँस, दाउरा, कलिला मुनाको अचार	स्थानीय
७१	दुधिलो	<i>Ficus neri- ifolia</i> (Syn. <i>F. nemoralis</i>)	Fig	Mora- ceae	९००- २,२०० मी.	सम्झौला देखि ठुलो आकारको, अर्ध पतझड, प्रकाशार्थी, कपिस हुने, डढेलो सहने	बीउ, सानो हाँगाको कटिङ्गबाट	डालेघाँस, औषधि, दाउरा	स्थानीय

सि.नं.	स्थानिय नाम (Local Name)	बनस्पति नाम (Botanical Name)	अंग्रेजी नाम (English Name)	परिवारिक नाम (Family)	उचाई (Altitude)	प्रमुख गुणहरू Main Characteristics)	प्रसारण तरिका (Propagation Method)	मुख्य उपयोगिता (Main uses)	स्थानिय/आयातित (Native/Exotic)
७२	डुम्री/गुलर	<i>Ficus racemosa</i> (syn. <i>F. glomarata</i>)	Cluster fig/ Country fig	Mora- ceae	२,००० मी. सम्म	मभौला देखि ठुलो आकारको, अर्ध पतभ्रड	बीउ, सानो हाँगाको कटिङ्गबाट	डालेघाँस, दाउरा, खा(न) नयोरय फल	स्थानीय
७३	पीपल	<i>Ficus Religi- giosa</i>	Bodhi tree/ Wisdom tree	Mora- ceae	१,५०० मी. सम्म	ठुलो आकारको, छिटो बढ्ने, अर्ध पतभ्रड, प्रकाशार्थी, कपिस हुने	बीउ, स्टम्प, सानो हाँगाको कटिङ्गबाट	डालेघाँस, धार्मिक, सौन्दर्यवर्धक	स्थानीय
७४	राईखन्यु	<i>Ficus semi- cordata</i> var. <i>Montana</i>	Drooping fig	Mora- ceae	८००- २,००० मी. सम्म	सानो देखि मभौला आकारको, सदाबहार, प्रकाशार्थी, कपिस हुने, डढेलो नसहने	बीउ, सानो हाँगाको कटिङ्गबाट	राम्रो डालेघाँस, दाउरा	स्थानीय
७५	खस्रेखन्यु	<i>Ficus semi- cordata</i> var. <i>Semicordata</i>	Drooping fig	Mora- ceae	१,४०० मी. सम्म	सानो देखि मभौला आकारको, सदाबहार, प्रकाशार्थी, कपिस हुने, डढेलो नसहने	बीउ, सानो हाँगाको कटिङ्गबाट	डालेघाँस, दाउरा	स्थानीय
७६	बेरुलो/वेडुलो	<i>Ficus subin- cisa</i> (syn. <i>F. clavata</i>)	Fig	Mora- ceae	३००- १,८०० मी.	सानो आकारको, सदाबहार	बीउ, सानो हाँगाको कटिङ्गबाट	डालेघाँस, दाउरा	स्थानीय

सि.नं.	स्थानिय नाम (Local Name)	बनस्पति नाम (Botanical Name)	अंग्रेजी नाम (English Name)	परिवारिक नाम (Family)	उचाई (Altitude)	प्रमुख गुणहरू Main Characteristics	प्रसारण तरिका (Propagation Method)	मुख्य उपयोगिता (Main uses)	स्थानिय/आयातित (Native/Exotic)
७७	लाँकुरी	<i>Fraxinus floribunda</i> (Syn. <i>F. erophylla</i>)	Ash tree	Oleaceae	१००- २,७०० मी. सम्म	मभ्रौला देखि ठुलो आकारको (१८-३० मी. अग्लो), पतभ्रुड, प्रकाशार्थी, कपिस हुने	बीउ, सानो हाँगाको कटिङ्गबाट	काठ, दाउरा, सौन्दर्यवर्धक, डालेघाँस	स्थानीय
७८	दवदवे	<i>Garuga pinnata</i>	Garuga	Burseraceae	१,३०० मी. सम्म	मभ्रौला देखि ठुलो आकारको, छिटो बढ्ने, पतभ्रुड, प्रकाशार्थी, कपिस हुने, डढेलो सहने	साना र ठुला हा(गाको कटिङ्ग, बीउबाट	डालेघाँस, हलुका फर्निचर, दाउरा	स्थानीय
७९	गामारी/ खमारी	<i>Gmelina arborea</i> (Syn. <i>G. rheedii</i>)	Malay bush tree/ White teak	Verbenaceae	१,२०० मी. सम्म	मभ्रौला देखि ठुलो आकारको (२०-३० मी. अग्लो), पतभ्रुड, प्रकाशार्थी	बीउ, स्टम्पबाट	काठ, फर्निचर, ठेकी, डालेघाँस	स्थानीय
८०	कागियो फुल	<i>Grevillea robusta</i>	Silky oak/ Silver oak	Proteaceae	७५०- १,५०० मी. सम्म	मभ्रौला देखि ठुलो आकारको (१२- ३० मी. अग्लो), छिटो बढ्ने	बीउबाट	काठ, दाउरा, सौन्दर्यवर्धक	आयातित (अष्ट्रेलिया)

सि.नं.	स्थानिय नाम (Local Name)	बनस्पति नाम (Botanical Name)	अंग्रेजी नाम (English Name)	परिवारिक नाम (Family)	उचाई (Altitude)	प्रमुख गुणहरू Main Characteristics)	प्रसारण तरिका (Propagation Method)	मुख्य उपयोगिता (Main uses)	स्थानिय/आयातित (Native/Exotic)
८१	भिमल/ स्यालफुसे	<i>Grewia optiva</i> (Syn. <i>G. oppositifolia</i>)	Dhaman	Tiliaceae	१,५०० मी. सम्म	सानो देखि मझौला आकारको (१०-१५ मी. अग्लो) पतझड, प्रकाशार्थी	बीउ, स्टम्पबाट	डालेघाँस, काठ, दाउरा, कृषिऔजार, बोक्राबाट डोरी	स्थानीय
८२	डालेचुक/ चिची/ ताराचुक/ अमिल्ची	<i>Hippophae salicifolia</i>	Seabuck-thorn	Elaeagnaceae	१,५००-३,७०० मी.	सानो देखि मझौला आकारको (१० मी. सम्म अग्लो) पतझड, प्रकाशार्थी, काँडादार	बीउ, साना हाँगाको कटिङ्गबाट	काठ, खाद्य तथा पेय पदार्थ, औषधि तथा श्रृंगार सामग्री, भू-संरक्षण	स्थानीय
८३	भईचुक/ तोरा/ आखिलो	<i>Hippophae tibetana</i>	Seabuck-thorn	Elaeagnaceae	३,३००-४,५०० मी.	सानो आकारको बुट्यान (१ मी. सम्म अग्लो), पतझड, प्रकाशार्थी, काँडादार	बीउ, साना हाँगाको कटिङ्गबाट	खाद्य तथा पेय पदार्थ, औषधि तथा श्रृंगार सामग्री, भू-संरक्षण	स्थानीय
८४	पुवाँलो	<i>Ilex excels</i>		Aquifoliaceae	६००-२,५०० मी.	मझौला आकारको (१५ मी. सम्म अग्लो), सदाबहार	बीउबाट, साना हाँगाको कटिङ्गबाट	डालेघाँस	स्थानीय

सि.नं.	स्थानिय नाम (Local Name)	बनस्पति नाम (Botanical Name)	अंग्रेजी नाम (English Name)	परिवारिक नाम (Family)	उचाई (Altitude)	प्रमुख गुणहरू Main Characteristics	प्रसारण तरिका (Propagation Method)	मुख्य उपयोगिता (Main uses)	स्थानिय/आयातित (Native/Exotic)
८५	वीरेन्द्रफूल	<i>Jacaranda mimosifolia</i> (Syn. <i>J. ovalifolia</i>)	Jacaranda/ Brazilian Rosewood	Bignonia- ceae	१,६०० मी. सम्म	सानो देखि मझौला आकारको (१५ मी. सम्म अग्लो), पतभङ्ग	बीउ, साना हाँगाको कटिङ्गबाट	सौन्दर्यवर्धक, दाउरा, कृषिऔजार	आयातित (दक्षिण अमेरिका)
८६	ओखर	<i>Juglans regia</i> (Syn. <i>J. ka- maania</i>)	Common walnut	Juglanda- ceae	१,२००- ३,५०० मी.	मझौला देखि ठुलो आकारको १५-३० मी. अग्लो), पतभङ्ग, उच्च प्रकाशार्थी, कपिस हुने	बीउ, स्टम्प, साना हाँगाको कटिङ्गबाट	खानयोग्य फल, काठ, फर्निचर, बन्दुकको कुन्दा	स्थानीय
८७	बोटधंगरो/ बोट धयरो	<i>Lager- stroemia parviflora</i> (Syn. <i>Fatia nepaulen- sis</i>)	Myrthe tree	Lythra- ceae	१,२०० मी. सम्म	ठूलो आकारको (३० मी. सम्म अग्लो), पतभङ्ग, प्रकाशार्थी, सुख्खा सहने, कपिस हुने	बीउ, साना हाँगाको कटिङ्गबाट	काठ, दाउरा, फर्निचर, कृषिऔजार, डालेघाँस	स्थानीय
८८	फिङ्गाट / हल्लुङ्गो	<i>Lansea coroman- delica</i> (Syn. <i>L. grandis</i>)	Woodier wood / Indian ash tree	Anacar- diaceae	१,४०० मी. सम्म	मध्यम आकारको, पतभङ्ग, उच्च प्रकाशार्थी, डढेलो सहने, कपिस हुने	ठूला र साना हाँगाको कटिङ्गबाट	डालेघाँस, दाउरा, पेन्सिल,, सलाई काँटी, औषधि	स्थानीय
८९	बोगेंसल्लो / लेक्सल्लो	<i>Larix griffi- thiana</i>	East Hima- layan larch	Pinaceae	१,४००- ३,५०० मी.	मझौला देखि ठुला आकारको, पतभङ्ग	बीउबाट	काठ, फर्निचर, दाउरा	स्थानीय

सि.नं.	स्थानिय नाम (Local Name)	बनस्पति नाम (Botanical Name)	अंग्रेजी नाम (English Name)	परिवारिक नाम (Family)	उचाई (Altitude)	प्रमुख गुणहरू Main Characteristics)	प्रसारण तरिका (Propagation Method)	मुख्य उपयोगिता (Main uses)	स्थानिय/आयातित (Native/Exotic)
१०	इपिल इपिल	<i>Leucaena leucocephala</i> (Syn. <i>L. glauca</i>)	Lead tree	Leguminosae	१,३०० मी. सम्म	सानो देखि मझौला आकारको (५-२० मी. सम्म अग्लो), छिटो बढ्ने, सदाबहार, प्रकाशार्थी, कपिस गर्ने, सुख्खा सहने, उठेलो सहने	बीउबाट	डालेघाँस, दाउरा	आयातित (मेस्किको)
११	सिल्टिमुर	<i>Litsea cubeba</i> (Syn. <i>L. citrate</i>)	Mountain pepper	Lauraceae	१,०००-२,७०० मी.	सानो देखि मझौला आकारको (५-१२ मी. अग्लो), अर्ध पतझड, मध्यम प्रकाशार्थी, कपिस हुने	बीउ, साना हाँगाको कटिङ्गबाट	डालेघाँस, दाउरा, औषधि	स्थानीय
१२	कुटमिरो	<i>Litsea monopetala</i> (Syn. <i>L. polyantha</i>)	Common grey mango laurel	Lauraceae	१,५०० मी. सम्म	मझौला आकारको (१४ मी. सम्म अग्लो), छिटो बढ्ने, सदाबहार	बीउ, साना हाँगाको कटिङ्गबाट	डालेघाँस, दाउरा, औषधि	स्थानीय
१३	मलातो	<i>Macaranga pustulata</i>	Macaranga	Euphorbiaceae	८००-१,८०० मी.	मझौला आकारको (१० मी. सम्म अग्लो), छिटो बढ्ने	बीउबाट	दाउरा, कोइला	स्थानीय

सि.नं.	स्थानिय नाम (Local Name)	बनस्पति नाम (Botanical Name)	अंग्रेजी नाम (English Name)	परिवारिक नाम (Family)	उचाई (Altitude)	प्रमुख गुणहरू Main Characteristics)	प्रसारण तरिका (Propagation Method)	मुख्य उपयोगिता (Main uses)	स्थानिय/आयातित (Native/Exotic)
१४	भातेकाउलो / पावन / दाउनकाउलो	<i>Machilus odoratissima</i> (Syn. <i>Persea odoratissima</i>)	Machilus/Persea	Lauraceae	१०००- २,५०० मी.	मझौला आकारको (१०-२० मी. अग्लो), सदाबहार, कपिस हुने	बीउबाट	काठ, दाउरा, धूप, रोटी बन(उँडा पिठोमा मिसाउने दाउन, औषधि	स्थानीय
१५	मौवा (तराई)	<i>Madhuca Indica</i> (Syn. <i>Bassia latifolia</i>)	Butter tree	Sapotaceae	१,२०० मी. सम्म	मझौला आकारको (१८ मी. सम्म अग्लो), पतझड, उच्च प्रकाशार्थी, सुख्खा सहने, कपिस गर्ने	बीउ, स्टम्पबाट	काठ, दाउरा, फूलबाट पेय पदार्थ	स्थानीय
१६	बकाइनो	<i>Melia azedarach</i> (Syn. <i>M. bukayan</i>)	Persian lilac/ China berry	Meliaceae	१,८०० मी. सम्म	सानो देखि मझौला आकारको (६-१५ मी. अग्लो), छिटो बढ्ने, पतझड, प्रकाशार्थी, सुख्खा सहने, कपिस हुने	बीउ, स्टम्प, साना हाँगाको कटिङ्गबाट	काठ, दाउरा, डालेघाँस, औषधि, चिया /कफीमा छहारी, सौन्दर्यवर्धक	आयातित (इरान)
१७	नारेश्वर / नागकेशर	<i>Mesua ferrea</i> (Syn. <i>M. coromandelina</i>)	Assam iron wood/ Ceylon ironwood	Guttiferae	१,५०० मी. सम्म	मझौला देखि ठूलो आकारको (३० मी. सम्म अग्लो), ढिलो बढ्ने, सदाबहार	बीउबाट	काठ, औषधि, धूप,	स्थानीय

सि.नं.	स्थानिय नाम (Local Name)	बनस्पति नाम (Botanical Name)	अंग्रेजी नाम (English Name)	परिवारिक नाम (Family)	उचाई (Altitude)	प्रमुख गुणहरू Main Characteristics	प्रसारण तरिका (Propagation Method)	मुख्य उपयोगिता (Main uses)	स्थानिय/आयातित (Native/Exotic)
१८	औलचाँप/ सुनचाँप/ फूलचाँप	<i>Michelia champaca</i> (Syn. <i>M. aurantiaca</i>)		Magno- liaceae	६००-१,५०० मी.	ठूलो आकारको (३५-४० मी. अग्लो), छिटो बढ्ने, अर्धपतभङ्ग, मध्यम प्रकाशार्थी, सुख्खा नसहने, डढेलो नसहने, कपिस हुने	बीउ, स्टम्पबाट	सुन्दर फर्निचर, काठ, भ्याल-ढोका, काष्ठकला, डालेघाँस, औषधि, फूलबाट बास्नादार तेल	स्थानीय
१९	लेकचाँप/ सिमुं	<i>Michelia kisopa</i>		Magno- liaceae	१,४००- २,६०० मी.	समौला देखि ठूलो आकारको (२०- ४० मी. अग्लो), अर्धपतभङ्ग	बीउबाट	सुन्दर फर्निचर, काठ, डालेघाँस, औषधि	स्थानीय
१००	सितलचिनी / सैजन	<i>Moringa oleifera</i> (Syn. <i>M. pterygo- sperma</i>)	Drumstick tree	Moringa- ceae	१,१०० मी.	सानो देखि समौला आकारको (१०-१५ मी. अग्लो), छिटो बढ्ने, पतभङ्ग, प्रकाशार्थी, कपिस हुने	बीउ, साना र ठूला हाँगाको कटिङ्गबाट	काठ, डालेघाँस, औषधि, फलको तरकारी	स्थानीय

सि.नं.	स्थानिय नाम (Local Name)	बनस्पति नाम (BotanicalName)	अंग्रेजी नाम (English Name)	परिवारिक नाम (Family)	उचाई (Altitude)	प्रमुख गुणहरू Main Characteristics)	प्रसारण तरिका (Propagation Method)	मुख्य उपयोगिता (Main uses)	स्थानिय/आयातित (Native/Exotic)
१०१	किम्बु	<i>Moras alba</i> (Syn. <i>M. indica</i>)	White mulberry	Mora- ceae	२,००० मी. सम्म	सानो आकारको (१-१.५ मी. अग्लो, छिटो बढ्ने, पतझड, छाँया सहने, डढेलो र सुख्खा नसहने	बीउ, स्टम्प, साना हाँगाको कटिङ्गबाट	डालेघाँस, खा(नयोरय फल, रेशम खेती	आयातित (चिन)
१०२	काफल	<i>Myrica esculenta</i> (Syn. <i>M. nagi</i>)	Box myrtle/ Bay-berry	Myrica- ceae	१,०००- २,३०० मी.	मझौला आकारको (१.५-२.० मी. अग्लो), सदावहार, मध्यम प्रकाशार्थी, डढेलो सहने, कपिस हुने	बीउबाट	खानयोरय फल, औषधि	स्थानीय
१०३	जैतुन/लौठो	<i>Olea cuspi- date</i>	Oliva tree	Oleaceae	१,१००- २,००० मी.	सानो देखि मझौला आकारको, सदावहार	बीउ, ग्राफिटिङ्गबाट	बीउबाट खानयोरय तेल, औषधि	स्थानीय
१०४	साँदन	<i>Ougenia dalbargoi- des</i> (Syn. <i>O. ougeinensis</i>)	Sandan	Legumi- nosae	१,२०० मी. सम्म	मझौला आकारको, पतझड, प्रकाशार्थी, डढेलो नसहने, कपिस हुने, अत्यन्त कडा काठ	बीउ, स्टम्पबाट	काठ, दाउरा, डालेघाँस, कृषिऔजार, गाडाको चक्का, औषधि	स्थानीय

सि.नं.	स्थानिय नाम (Local Name)	बनस्पति नाम (Botanical Name)	अंग्रेजी नाम (English Name)	परिवारिक नाम (Family)	उचाई (Altitude)	प्रमुख गुणहरू Main Characteristics)	प्रसारण तरिका (Propagation Method)	मुख्य उपयोगिता (Main uses)	स्थानिय/आयातित (Native/Exotic)
१०५	अमला	<i>Phyllanthus emblica</i> (Syn. <i>Em-blica officinalis</i>)	Emblc my- robalan/ Indian goose- berry)	Euphor- biaceae	१,५०० मी. सम्म	सानो ढोँख मझौला आकारको (५-१५ मी. अग्लो), पतझड, उच्च प्रकाशार्थी, कपिस हुने	बीउ, साना हाँगाको कटिङ्गबाट	खानयोग्य फल, औषधि, तेल, कृषिऔजार, भिटाभिन "सी" को महत्वपूर्ण स्रोत, त्रिप(नलाको एक तत्व	स्थानीय
१०६	पाटुलासल्ला / अमेरिकनसल्ला	<i>Pinus patula</i>	Patula Pine	Pinaceae	१,०००- २,६०० मी. सम्म	ठूलो आकारको (३० मी. सम्म अग्लो), छिटो बढ्ने, सदाबहार, प्रकाशार्थी, डढेलो नसहने, कपिस नहुने	बीउबाट	काठ, दाउरा, भेनियर	आयातित (मेक्सिको)
१०७	खोटेसल्ला / रानीसल्ला / औलेसल्ला	<i>Pinus rox- burghii</i> (Syn. <i>P. longifolia</i>)	Chir pine	Pinaceae	४००- २,७०० मी. सम्म	ठूलो आकारको (५० मी. सम्म अग्लो), छिटो बढ्ने, सदाबहार, उच्च प्रकाशार्थी, सुख्खा सहने, डढेलो सहने, कपिस नहुने	बीउबाट	काठ, फर्निचर, दाउरा, खोटो, सोत्तर	स्थानीय

सि.नं.	स्थानिय नाम (Local Name)	बनस्पति नाम (Botanical Name)	अंग्रेजी नाम (English Name)	परिवारिक नाम (Family)	उचाई (Altitude)	प्रमुख गुणहरू Main Characteristics)	प्रसारण तरिका (Propagation Method)	मुख्य उपयोगिता (Main uses)	स्थानिय/आयातित (Native/Exotic)
१०८	गोब्रसल्ला	<i>Pinus wallichiana</i> (Syn. <i>P. excelsa</i>)	Blue Pine	Pinaceae	१,८००- ३,६०० मी.	ठूलो आकारको (५० मी. सम्म अग्लो), छिटो बढ्ने, सदाबहार, उच्च प्रकाशार्थी, डढेलो सहने, कपिस नहुने	बीउबाट	काठ, फर्निचर, दाउरा, सोत्तर, खोटो	स्थानीय
१०९	अशोक (तेस्रो हाँगा)	<i>Polyalthai longifolia</i> (Syn. <i>Uvaria longifolia</i>)	Mast tree/ Cementary tree	Annonaceae	१,००० मी. सम्म	मभौला आकारको (१०-१८ मी. अग्लो), ढिलो बढ्ने, सदाबहार	बीउबाट	औषधि, सौन्दर्यवर्धक	आयातित (भारत, श्रीलंका)
११०	अशोक (घुम्टे)	<i>Polyalthai longifolia</i> var. <i>pendula</i>	Mast tree/ Cementary tree	Annonaceae	१,००० मी. सम्म	सानो देखि मभौला आकारको (६-१५ मी. अग्लो), सदाबहार, खडेरी सहन सक्ने, प्रकाशार्थी हाँगा तल भुम्ने	बीउबाट	औषधि, सौन्दर्यवर्धक	आयातित (भारत, श्रीलंका)

सि.नं.	स्थानीय नाम (Local Name)	बनस्पति नाम (Botanical Name)	अंग्रेजी नाम (English Name)	परिवारिक नाम (Family)	उचाई (Altitude)	प्रमुख गुणहरू Main Characteristics)	प्रसारण तरिका (Propagation Method)	मुख्य उपयोगिता (Main uses)	स्थानीय/आयातित (Native/Exotic)
१११	भोटेपीपल / बाङ्गेकाठ/ लेकपीपल / वनपीपल	<i>Populus cili- ate</i>	Himalayan poplar	Salica- ceae	२,२००- ३,२०० मी.	मझौला देखि ठूलो आकारको (१८-२५ मी. अरलो), पतभङ्ग, प्रकाशाथी, सुख्खा सहने	साना र ठूला हा। गाको कटिङ्ग, बीउबाट	काठ, हलुका सामाग्री, डालेघाँस, औषधि, भू-संरक्षण	स्थानीय
११२	लहरेपीपल	<i>Populus deltoids</i>	Black pop- lar/ Cotton wood	Salica- ceae	१,६०० मी. सम्म	ठूलो आकारको (२५-३० मी. अरलो), छिटो बढ्ने, पतभङ्ग	साना र ठूला हा। गाको कटिङ्ग, बीउबाट	काठ, हलुका निर्माण सामाग्री, डालेघाँस	आय- तित (उ. अमेरिका)
११३	पौलोनिया	<i>Poulownia tomentosa</i>	Princess tree/ fox- glove tree	Poulow- niaceae	१,३००- २,००० मी.	मझौला देखि ठूलो आकारको (१०-२५ मी. अरलो), छिटो बढ्ने, पतभङ्ग, सुख्खा सहने	बीउ, साना हाँगाको कटिङ्गबाट	काठ, डालेघाँस, सौन्दर्यवर्धक, भू-संरक्षण	आयातित (चिन)
११४	पैयु	<i>Prunus cera- soides (Syn. P. pudaum)</i>	Bird cheery/ Himalayan wild cheery	Rosa- ceae	६००- १,८०० मी.	मझौला आकारको (१०-१५ मी. अरलो), पतभङ्ग, छहारी सहने, कपिस हुने	बीउ, साना हाँगाको कटिङ्गबाट	दाउरा, डालेघाँस, धार्मिक, प्रयोजन, सौन्दर्यवर्धक,	स्थानीय

सि.नं.	स्थानिय नाम (Local Name)	बनस्पति नाम (Botanical Name)	अंग्रेजी नाम (English Name)	परिवारिक नाम (Family)	उचाई (Altitude)	प्रमुख गुणहरू Main Characteristics	प्रसारण तरिका (Propagation Method)	मुख्य उपयोगिता (Main uses)	स्थानिय/आयातित (Native/Exotic)
११५	बिजयसाल	<i>Pterocarpus marsupium</i>	Indian kino tree/ Malabar kino tree	Legumi- nosae	१,१०० मी. सम्म	मभ्रौला देखि ठूलो आकारको (३० मी.सम्म अग्लो, पतझड, मध्यम प्रकाशार्थी, कपिस हुने	बीउ, स्टम्पबाट	काठ, कृषिऔजार, डालेघाँस, औषधि	स्थानीय
११६	रक्तचन्दन	<i>Pterocarpus santalinus</i>	Red sand- ers/ Red sandal wood	Legumi- nosae	१,००० मी. सम्म	मभ्रौला आकारको (१२ मी.सम्म अग्लो), पतझड, प्रकाशार्थी	बीउबाट	औषधि, धार्मिक महत्व, मूर्ति, अत्तर, आकर्षक फर्निचर	आयातित (भारत)
११७	मेल/मयल	<i>Pyrus pashia</i>	Wild pear	Rosaceae	७५०-३,६०० मी.	सानो देखि मभ्रौला आकारको, पतझड	बीउ, साना हाँगाको कटिङ्गबाट	काठका हलुका सामग्री, डालेघाँस, दाउरा, वारबान्हेज	स्थानीय
११८	सानोफलाँटा/ फलाँट	<i>Quercus glauca</i> (Syn. <i>Q. annulata</i>)	Blue Japa- nese oak	Fagaceae	४५०-३,१०० मी.	मभ्रौला आकारको (२० मी.सम्म अग्लो), ढिलो बढ्ने, सदाबहार, प्रकाशार्थी	बीउबाट	काठ, डालेघाँस, दाउरा, कोईला	स्थानीय

सि.नं.	स्थानिय नाम (Local Name)	बनस्पति नाम (Botanical Name)	अंग्रेजी नाम (English Name)	परिवारिक नाम (Family)	उचाई (Altitude)	प्रमुख गुणहरू Main Characteristics)	प्रसारण तरिका (Propagation Method)	मुख्य उपयोगिता (Main uses)	स्थानिय/आयातित (Native/Exotic)
११९	टूलोफलॉट	<i>Quercus lamellosa</i>	Bull oak / Buk oak	Fagaceae	१,६००- २,८०० मी.	टूलो आकारको (३० मी. भन्दा अग्लो), सदाबहार, सुख्खा सहने, डढेलो नसहने, कपिस हुने	बीउबाट	काठ, दाउरा, डालेघाँस	स्थानीय
१२०	बाँफ / टूलोबाँफ	<i>Quercus lanata</i> (Syn. <i>Q. lanuginosa</i>)	Wooly oak	Fagaceae	१,७००- २,४०० मी.	मझौला देखि टूलो आकारको (२५ मी. सम्म अग्लो), सदाबहार	बीउबाट	काठ, दाउरा, डालेघाँस, कोईला	स्थानीय
१२१	सानोबाँफ	<i>Quercus leucotrichophora</i> (Syn. <i>Q. incana</i>)	Grey oak	Fagaceae	१,५००- २,४०० मी.	मझौला आकारको (१५-२० मी. अग्लो), ढिला बढ्ने, सदाबहार, मध्यम प्रकाशार्थी, डढेला नसहने, कपिस हुने	बीउबाट	काठ, डालेघाँस, दाउरा, कोईला	स्थानीय
१२२	खसु	<i>Quercus semecarpifolia</i> (Syn. <i>Q. obtusiloba</i>)	Brown oak	Fagaceae	१,७००- ३,८०० मी.	टूलो आकारको (२५-३० मी. सम्म अग्लो), ढिलो बढ्ने, सदाबहार, उच्च प्रकाशार्थी, डढेलो नसहने, कपिस हुने	बीउबाट	काठ, डालेघाँस, दाउरा, कोईला	स्थानीय

सि.नं.	स्थानिय नाम (Local Name)	बनस्पति नाम (Botanical Name)	अंग्रेजी नाम (English Name)	परिवारिक नाम (Family)	उचाई (Altitude)	प्रमुख गुणहरू Main Characteristics	प्रसारण तरिका (Propagation Method)	मुख्य उपयोगिता (Main uses)	स्थानिय/आयातित (Native/Exotic)
१२३	लालीगुराँस	<i>Rhododendron arboreum</i>	Rhododendron	Ericaceae	१,०००-३,६०० मी.	मझौला आकारको (१५ मी. सम्म अग्लो), सदाबहार, प्रकाशार्थी, कपिस हुने	बीउबाट	राष्ट्रिय फूल, दाउरा, कृषिऔजार, औषधि, सर्वत	स्थानीय
१२४	रोबिनिया	<i>Robinia pseudoacacia</i>	Flase acacia/ Black locust	Leguminosae	१,५००-३,००० मी.	मझौला देखि ठूलो आकारको (२५-३० मी. अग्लो), पतझड, प्रकाशार्थी, काँडादार	बीउ, साना र ठूला हाँगाको कटिङ्गबाट	काठ, पोल, कृषिऔजार, डालेघाँस, दाउरा	आयातित (अमेरिका)
१२५	वैस	<i>Salix babylonica</i> (Syn. <i>S. Japonica</i>)	Weeping willow	Salicaceae	८००-३,६०० मी.	सानो देखि मझौला आकारको (१५ मी. सम्म अग्लो), पतझड, प्रकाशार्थी, डढेलो सहने, कपिस हुने, हाँगा तल भुक्ने	साना हाँगाको कटिङ्ग, बीउबाट	डालेघाँस, दाउरा, भू-संरक्षण, सौन्दर्यवर्धक	आयातित (चीन)
१२६	चन्दन / श्वेतचन्दन / श्रीखण्ड	<i>Santalum album</i> (Syn. <i>Syrium myrtifolium</i>)	Sandalwood tree/ White sandalwood	Santalaceae	१,२०० मी. सम्म	सानो देखि मझौला आकारको (१२-१८ मी. अग्लो), सदाबहार, अर्ध परजीवी, प्रकाशार्थी, डढेलो नसहने	बीउ, साना हाँगाको कटिङ्गबाट	औषधि, धार्मिक, अत्तर	आयातित (भारत, इण्डोनेसिया)

सि.नं.	स्थानिय नाम (Local Name)	बनस्पति नाम (Botanical Name)	अंग्रेजी नाम (English Name)	परिवारिक नाम (Family)	उचाई (Altitude)	प्रमुख गुणहरू Main Characteristics)	प्रसारण तरिका (Propagation Method)	मुख्य उपयोगिता (Main uses)	स्थानिय/आयातित (Native/Exotic)
१२७	रिट्ठा	<i>Sapindus mukorossi</i> (Syn. <i>S. detergents</i>)	Soap-nut tree	Sapindaceae	७००-१,५०० मी.	सम्भौला देखि ठूलो आकारको, पतझड, प्रकाशार्थी	बीउबाट	फलको बोक्राको साबुन, स्याम्पु, औषधि, काईला, काठ, दाउरा	स्थानीय
१२८	सीताअशोक	<i>Saraca indica</i> (Syn. <i>S. asoka</i>)	Ashoka tree/ Sor-rowless tree	Leguminosae	१०० मी. सम्म	सानो आकारको (७-१० मी. अग्लो), सदाबहार, कपिस हुने, छहारी सहने	बीउबाट	सौन्दर्यवर्धक, औषधि	आयातित (भारत)
१२९	गोगन	<i>Saurauia napaulensis</i> (Syn. <i>S. paniculata</i>)	Gogun	Saurauiaceae	६००-२,१०० मी.	सम्भौला आकारको (१० मी. सम्म अग्लो), पतझड, छहारी सहने	बीउ, साना हाँगाको कटिङ्गबाट	डालेघाँस, दाउरा, पातबाट हुना टपरी	स्थानीय
१३०	चिलाउने	<i>Schima wallichii</i> (Syn. <i>Gordonia integrifolia</i>)	Needle wood	Theaceae	६००-२,००० मी.	ठूलो आकारको (३० मी. सम्म अग्लो), सदाबहार, मध्यम प्रकाशार्थी, कपिस हुने	बीउबाट	काठ, दाउरा, कृषिऔजार, सात्तर, औषधि	स्थानीय

सि.नं.	स्थानिय नाम (Local Name)	बनस्पति नाम (Botanical Name)	अंग्रेजी नाम (English Name)	परिवारिक नाम (Family)	उचाई (Altitude)	प्रमुख गुणहरू Main Characteristics	प्रसारण तरिका (Propagation Method)	मुख्य उपयोगिता (Main uses)	स्थानिय/आयातित (Native/Exotic)
१३१	कुसुम	<i>Schleichera oleosa</i> (Syn. <i>S. trijuga</i>)	Lac tree/ Ceylon oak	Sapinda- ceae	१,२०० मी. सम्म	ठूलो आकारको (२०-३० मी. अग्लो), ढिलो बढ्ने, पतझड, छहारी सहने, सुख्खा सहने, कपिस हुने	बीउबाट	कृषिऔजार, डालेघाँस, औषधि	स्थानीय
१३२	साल / सखुवा / अग्राख	<i>Shorea robusta</i>	Sal tree	Diptero- carpace- ae	१,२०० मी. सम्म	ठूलो आकारको (४५ मी. सम्म अग्लो), अर्धपतझड, उच्च प्रकाशार्थी, डढेलो सहने, कपिस हुने	बीउबाट	काठ, खोटो, बीउबाट तेल, डालेघाँस	स्थानीय
१३३	महोगानी	<i>Swietenia macrophylla</i>	Mahogany/ Big-leaf mahogany	Melia- ceae	१,५०० मी. सम्म	ठूलो आकारको (३०-४० मी. अग्लो), छिटो बढ्ने,	बीउबाट	काठ, भू- संरक्षण, गम, वा रेजिन, औषधि	आयातित (मध्य अमेरिका)
१३४	जामुन	<i>Syzygium cumini</i> (syn. <i>Eugenia jambolana</i>)	Black plum/ Indian black berry	Myrta- ceae	१,६०० मी. सम्म	समौला देखि ठूलो आकारको (१५-३० मी. अग्लो), छिटो बढ्ने, सदाबहार, छहारी र चिस्यान रुचाउने, कपिस हुने		खानयोग्य फल, काठ, दाउरा, कृषिऔजार, डालेघाँस	स्थानीय

सि.नं.	स्थानिय नाम (Local Name)	बनस्पति नाम (Botanical Name)	अंग्रेजी नाम (English Name)	परिवारिक नाम (Family)	उचाई (Altitude)	प्रमुख गुणहरू Main Characteristics)	प्रसारण तरिका (Propagation Method)	मुख्य उपयोगिता (Main uses)	स्थानिय/आयातित (Native/Exotic)
१३५	ईम्ली	<i>Tamarindus indica</i> (Syn. <i>T. officinalis</i>)	Tamarind tree	Leguminosae	१,५०० मी. सम्म	मझौला आकारको (२५ मी. सम्म अग्लो), छिटो बढ्ने, सदाबहार, प्रकाशार्थी, सुख्खा सहने, हुरी बतास सहने, कपिस हुने	बीउबाट	खानयोग्य फल, डालेघाँस, दाउरा, काठ, मीरीप(ालन, औषधि, सौन्दर्यवर्धक	आयातित (मध्य अफ्रिका)
१३६	लौठसल्ला / वर्मसल्ला	<i>Taxus wallichiana</i> (Syn. <i>T. baccata</i> subsp. <i>Wallichiana</i>)	Himalayan yew	Taxaceae	१,५००-३,३०० मी.	मझौला देखि ठूलो आकारको १०-३० मी. अग्लो, सदाबहार, छाँया सहने, डढेलो नसहने, कपिस हुने	बीउ, साना हाँगाको कटिङ्गबाट	फर्निचर, औषधि, सौन्दर्यवर्धक	स्थानीय
१३७	टिक / सागवान	<i>Tectona grandis</i>	Teak tree	Verbenaceae	७०० मी. सम्म	ठूलो आकारको, पतझड, उच्च प्रकाशार्थी, डढेलो सहने, सुख्खा नसहने, कपिस हुने	बीउ, स्टम्प, साना हाँगाको कटिङ्गबाट	काठ, फर्निचर, दाउरा	आयातित (भारत, म्यानमार, इण्डोनेसिया)
१३८	अर्जुन	<i>Terminalia arjuna</i> (Syn. <i>T. glabra</i>)	White marudha	Combretaceae	१,२०० मी. सम्म	मझौला देखि ठूलो आकारको (२०-२५ मी. अग्लो), छिटो बढ्ने, सदाबहार, मध्यम प्रकाशार्थी	बीउ, स्टम्पबाट	काठ, दाउरा, कृषिऔजार, डालेघाँस	स्थानीय

सि.नं.	स्थानिय नाम (Local Name)	बनस्पति नाम (Botanical Name)	अंग्रेजी नाम (English Name)	परिवारिक नाम (Family)	उचाई (Altitude)	प्रमुख गुणहरू Main Characteristics	प्रसारण तरिका (Propagation Method)	मुख्य उपयोगिता (Main uses)	स्थानिय/आयातित (Native/Exotic)
१३९	बरो	<i>Terminalia belirica</i> (Syn. <i>T. belerica</i>)	Bastard myrobalan/ Belliric myrobalan	Combretaceae	१,५०० मी. सम्म	मझौला देखि ठूलो आकारको (२०-३० मी. अग्लो), छिटो बढ्ने, पतझड, सुख्खा सहने, डढेलो सहने, कापिस हुने	बीउ, स्टम्प, साना हाँगाको कटिङ्गबाट	औषधि, काठ, डालेघाँस, दाउरा	स्थानीय
१४०	हरो	<i>Terminalia chebula</i>	Chebolic myrobalan/ Black myrobalan	Combretaceae	१,९०० मी. सम्म	मझौला देखि ठूलो आकारको (२०-२५ मी. अग्लो), पतझड, प्रकाशार्थी, सुख्खा सहने	बीउ, स्टम्प, साना हाँगाको कटिङ्गबाट	औषधि, काठ, डालेघाँस, दाउरा	स्थानीय
१४१	पानीसाज	<i>Terminalia myriocarpa</i>	Hollock	Combretaceae	१,५०० मी. सम्म	ठूलो आकारको (४० मी. सम्म अग्लो), सदावहार	बीउबाट	काठ, पोल, डालेघाँस	स्थानीय
१४२	अस्ता / साज	<i>Terminalia tomentosa</i> (Syn. <i>T. alata</i>)	Indian Laurel/ silver grey wood	combretaceae	१,४०० मी. सम्म	ठूलो आकारको (३० मी. भन्दा बढी अग्लो), पतझड, प्रकाशार्थी, डढेलो सहने, सुख्खा सहने	बीउ, स्टम्पबाट	काठ, दाउरा, पार्कटिङ्ग, डालेघाँस	स्थानीय

सि.नं.	स्थानिय नाम (Local Name)	बनस्पति नाम (Botanical Name)	अंग्रेजी नाम (English Name)	परिवारिक नाम (Family)	उचाई (Altitude)	प्रमुख गुणहरू Main Characteristics)	प्रसारण तरिका (Propagation Method)	मुख्य उपयोगिता (Main uses)	स्थानिय/आयातित (Native/Exotic)
१४३	टुनी	<i>Toona ciliata</i> (Syn. <i>Cedrela toona</i>)	Cedrela tree	Meliaceae	१,७०० मी. सम्म	ठूलो आकारको (४० मी. सम्म अग्लो), छिटो बढ्ने, पतभङ्ग मध्यम प्रकाशार्थी, कपिस हुने	बीउबाट	काठ, फर्निचर, प्लाईउड	स्थानीय
१४४	गुटेल	<i>Trewia nudiflora</i>	False white teak/ Rhino apple	Euphorbiaceae	१,८०० मी. सम्म	मभ्रौला देखि ठूलो आकारको, पतभङ्ग	बीउबाट	काठ, कृषिऔजार, सलाईको काँटी डालेघाँस	स्थानीय
१४५	ठिप्रेसल्ला	<i>Tsuga dumosa</i> (Syn. <i>T. brunoniama</i>)	Hemlock	Pinaceae	२,१००-३,६०० मी.	ठूलो आकारको (४० मी. सम्म अग्लो), सदाबहार	बीउबाट	काठ, फर्निचर	स्थानीय
१४६	टिमुर / आँखेटिमुर	<i>Zanthoxylum armatum</i> (Syn. <i>Z. alatum</i>)	Nepal pipar/ Prickly ash/ Toothache tree	Rutaceae	१,१००-२,५०० मी.	सानो आकारको (६ मी. सम्म अग्लो), पतभङ्ग, भ्राडीदार, काँडादार	बीउ, साना हाँगाको कटिङ्गबाट	फलबाट मसला तथा औषधि, बीउबाट सुगन्धित तेल	स्थानीय

अनुसूची ४

वन बीउ सम्बन्धि विवरण

सि.नं.	स्थानिय नाम (Local Name)	संकलन समय (Collection Time)	रोपण समय (Sowing Time)	बीउको प्रकार (Seed type)	प्रति कि.ग्रा. बीउ सङ्ख्या (NO of seeds/ kg.)	प्रति कि.ग्रा.बीउ संकलनार्ग लामे मोटामोटी जम्शक्ति Seed collection Md/Kg.)	बीउ जिवित रहने अवधि (Viability)	रोपण पूर्व- उपचार विधि (Pre-sowing treatment)	बीउ उम्रन लाग्ने समय (Germination Period)	अंकुरण प्रतिशत (Germination %)
१	ठिंगुरेसल्ला	भाद्र-कार्तिक	संकलन गर्नासाथ वा फागुन-चैत	अर्थोडक्स	करिव २७,०००	६	६ महिना	२४ घण्टा चिसो पानीमा भिजाउने	२-८ हप्ता	६० सम्म
२	तालिसपत्र / बुङ्गेसल्ला	भाद्र-पुस	संकलन गर्नासाथ वा फागुन-चैत	अर्थोडक्स	८,५००- १,२०००	६	६ महिना	२४ घण्टा चिसो पानीमा भिजाउने	२-६ हप्ता	४०-७०
३	एकासिया	पुस-फाल्गुन	फागुन-चैत	अर्थोडक्स	२५,०००- ५७,०००	५	६-१२ महिना	२४ घण्टाचिसो पानीमा भिजाउने	१५-३० दिन	७० सम्म
४	खयर	मंसिर - फाल्गुन	माघ-चैत	अर्थोडक्स	३०,०००- ४०,०००	४	६-१२ महिना	२४ घण्टा चिसो पानीमाभि जाउने	१-३ हप्ता	६०-९०

सि.नं.	स्थानिय नाम (Local Name)	संकलन समय (Collection Time)	रोपण समय (Sowing Time)	बीउको प्रकार (Seed type)	प्रति कि.ग्रा. बीउ सङ्ख्या (NO of seeds/ kg.)	प्रति कि.ग्रा.बीउ संकलनगर्न लामे सोटासोटी जनशक्ति Seed collection Ma/Kg.)	बीउ जिवित रहने अवधि (Viability)	रोपण पूर्व- उपचार विधि (Pre-sowing treatment)	बीउ उम्रन लाने समय (Germination Period)	अंकुरण प्रतिशत (Germination %)
५	बबुल	चैत-असार	संकलन गर्नासाथ वा फागुन-चैत	अर्थोडक्स	७,०००- ११,०००	१	२ वर्षभन्दा बढी	४८ घण्टाचिसो पानीमाभि जाउने	७-३० दिन	८०-९०
६	कपासी/यर्लो	मंसिर-पुस	फागुन-चैत	अर्थोडक्स	करिब ३१,०००	६	६ महिना	आवश्यक नपर्ने	२५-६० दिन	७५ सम्म
७	फिरफिरे	जेठ-पुस	जेठ-असार वा फागुन-चैत	अर्थोडक्स	करिब २१,०००	६	६ महिना	आवश्यक नपर्ने		४०-६०
८	मदाने	चैत-जेठ	संकलन गर्नासाथ वा फागुन-चैत	अर्थोडक्स	करिब ३२,०००	६	२७ महिना	५ मिनेट तातो पानीमा राखी २४ घण्टासम्म भिजाउने	६-७५ दिन	३०-४०
९	हल्दु/कर्मा/ करम	फागुन-जेठ	संकलन गर्नासाथ वा फागुन-चैत	अर्थोडक्स	१,१०,००,०००- १,१८,००,०००		१ वर्ष	आवश्यक नपर्ने	२०-४० दिन	३०-५०
१०	बेल/श्रीफल	चैत-असार	संकलन गर्नासाथ	अर्थोडक्स	४,८००- ७,२००	७	१-६ महिना	आवश्यक नपर्ने	१०-२५ दिन	३५-६०

सि.नं.	स्थानिय नाम (Local Name)	संकलन समय (Collection Time)	रोपण समय (Sowing Time)	बीउको प्रकार (Seed type)	प्रति कि.ग्रा. बीउ सङ्ख्या (NO of seeds/ kg.)	प्रति कि.ग्रा.बीउ संकलनगर्न लाग्ने मोटामोटी जनशक्ति Seed collection Md/Kg.)	बीउ जिवित रहने अवधि (Viability)	रोपण पूर्व- उपचार विधि (Pre-sowing treatment)	बीउ उम्रन लाग्ने समय (Germination Period)	अंकुरण प्रतिशत (Germination %)
११	चिउरी	जेठ-भाद्र	संकलन गर्नासाथ	रिक्वालिट्टियाट	४५०- १,०००	१	१-२ हप्ता	गुदी हटाईसफा गर्ने	७-१५ दिन	८० सम्म
१२	पाँगर/ लेकपांग्रो/नारु	श्रावण-असोज	संकलन गर्नासाथ	रिक्वालिट्टियाट	३०-६०	३	६ महिना	आवश्यक नपर्ने	३-४ हप्ता	५०-९०
१३	महारुख	चैत-वैशाख	संकलन गर्नासाथ वा फागुन-चैत	अर्थोडक्स	८,०००- १०,०००	३	१ वर्ष	आवश्यक नपर्ने	१०-२० दिन	३०-७०
१४	सिरान	पुस-चैत	फागुन-चैत	अर्थोडक्स	२०,०००- ५०,०००	५	१ वर्ष	२४ घण्टा चिसो पानीमा भिजाउने	४-१० दिन	६०-७५
१५	रातोसिरिस	पुस-माघ	फागुन-चैत	अर्थोडक्स	करिव २४,०००	५	१ वर्ष	२४ घण्टा चिसो पानीमा भिजाउने	१-२ हप्ता	५०-७०
१६	कालोसिरिस	मंसिर-फागुन	फागुन-चैत	अर्थोडक्स	५,०००- १२,०००	५	१ वर्ष	२४ घण्टाचिसो पानीमा भिजाउने	७-३० दिन	६०-८०

सि.नं.	स्थानिय नाम (Local Name)	संकलन समय (Collection Time)	रोपण समय (Sowing Time)	बीउको प्रकार (Seed type)	प्रति कि.ग्रा. बीउ सङ्ख्या (NO of seeds/ kg.)	प्रति कि.ग्रा.बीउ संकलनगर्न लाने मोटामोटी जनशक्ति Seed collection Md/kg.)	बीउ जिवित रहने अवधि (Viability)	रोपण पूर्व- उपचार विधि (Pre-sowing treatment)	बीउ उम्रन लाने समय (Germination Period)	अंकुरण प्रतिशत (Germination %)
१७	पड्केसिरिस	पुस-चैत	फागुन-चैत	अर्थोडक्स	९,०००- ११,०००		१ वर्ष	आवश्यक नपर्ने	७-२५ दिन	७०-८०
१८	सेतोसिरिस	मंसिर-फागुन	फाल्गुन-चैत	अर्थोडक्स	१८,०००- २४,०००	४	२ वर्षभन्दा बढी	२४ घण्टाचिसो पानीमा भिजाउने	७-२५ दिन	५०-८०
१९	उत्तिस	मंसिर-चैत	फाल्गुन-चैत	अर्थोडक्स	४,००,०००- २३,००,०००	५	१ वर्षभन्दा बढी	आवश्यक नपर्ने	२-३ हप्ता	६०-७०
२०	छत्तिवन	चैत-जेठ	संकलन गर्नसाथ वा फाल्गुन- चैत	अर्थोडक्स	२,७०,०००- ६,६०,०००	६	१ वर्ष	आवश्यक नपर्ने	५-२० दिन	६०-७०
२१	बाँझी	माघ-चैत	फाल्गुन-चैत	अर्थोडक्स	१,०८,०००- १,३५,०००	६	१५ महिना	४८ घण्टाचिसो पानीमा भिजाउने	२-६ हप्ता	करिब २५
२२	कदम	कार्तिक-पुस	फाल्गुन-चैत	अर्थोडक्स	९,००,०००- २७,००,०००	१०	६-१२ महिना	आवश्यक नपर्ने	१५ दिन	७०-८०
२३	अगरउड	जेठ-श्रावण	संकलन गर्नसाथ	रिक्वालिट्र्याट	१,५००- ३,०००		१ हप्ता	आवश्यक नपर्ने	१०-३० दिन	६०-७०

सि.नं.	स्थानिय नाम (Local Name)	संकलन समय (Collection Time)	रोपण समय (Sowing Time)	बीउको प्रकार (Seed type)	प्रति कि.ग्रा. बीउ सङ्ख्या (NO of seeds/ kg.)	प्रति कि.ग्रा.बीउ संकलनगर्न लाग्ने मोटामोटी जनशक्ति Seed collection Md/Kg.)	बीउ जिवित रहने अवधि (Viability)	रोपण पूर्व- उपचार विधि (Pre-sowing treatment)	बीउ उम्रन लाग्ने समय (Germination Period)	अंकुरण प्रतिशत (Germination %)
२४	मंकीपजल	असार-भाद्र	संकलन गर्नासाथ	रिक्थाल्मिट्रयाट	१७०-२७५		१ हप्ता	आवश्यक नपर्ने	१-२ महिना	८० सम्म
२५	लटहर	जेष्ठ-श्रावण	संकलन गर्नासाथ	रिक्थाल्मिट्रयाट	७००-१,८००	२	७ दिनभन्दा कम	गुडी हटाई सफा गर्ने	६-२१ दिन	६०-८०
२६	बडहर	जेठ-भाद्र	संकलन गर्नासाथ	रिक्थाल्मिट्रयाट	१,९००- ५,०००	२	७ दिनभन्दा कम	गुडी हटाई सफा गर्ने	१-३ हप्ता	६०-८०
२७	नीम	जेष्ठ-भाद्र	संकलन गर्नासाथ	रिक्थाल्मिट्रयाट	३,०००- ६,५००	३	१५ दि. नभन्दा कम	आवश्यक नपर्ने	१-३ हप्ता	६०-८०
२८	टाँकी / रातो कोइरालो	माघ-वैशाख	संकलन गर्नासाथ वा फागुन-चैत	अर्थोडक्स	३,०००- ५,०००	४	१ वर्ष	२४ घण्टा चिसो पानीमा भिजाउने	९-३० दिन	७०-९०
२९	कोइरालो / सेतो कोइरालो	वैशाख-असार	संकलन गर्नासाथ वा फागुन-चैत	अर्थोडक्स	२,४००- ३,६००	४	१ वर्ष	२४ घण्टा चिसो पानीमा भिजाउने	९-३० दिन	७०-९०
३०	सौर	कार्तिक-चैत	फागुन-चैत	अर्थोडक्स	२५,००,०००- ५०,००,०००	५	९ महिना	२४ घण्टा चिसो पानीमा भिजाउने	२-४ हप्ता	६० सम्म

सि.नं.	स्थानिय नाम (Local Name)	संकलन समय (Collection Time)	रोपण समय (Sowing Time)	बीउको प्रकार (Seed type)	प्रति कि.ग्रा. बीउ सङ्ख्या (NO of seeds/ kg.)	प्रति कि.ग्रा.बीउ संकलनगर्न लाग्ने मोटामोटी जनशक्ति Seed collection Md/Kg.)	बीउ जिवित रहने अवधि (Viability)	रोपण पूर्व- उपचार विधि (Pre-sowing treatment)	बीउ उम्रन लाग्ने समय (Germination Period)	अंकुरण प्रतिशत (Germination %)
३१	भोजपत्र	श्रावण - कार्तिक	संकलन गर्नासाथ	अर्थोडक्स	१०,००,०००- ५०,००,०००	१०	६ महिना	४ हप्तासम्म चिसोमा भण्डारण	२-३ हप्ता	६५ सम्म
३२	दार/ दारगिठी	असोज-पुस		अर्थोडक्स		१०				
३३	सिमल	चैत-जेठ	संकलन गर्नासाथ वा फागुन-चैत	अर्थोडक्स	१५,०००- ३५,०००	७	१-२ वर्ष		१-४ हप्ता	६०-८०
३४	कालीचुलेत्रो	चैत-वैशाख	संकलन गर्नासाथ	रिक्वालिट्रयाट	२२,०००- ३५,०००	५	७ दिन	गुद्दी हटाई सफा गर्ने	२-३ हप्ता	८० सम्म
३५	सेतोचुलेत्रो	वैशाख-असार	संकलन गर्नासाथ	रिक्वालिट्रयाट	२५,०००- ३५,०००	५	७ दिन	गुद्दी हटाई सफा गर्ने	२-३ हप्ता	५०-८०
३६	गायो	मंसिर-फागुन	फागुन-चैत	अर्थोडक्स	१०,०००- १८,०००	५	६ महिना	२४ घण्टा चिसो पा नीमा भिजाउने	२५-६० दिन	७५ सम्म
३७	पलौस	चैत-वैशाख	संकलन गर्नासाथ वा फागुन-चैत	अर्थोडक्स	१,५००- २,०००	९	१ वर्ष	आवश्यक नपर्ने	५-३२ दिन	७०-८०

सि.नं.	स्थानिय नाम (Local Name)	संकलन समय (Collection Time)	रोपण समय (Sowing Time)	बीउको प्रकार (Seed type)	प्रति कि.ग्रा. बीउ सङ्ख्या (NO of seeds/ kg.)	प्रति कि.ग्रा.बीउ संकलनार्ग लामे मोटामोटी जनशक्ति Seed collection Md/Kg.)	बीउ जिवित रहने अवधि (Viability)	रोपण पूर्व- उपचार विधि (Pre-sowing treatment)	बीउ उप्रन लामे समय (Germination Period)	अंकुरण प्रतिशत (Germination %)
३८	कल्कीफुल	भाद्र र चैत	फागुन-चैत	अर्थोडक्स	करिब ८,५०,०००	७	१ वर्ष	आवश्यक नपर्ने	२-७ हप्ता	३०-४०
३९	राजवृक्ष	पुस-वैशाख	फागुन-वैशाख	अर्थोडक्स	२,०००- ६,०००	३	२-३ वर्ष	१ घण्टा लातोपानीमा भिजाउने	१-१० हप्ता	६५ सम्म
४०	बयारिसया स्यामिया	फागुन - वैशाख	फागुन-वैशाख	अर्थोडक्स	३०,०००- ४०,०००	३	२-३ वर्ष	४८ घण्टा चिसो पाा नीमा भिजाउने	१-६ हप्ता	५०-८०
४१	देशीकटुसल	असोज - कार्तिक	संकलन गर्नासाथ वा फागुन-चैत	रिक्वालिट्र्याट	करिब २४०		६ महिना	आवश्यक नपर्ने	संकलन गर्नासाथ छरे ४-५ महिना, फागुन-चैतमा छरे ३-४ हप्ता	८० सम्म
४२	पाल्लेकटुस	असोज-मंसिर	संकलन गर्नासाथ वा फागुन-चैत	रिक्वालिट्र्याट	६००-६६०	२	६ महिना	आवश्यक नपर्ने	संकलन गर्नासाथ छरे ४-५ महिना, फागुन-चैतमा छरे ३-४ हप्ता	८५ सम्म

सि.नं.	स्थानिय नाम (Local Name)	संकलन समय (Collection Time)	रोपण समय (Sowing Time)	बीउको प्रकार (Seed type)	प्रति कि.ग्रा. बीउ सङ्ख्या (NO of seeds/ kg.)	प्रति कि.ग्रा.बीउ संकलनगर्न लाग्ने मोटामोटी जनशक्ति Seed collection Md/Kg.)	बीउ जिवित रहने अवधि (Viability)	रोपण पूर्व- उपचार विधि (Pre-sowing treatment)	बीउ उम्रन लाग्ने समय (Germination Period)	अंकुरण प्रतिशत (Germination %)
४३	ढालेकटुस	असोज-मंसिर	संकलन गर्नासाथ वा फागुन-चैत	रिक्वालिट्रयाट	करिब १,३००	२	६ महिना	आवश्यक नपर्ने	संकलन गर्नासाथ छरे ४-५ महिना, फागुन-चैतमा छरे ३-४ हप्ता	७०-९०
४४	मुसुरेकटुस/ बाँभकटुस	असोज-मंसिर	संकलन गर्नासाथ वा फागुन-चैत	रिक्वालिट्रयाट	करिब ४००	२	६ महिना	आवश्यक नपर्ने	संकलन गर्नासाथ छरे ४-५ महिना, फागुन-चैतमा छरे ३-४ हप्ता	८० सम्म
४५	देवदार	भाद्र-पुस	संकलन गर्नासाथ	अर्थोडक्स	१,०००- १४,०००	६	४ महिना	२४ घण्टा चिसो पाा नीमा भिजाउने	३-८ हप्ता	६०-७०
४६	कपोक	फागुन-जेठ	संकलन गर्नासाथ वा फागुन-चैत	अर्थोडक्स	१०,०००- ३०,०००	४	१ वर्ष	२४ घण्टा चिसो पाा नीमा भिजाउने	१-४ हप्ता	९० सम्म

सि.नं.	स्थानिय नाम (Local Name)	संकलन समय (Collection Time)	रोपण समय (Sowing Time)	बीउको प्रकार (Seed type)	प्रति कि.ग्रा. बीउ सङ्ख्या (NO of seeds/ kg.)	प्रति कि.ग्रा.बीउ संकलनार्ग लामे मोटामोटी जनशक्ति Seed collection Md/Kg.)	बीउ जिवित रहने अवधि (Viability)	रोपण पूर्व- उपचार विधि (Pre-sowing treatment)	बीउ उम्रन लाग्ने समय (Germination Period)	अंकुरण प्रतिशत (Germination %)
४७	खरी	असोज-पुस	फागुन-चैत	अर्थोडक्स	४,५००- ११,०००	५	१ वर्ष	४८ घण्टा चिसो पा(नीमा भिजाउने	४-८ हप्ता	६०-८०
४८	लप्सी	कार्तिक- फाल्गुन	फागुन-चैत	अर्थोडक्स	३०० (कोया)	२	१ वर्ष	२४ घण्टा चिसो पा(नीमा भिजाउने	३-४ हप्ता	८० सम्म
४९	कपुर	भाद्र-मंसिर	फागुन-चैत	अर्थोडक्स	५,०००- १२,०००	६	१ वर्ष	२४ घण्टा चिसो पा(नीमा भिजाउने	३५-५५	५०-७०
५०	सुगन्धकोकिला/ मालागिरी/ मालारोडी/ मलायागिरी	असोज-पुस	संकलन गर्नासाथ	रिक्वालिट्र्याट	करिब २,०००	४	३ महिना	आवश्यक नपर्ने	२०-२५ दिन	७०-९०
५१	तेजपात पात / नेपाली दलीचनी (बोक्रा) /सिन्कडली	चैत-वैशाख	संकलन गर्नासाथ	रिक्वालिट्र्याट	२,०००- ४,०००	४	१ हप्ता	गुदी हटाई सफा गर्ने	१५-२० दिन	९० सम्म

सि.नं.	स्थानिय नाम (Local Name)	संकलन समय (Collection Time)	रोपण समय (Sowing Time)	बीउको प्रकार (Seed type)	प्रति कि.ग्रा. बीउ सङ्ख्या (NO of seeds/ kg.)	प्रति कि.ग्रा. बीउ संकलन गर्न लाग्ने मोटोमोटी जनशक्ति Seed collection Mn/Kg.)	बीउ जिवित रहने अवधि (Viability)	रोपण पूर्व- उपचार विधि (Pre-sowing treatment)	बीउ उम्रन लाग्ने समय (Germination Period)	अंकुरण प्रतिशत (Germination %)
५२	बोहरी	भाद्र-पुस	फागुन-चैत	अर्थोडक्स	४,२००- ८,५००	३	१ वर्षभन्दा कम		४-८ हप्ता	५०-६६
५३	सिप्लिकाकान	असार-भाद्र	संकलन गर्नासाथ	रिक्वालिट्र्यान्ट	४००-६००		२ महिना	गुडी हटाई सफा गर्ने	२-३ हप्ता	६०-८०
५४	जापानीधुपी	असोज-पुस	फागुन-चैत	अर्थोडक्स	२,५०,०००- ३,५०,०००	७	२ वर्ष	आवश्यक नपर्ने	२-४ हप्ता	३० सम्म
५५	धुपीसल्लो / राजसल्लो	मंसिर-माघ	फागुन-चैत	अर्थोडक्स	१,७०,०००- २,५०,०००	७	१८ महिना	आवश्यक नपर्ने	१-२ हप्ता	४०-६०
५६	सतिसाल	माघ-चैत	फागुन-चैत	अर्थोडक्स	१८,०००- ४०,००० (१,००० कोसा)	४	१ वर्ष	आवश्यक नपर्ने	१-३ हप्ता	६५-८०
५७	सिसौ	मंसिर-चैत	फागुन-चैत	अर्थोडक्स	३३,०००- ५५,००० (१३,०००- १,६००० कोसा)	२	१ वर्ष	४८ घण्टा चिसो पा नीमा भिजाउने	१-५ हप्ता	८०-९५
५८	रकचन / रक्तचन्दन / चन्द्रार	भाद्र-पुस	संकलन गर्नासाथ वा फागुन-चैत	अर्थोडक्स	६००-१,४००		६ महिना			८४ सम्म

सि.नं.	स्थानिय नाम (Local Name)	संकलन समय (Collection Time)	रोपण समय (Sowing Time)	बीउको प्रकार (Seed type)	प्रति कि.ग्रा. बीउ सङ्ख्या (NO of seeds/ kg.)	प्रति कि.ग्रा.बीउ संकलनगर्न लाग्ने मोटामोटी जनशक्ति Seed collection Md/Kg.)	बीउ जिवित रहने अवधि (Viability)	रोपण पूर्व- उपचार विधि (Pre-sowing treatment)	बीउ उम्रन लाग्ने समय (Germination Period)	अंकुरण प्रतिशत (Germination %)
५९	गुलमोहर/ गोल्डमोहर	माघ-फागुन	फागुन-चैत	अर्थोडक्स	१,५००- ४,०००	२	२ वर्षभन्दा बढी	२४ घण्टा चिसो पा(नीमा भिजाउने)	१-४ हप्ता	६०-८५
६०	तंडु/ बिडीपत्ता	चैत-असार	संकलन गर्नासाथ	अर्थोडक्स	८८०- १,४००	२	६-१२ महिना	१२ घण्टा चिसो पा(नीमा भिजाउने)	७-३० दिन	७० सम्म
६१	लाम्पाते	चैत-वैशाख	संकलन गर्नासाथ	अर्थोडक्स	करिब २,४०,००,०००		६ महिना	आवश्यक नपर्ने	१-७ हप्ता	२५-३०
६२	रुद्राक्ष	असोज-मंसिर	संकलन गर्नासाथ	अर्थोडक्स	४५०-५०० (कोया)	२	६ महिना	बाह्रकोकडा भागलाई विस्तारै फुटाउने वा तातो पानीमाभिजाउने	१-९ महिना	२०-४५
६३	फलेदो	कार्तिक-चैत	फागुन-चैत	अर्थोडक्स	करिब ६,५००		६ महिना	आवश्यक नपर्ने	१०-३५ दिन	५५ सम्म
६४	मसला	चैत-जेठ	संकलन गर्नासाथ वा फागुन-चैत	अर्थोडक्स	३,००,०००- ७,००,०००	१०	२ वर्ष	आवश्यक नपर्ने	१०-१५ दिन	५०-८०

सि.नं.	स्थानिय नाम (Local Name)	संकलन समय (Collection Time)	रोपण समय (Sowing Time)	बीउको प्रकार (Seed type)	प्रति कि.ग्रा. बीउ सङ्ख्या (NO of seeds/ kg.)	प्रति कि.ग्रा.बीउ संकलन गर्न लाग्ने मोटोमोटी जनशक्ति Seed collection Md/Kg.)	बीउ जिवित रहने अवधि (Viability)	रोपण पूर्व- उपचार विधि (Pre-sowing treatment)	बीउ उम्रन लाग्ने समय (Germination Period)	अंकुरण प्रतिशत (Germination %)
६५	निमारो	जेठ-भाद्र	संकलन गर्नासाथ वा फागुन-चैत	अर्थोडक्स	३०,००,०००- ८०,००,०००	१०	२ वर्ष	आवश्यक नपर्ने	२-८ हप्ता	८-१६
६६	वर	चैत-जेठ	संकलन गर्नासाथ वा फागुन-चैत	अर्थोडक्स	करिव २५,००,०००	११	२ वर्ष	आवश्यक नपर्ने	२ हप्ता	अत्यन्त न्युन
६७	शमी	बैशाख-असार	संकलन गर्नासाथ वा फागुन-चैत	अर्थोडक्स	७५,०००- ८०,०००		१-५ वर्ष	घण्टाचिसो पानीमा भिजाउने	२-१२ हप्ता	न्युन
६८	पाखुरी	जेठ-असोज	संकलन गर्नासाथ वा फागुन-चैत	अर्थोडक्स	२५,००,०००- ३०,००,०००	१०	२ वर्ष	आवश्यक नपर्ने	४-९ हप्ता	न्युन
६९	खस्रोतो	भाद्र-कार्तिक	संकलन गर्नासाथ वा फागुन-चैत	अर्थोडक्स	करिव ०,००,०००	१०	२ वर्ष	आवश्यक नपर्ने	२-३ हप्ता	
७०	काब्रो	चैत-जेठ	संकलन गर्नासाथ वा फागुन-चैत	अर्थोडक्स	२५,००,०००- ३५,००,०००	१०	१ वर्ष	आवश्यक नपर्ने	२-४ हप्ता	१५ सम्म

सि.नं.	स्थानिय नाम (Local Name)	संकलन समय (Collection Time)	रोपण समय (Sowing Time)	बीउको प्रकार (Seed type)	प्रति कि.ग्रा. बीउ सङ्ख्या (NO of seeds/ kg.)	प्रति कि.ग्रा.बीउ संकलनार्ग लामे सोटासोटी जनशक्ति Seed collection Md/Kg.)	बीउ जिवित रहने अवधि (Viability)	रोपण पूर्व- उपचार विधि (Pre-sowing treatment)	बीउ उम्रन लाग्ने समय (Germination Period)	अंकुरण प्रतिशत (Germination %)
७१	दुधिलो	जेठ-भाद्र	संकलन गर्नासाथ वा फागुन-चैत	अर्थोडक्स	१५,००,०००- ३०,००,०००	१०	२ वर्ष	आवश्यक नपर्ने	२-८ हप्ता	४१ सम्म
७२	डुम्प्री/गुलर	वैशाख-असार	संकलन गर्ना साथ वा फागुन-चैत	अर्थोडक्स	करिव ४४,००,०००	१०	२ वर्ष	आवश्यक नपर्ने	२-४ हप्ता	२५-५५
७३	पीपल	फागुन-असार	संकलन गर्नासाथ वा फागुन-चैत	अर्थोडक्स	करिव २०,००,०००	११	२ वर्ष	आवश्यक नपर्ने	१-२ हप्ता	अत्यन्त न्युन
७४	राईखन्यु	असार-भाद्र	संकलन गर्नासाथ वा फागुन-चैत	अर्थोडक्स	१०,००,०००- ३५,००,०००	१०	१ वर्ष	आवश्यक नपर्ने	१ हप्ता-६ महिनासम्म	१४ सम्म
७५	खसेखन्यु	असार-भाद्र	संकलन गर्नासाथ वा फागुन-चैत	अर्थोडक्स	१०,००,०००- ३५,००,०००	१०	१ वर्ष	आवश्यक नपर्ने	१ हप्ता-६ महिनासम्म	२५-३०
७६	बेरुलो/ वेडुलो	असार-भाद्र	संकलन गर्नासाथ वा फागुन-चैत	अर्थोडक्स	करिव ७०,००,०००	१०	१-२ वर्ष	आवश्यक नपर्ने		न्युन
७७	लाँकुरी	भाद्र-माघ	फागुन-चैत	अर्थोडक्स	६०,०००- ७०,०००	४	३ वर्ष	आवश्यक नपर्ने	२-४ हप्ता	७५ सम्म

सि.नं.	स्थानिय नाम (Local Name)	संकलन समय (Collection Time)	रोपण समय (Sowing Time)	बीउको प्रकार (Seed type)	प्रति कि.ग्रा. बीउ सङ्ख्या (NO of seeds/ kg.)	प्रति कि.ग्रा.बीउ संकलन गर्न लाग्ने सोटासोटी जनशक्ति Seed collection Ma/Kg.)	बीउ जिवित रहने अवधि (Viability)	रोपण पूर्व- उपचार विधि (Pre-sowing treatment)	बीउ उम्रन लाग्ने समय (Germination Period)	अंकुरण प्रतिशत (Germination %)
७८	दवदबे	जेठ-असोज	फागुन-चैत	अर्थोडक्स	४,०००- ५,०००	१	१ वर्ष	तातो पानीमा भिजाउने		४४ सम्म
७९	गामारी/ खमारी	चैत-जेठ	संकलन गर्नासाथ	अर्थोडक्स	१,०००- २,५००	१	६-१२ महिना	४८ घण्टा चिसो पानीमा भिजाउने	१-४ हप्ता	६५-७५
८०	कागियो फुल	जेठ-भाद्र	संकलन गर्नासाथ	अर्थोडक्स	७०,०००- १,००,०००		१-२ महिना	आवश्यक नपर्ने	२-४ हप्ता	६०-७०
८१	भिमल/ स्यालफुस्रे	कार्तिक-माघ	फागुन-चैत	अर्थोडक्स	१२,०००- १५,००० (६,००० कोया)	६	१ वर्ष	८० डिग्रीसेन्टीग्रेड तापक्रमको पानीमा डुवाएर रातभरसोहि पा(नीमा) ढुकाउने	२ हप्ता	५०-६०
८२	डालेचुक/ चिची/ ताराचुक/ अमिल्वी	कार्तिक- मंसिर	फागुन-चैत	अर्थोडक्स	९५,०००- १,०५,०००	१०	२ वर्ष	हरेक दिन पानी फेर्दै देखि ४ दिनसम्म चिसो पानीमाभि(जाउने)	३-४ हप्ता	६०-८५

सि.नं.	स्थानिय नाम (Local Name)	संकलन समय (Collection Time)	रोपण समय (Sowing Time)	बीउको प्रकार (Seed type)	प्रति कि.ग्रा. बीउ सङ्ख्या (NO of seeds/ kg.)	प्रति कि.ग्रा.बीउ संकलनार्ग लामे मोटामोटी जनशक्ति Seed collection Md/Kg.)	बीउ जिवित रहने अवधि (Viability)	रोपण पूर्व- उपचार विधि (Pre-sowing treatment)	बीउ उम्रन लाग्ने समय (Germination Period)	अंकुरण प्रतिशत (Germination %)
८३	भूईचुक / तोरा / आखिलो	असार - कार्तिक	फागुन-चैत	अर्थोडक्स	५५,०००- ६५,०००	१०	२ वर्ष	हरेक दिन पानी फर्दै देखि ४ दिनसम्म चिसो पानीमाभिजाउने	३-४ हप्ता	६०-८५
८४	पुवाँलो	असार-असोज	संकलन गनैसाथ वा फागुन-चैत	अर्थोडक्स	६५,०००- ७२,०००		१ वर्ष	आवश्यक नपर्ने	३-४ हप्ता	३०-५६
८५	वीरेन्द्रफूल	माघ-चैत	फागुन-चैत	अर्थोडक्स	५०,०००- ५९,०००	७	२ वर्ष	२४ घण्टा चिसो पाा नीमा भिजाउने	२-३ हप्ता	७०-८०
८६	ओखर	भाद्र-कार्तिक	संकलन गनैसाथ वा फागुन-चैत	रिक्वालिट्याट	३५-१२० (फल)	२	१ वर्ष	२४ घण्टा चिसो पाा नीमा भिजाउने	१-२ महिना	६५-८०
८७	बोटधोरो/ बोडधाइरो	मंसिर-फागुन	फागुन-वैशाख	अर्थोडक्स	२८,०००- ६०,०००	४	२ वर्ष	४८ घण्टा चिसो पाा नीमा भिजाउने	१०-६० दिन	४० सम्म

सि.नं.	स्थानिय नाम (Local Name)	संकलन समय (Collection Time)	रोपण समय (Sowing Time)	बीउको प्रकार (Seed type)	प्रति कि.ग्रा. बीउ सङ्ख्या (NO of seeds/ kg.)	प्रति कि.ग्रा.बीउ संकलनगर्न लाग्ने मोटामोटी जनशक्ति Seed collection Md/Kg.)	बीउ जिवित रहने अवधि (Viability)	रोपण पूर्व- उपचार विधि (Pre-sowing treatment)	बीउ उम्रन लाग्ने समय (Germination Period)	अंकुरण प्रतिशत (Germination %)
८८	फिङ्गाट/ हल्लुङ्ग्रे	वैशाख-जेठ	संकलन गर्नासाथ	रिक्वालिट्ट्याण्ट	५,५००- १०,०००		४ महिना	आवश्यक नपर्ने	१०-२५ दिन	४५-६५
८९	बोग्रेसल्लो/ लेकसल्लो	असोज- कार्तिक	संकलन गर्नासाथ	अर्थोडक्स	करिब १,००,०००	१०	५ महिना		३०-७५ दिन	५०-६०
९०	इपिल इपिल	श्रावण- कार्तिक र माघ	फागुन-चैत	अर्थोडक्स	२०,०००- ३०,०००	४	३-४ वर्ष	४८ घण्टा चिसो पाा नीमा भिजाउने	१०-२० दिन	७०-९०
९१	सिल्टिमुर्	श्रावण- असोज	संकलन गर्नासाथ	रिक्वालिट्ट्याण्ट	१,३०००- १४,५००	२	अत्यन्त कम	बीउ बाहिरको गुडी हटाई सफा गर्ने ।		६०-७५
९२	कुटमिरो	वैशाख-भाद्र	संकलन गर्नासाथ	रिक्वालिट्ट्याण्ट	४,५००- ५,५००	५	३ दिन	बीउ बाहिरको गुडी हटाई सफा गर्ने	२ हप्ता	६०-७५
९३	मलातो	श्रावण-मंसिर	संकलन गर्नासाथ	रिक्वालिट्ट्याण्ट	करिब ३४,०००		अत्यन्त कम	आवश्यक नपर्ने	६ महिनासम्म	४०-६०

सि.नं.	स्थानिय नाम (Local Name)	संकलन समय (Collection Time)	रोपण समय (Sowing Time)	बीउको प्रकार (Seed type)	प्रति कि.ग्रा. बीउ सङ्ख्या (NO of seeds/ kg.)	प्रति कि.ग्रा.बीउ संकलनगर्न लाग्ने मोटामोटी जनशक्ति Seed collection Md/Kg.)	बीउ जिवित रहने अवधि (Viability)	रोपण पूर्व- उपचार विधि (Pre-sowing treatment)	बीउ उम्रन लाग्ने समय (Germination Period)	अंकुरण प्रतिशत (Germination %)
९४	भातेकाउलो/ पावन/ दाउनकाउलो	जेठ-असार	संकलन गर्नासाथ	रिक्वालिट्रयाट	२,०००- २,५००		२ महिना			४०-७५
९५	मौवा (तराई)	जेठ-भाद्र	संकलन गर्नासाथ	रिक्वालिट्रयाट	४२०-१,०००	५	१-६ महिना	आवश्यक नपर्ने	१०-३५ दिन	७० सम्म
९६	बकाइनो	मंसिर-चैत	फागुन-चैत	अर्थोडक्स	६००- २,००० (कोया)	१	१ वर्ष	२४ घण्टा चिसो पा(नीमा भिजाउने	१५-४५ दिन	६५-६०
९७	नरेश्वर/ नागकेशर	भाद्र-असोज	संकलन गर्नासाथ	रिक्वालिट्रयाट	२२०-२४०		५ महिना	आवश्यक नपर्ने	३ महिनासम्म	६०-६०
९८	औलचाँप/ सुनचाँप/ फूलचाँप	श्रावण- कार्तिक	संकलन गर्नासाथ	रिक्वालिट्रयाट	१०,०००- १७,०००	१	१५ दिन	आवश्यक नपर्ने	१०-४५ दिन	८५ सम्म
९९	लेकचाँप/ सिमुं	असोज- कार्तिक	संकलन गर्नासाथ	रिक्वालिट्रयाट	१२,०००- १४,०००	१	४५ दिन	आवश्यक नपर्ने	२-६ हप्ता	७०-८५
१००	सितलचिनी/ सैजन	फागुन-असार मंसिर-पुस	संकलन गर्नासाथ	अर्थोडक्स	५,५००- ९,०००	१	६ महिना	२४ घण्टा चिसो पा(नीमा भिजाउने	२०-३० दिन	६०-६०

सि.नं.	स्थानिय नाम (Local Name)	संकलन समय (Collection Time)	रोपण समय (Sowing Time)	बीउको प्रकार (Seed type)	प्रति कि.ग्रा. बीउ सङ्ख्या (NO of seeds/ kg.)	प्रति कि.ग्रा.बीउ संकलनगर्त लाने सोटासोटी जनशक्ति Seed collection Md/kg.)	बीउ जिवित रहने अवधि (Viability)	रोपण पूर्व- उपचार विधि (Pre-sowing treatment)	बीउ उम्रन लाने समय (Germination Period)	अंकुरण प्रतिशत (Germination %)
१०१	किम्बु	चैत-श्रावण	संकलन गर्नासाथ वा फागुन-चैत	अर्थोडक्स	४,००,०००- ५,००,०००	१०	३ वर्ष	४ दिनसम्म चिसो पानी मा भिजाउने	१-४ हप्ता	१०-७०
१०२	काफल	चैत-असार	संकलन गर्नासाथ	अर्थोडक्स	करिब ८,०००		करिब ६ महिना	आवश्यक नपर्ने	१-३ महिना	५५-७५
१०३	जैतुन/लौठी	कार्तिक-माघ	संकलन गर्नासाथ	अर्थोडक्स	५,०००- ८,०००	८	२ महिना	हरेक दिन पानी फेद्रे १५- २० दिन सम्म चिसो पानीमा भिजाउने	१-३ महिना	न्युन
१०४	साँदन	जेठ-श्रावण	संकलन गर्नासाथ	अर्थोडक्स	२८,०००- ३३,०००		अत्यन्त कम	४८ घण्टा चिसो पा(नीमा भिजाउने	१०-३० दिन	७५ सम्म
१०५	अमला	मंसिर-फागुन	फागुन-चैत	अर्थोडक्स	३४,०००- ८९,०००	४	१ वर्षसम्म	७२ घण्टा चिसो पा(नीमा भिजाउने	९-३० दिन	३०-४०

सि.नं.	स्थानिय नाम (Local Name)	संकलन समय (Collection Time)	रोपण समय (Sowing Time)	बीउको प्रकार (Seed type)	प्रति कि.ग्रा. बीउ सङ्ख्या (NO of seeds/ kg.)	प्रति कि.ग्रा.बीउ संकलनार्ग लामे मोटामोटी जनशक्ति Seed collection Md/Kg.)	बीउ जिवित रहने अवधि (Viability)	रोपण पूर्व- उपचार विधि (Pre-sowing treatment)	बीउ उप्रन लाग्ने समय (Germination Period)	अंकुरण प्रतिशत (Germination %)
१०६	पाटुलासल्ला/ अमेरिकनसल्ला	पुस-वैशाख	फागुन-वैशाख	अर्थोडक्स	१,००,०००- १,५०,०००	६	३ वर्ष	४८ घण्टा चिसो पाा नीमा भिजाउने	२-४ हप्ता	८० सम्म
१०७	खोटेसल्ला/ रानीसल्ला/ औलेसल्ला	पुस-चैत	फागुन-चैत	अर्थोडक्स	८,०००- १२,५००	६	४ वर्षसम्म	४८ घण्टा पानीमा भिजाउने	२-४ हप्ता	७०-९०
१०८	गोब्रसल्ला	असोज-मंसिर	फागुन-चैत	अर्थोडक्स	१५,०००- ३०,०००	१०	१८ महिना	४८ घण्टा चिसो पाा नीमा भिजाउने	२-३ हप्ता	७०-८५
१०९	अशोक (तेस्रो हाँगा)	असार-भाद्र	संकलन गर्नासाथ	रिक्वालिट्र्याट	६००-९००	२	अत्यन्त कम	आवश्यक नपर्ने	१-२ हप्ता	५०-७०
११०	अशोक (घुम्टे)	असार-भाद्र	संकलन गर्नासाथ	रिक्वालिट्र्याट	६००-९००	२	अत्यन्त कम	आवश्यक नपर्ने	१-२ हप्ता	५०-७०
१११	मोटोपीपल/बाङ्केकठ/ लेकपीपल/वनपीपल	असार-श्रावण	संकलन गर्नासाथ	अर्थोडक्स	करिब १,५०,००,०००	११	२ महिना	आवश्यक नपर्ने	१-४ हप्ता	करिब ५०
११२	लहरेपीपल	वैशाख-असार	संकलन गर्नासाथ	अर्थोडक्स	करिब ७,७०,०००		१-२ हप्ता	आवश्यक नपर्ने	१-४ दिन	९० सम्म

सि.नं.	स्थानिय नाम (Local Name)	संकलन समय (Collection Time)	रोपण समय (Sowing Time)	बीउको प्रकार (Seed type)	प्रति कि.ग्रा. बीउ सङ्ख्या (NO of seeds/ kg.)	प्रति कि.ग्रा. बीउ संकलनगर्न लाग्ने मोटोमोटी जनशक्ति (Seed collection Mt/kg.)	बीउ जिवित रहने अवधि (Viability)	रोपण पूर्व-उपचार विधि (Pre-sowing treatment)	बीउ उम्रन लाग्ने समय (Germination Period)	अंकुरण प्रतिशत (Germination %)
११३	पाउलोनिआ	असोज-कार्तिक	संकलन गर्नासाथ वा फाल्गुन-चैत	अर्थोडक्स	करिव ६०,००,०००		२-३ वर्ष	आवश्यक नपर्ने	१५-३० दिन	७०-९०
११४	पैयु	चैत-जेठ	संकलन गर्नासाथ	अर्थोडक्स	१,५००-१,८००	६	५ महिना-१ वर्ष	४८ घण्टा चिसो पा(नीमा भिजाउने)	२-३ हप्ता	८५ सम्म
११५	विजयसाल	माघ-वैशाख	फाल्गुन-वैशाख	अर्थोडक्स	१,६००-२,४००	४	१ वर्ष	४८ घण्टा चिसो पा(नीमा भिजाउने)	१०-१५ दिन	४०-९०
११६	रक्तचन्दन	माघ-वैशाख	फाल्गुन-चैत	अर्थोडक्स	९००-१,४०० (कोसा)		६-१२ महिना	२४ घण्टा चिसो पा(नीमा भिजाउने)	१०-३५ दिन	५०-८०
११७	मेल/मयल	मंसिर-पुस	संकलन गर्नासाथ	अर्थोडक्स	७०,०००-१,१०,०००	४	२-३ वर्ष	आवश्यक नपर्ने	३-४ महिना	७५-८५
११८	सानो पन (लौटा/फलाँट)	असोजे-मंसिर	संकलन गर्नासाथ वा फाल्गुन-चैत	रिक्थाल्मिट्र्यान्ट	५००-८४०	२	६ महिना	आवश्यक नपर्ने	७-८ हप्ता	६०-८०

सि.नं.	स्थानिय नाम (Local Name)	संकलन समय (Collection Time)	रोपण समय (Sowing Time)	बीउको प्रकार (Seed type)	प्रति कि.ग्रा. बीउ सङ्ख्या (NO of seeds/ kg.)	प्रति कि.ग्रा.बीउ संकलनार्ग लामे सोतासोटी जनशक्ति Seed collection Md/Kg.)	बीउ जिवित रहने अवधि (Viability)	रोपण पूर्व- उपचार विधि (Pre-sowing treatment)	बीउ उम्रन लाग्ने समय (Germination Period)	अंकुरण प्रतिशत (Germination %)
११९	ठूलोफलाँट	असोज-मंसिर	संकलन गर्नासाथ वा फाल्गुन-चैत	रिक्वालिट्रयाल्ट	१५०-२५०		६ महिना	आवश्यक नपर्ने	७-८ हप्ता	६०-८०
१२०	बाँफु/ ठूलोबाँफु	कार्तिक- फाल्गुन	संकलन गर्नासाथ वा फाल्गुन-चैत	रिक्वालिट्रयाल्ट	करिब १,८००	१	२ महिना	आवश्यक नपर्ने		८० सम्म
१२१	सानोबाँफु	कार्तिक-चैत	संकलन गर्नासाथ वा फाल्गुन-चैत	रिक्वालिट्रयाल्ट	५००-८००		३ महिना	आवश्यक नपर्ने	३५-५५ दिन	६०-८०
१२२	खसु	जेठ-भाद्र	संकलन गर्नासाथ	रिक्वालिट्रयाल्ट	१५०-२००	२	४ महिना	आवश्यक नपर्ने	४-५ हप्ता	८० सम्म
१२३	लालीगुराँस	श्रावण-फागुन	संकलन गर्नासाथ वा फाल्गुन-चैत	अर्थोडक्स	करिब १,२०,००,०००	११	२ वर्ष			८५ सम्म
१२४	रोबिनिया	भाद्र-कार्तिक	फाल्गुन-चैत	अर्थोडक्स	३५,०००- ६०,०००		२-३ वर्ष	२४ घण्टा चिसो पानीमा भिजाउने	१०-४२ दिन	७०-९०
१२५	वैस	चैत-वैशाख	संकलन गर्नासाथ	रिक्वालिट्रयाल्ट	करिब ६०,००,०००		५-१० दिन	आवश्यक नपर्ने	अत्यन्त छोटो	
१२६	चन्दन/ श्वेतचन्दन/ श्रीखण्ड	कार्तिक- फागुन	फागुन-चैत	अर्थोडक्स	५,०००- ८,०००	६	१ वर्ष	२४ घण्टा चिसो पानीमा भिजाउने	४-८ हप्ता	३०-८०

सि.नं.	स्थानिय नाम (Local Name)	संकलन समय (Collection Time)	रोपण समय (Sowing Time)	बीउको प्रकार (Seed type)	प्रति कि.ग्रा. बीउ सङ्ख्या (NO of seeds / kg.)	प्रति कि.ग्रा.बीउ संकलनगर्त लाने मोटामोटी जनशक्ति Seed collection Md/kg.)	बीउ जिवित रहने अवधि (Viability)	रोपण पूर्व- उपचार विधि (Pre-sowing treatment)	बीउ उम्रन लाने समय (Germination Period)	अंकुरण प्रतिशत (Germination %)
१२७	रिद्धा	कर्तिक - फागुन	फागुन-चैत	अर्थोडक्स	५००-१,५००	१	१-२ वर्ष	७ दिनसम्म चिसो पा(नीमा भिजाउने)	४-६ हप्ता	७०-७५
१२८	सीताअशोक	असार-भाद्र	संकलन गर्नासाथ	रिथ्यालिट्ट्याट	९०-१००	२	१ महिना	आवश्यक नपर्ने	१-२ हप्ता	५०-६०
१२९	गोगन	चैत-वैशाख	संकलन गर्नासाथ	अर्थोडक्स	८०,००,०००- १,४०,००,०००	११	१ वर्ष	आवश्यक नपर्ने	३-६ हप्ता	२२ सम्म
१३०	चिलाउने	माघ-वैशाख	फागुन-वैशाख	अर्थोडक्स	१,६०,०००- ३,५०,०००	७	२-४ महिना	आवश्यक नपर्ने	३ हप्तासम्म	४०-४५
१३१	कुसुम	असार-भाद्र	संकलन गर्नासाथ वा फागुन-चैत	अर्थोडक्स	१,४००- २,२००	२	१ वर्ष	२४ घण्टा चिसो पा(नीमा भिजाउने)	२-४ हप्ता	१०-६०
१३२	साल / सखुवा / अग्राख	वैशाख-असार	संकलन गर्नासाथ	रिथ्यालिट्ट्याट	४५०- १,००० (फल)	१	१ हप्ता	आवश्यक नपर्ने	१-४ हप्ता	४०-६०

सि.नं.	स्थानिय नाम (Local Name)	संकलन समय (Collection Time)	रोपण समय (Sowing Time)	बीउको प्रकार (Seed type)	प्रति कि.ग्रा. बीउ सङ्ख्या (NO of seeds/ kg.)	प्रति कि.ग्रा.बीउ संकलनार्ग लागने मोटासोटी जनशक्ति Seed collection Md/Kg.)	बीउ जिवित रहने अवधि (Viability)	रोपण पूर्व-उपचार विधि (Pre-sowing treatment)	बीउ उम्रन लागने समय (Germination Period)	अंकुरण प्रतिशत (Germination %)
१३३	महोगानी	पुस-फागुन	फागुन-चैत	अर्थोडक्स	२,३००-३,०००		४-६ महिना	५० डिग्री सेन्टिग्रेड तापक्रम पानीमा राखेर १० मिनेट भिजाउने	३०-६० दिन	३५ सम्म
१३४		जेठ-भाद्र	संकलन गर्नासाथ	रिक्वालिट्रयाट	१,०००-१,६००	२	१ महिना	आवश्यक नपर्ने	२-३ हप्ता	४०-७०
१३५	ईम्ली	पुनः फागुन - वैशाख	फागुन-वैशाख	अर्थोडक्स	१,४००-२,६००	२	१-२ वर्ष	तातोपानीमा राखेर २४ घण्टा सम्मभिजाउने	१०-२० दिन	७०-७५
१३६	लौठसल्ला / वर्मसल्ला	कार्तिक - मंसिर	संकलन गर्नासाथ	रिक्वालिट्रयाट	१३,०००-१८,०००	६	६ महिना	चिसोमा भण्डारण	४५-६० दिन	३०-५०
१३७	टिक / सागावान	पुनः फागुन - वैशाख	संकलन गर्नासाथ	अर्थोडक्स	१२,०००-३,०००	२	१-२ वर्ष	२ दिन पानीमा भिजाई २ दिन सुकाउने र यो प्रक्रिया १५-२० दिनसम्म दोहोर्‍याउने	२-६ हप्ता	१०-५०

सि.नं.	स्थानिय नाम (Local Name)	संकलन समय (Collection Time)	रोपण समय (Sowing Time)	बीउको प्रकार (Seed type)	प्रति कि.ग्रा. बीउ सङ्ख्या (NO of seeds/ kg.)	प्रति कि.ग्रा.बीउ संकलनगर्न लाने मोटामोटी जनशक्ति Seed collection Md/kg.)	बीउ जिवित रहने अवधि (Viability)	रोपण पूर्व- उपचार विधि (Pre-sowing treatment)	बीउ उम्रन लाने समय (Germination Period)	अंकुरण प्रतिशत (Germination %)
१३८	अर्जुन	चैत-बैशाख	फागुन-चैत	अर्थोडक्स	४००-७००	२	६-१२ महिना	आवश्यक नपर्ने	१५-३० दिन	४०-७०
१३९	बरो	बैशाख-जेठ	संकलन गर्नासाथ वा फागुन-चैत	अर्थोडक्स	५००-८००	२	६-१२ महिना	४८ घण्टा चिसो पा नीमा भिजाउने	३-६ हप्ता	५०-६०
१४०	हरो	कर्ति क - फागुन	फागुन-चैत	अर्थोडक्स	४००-५२०	१	१-२ वर्ष	२४ घण्टा चिसो पा नीमा भिजाउने	३-७ हप्ता	४०-७०
१४१	पानीसाज	पुस-चैत	फागुन-चैत	अर्थोडक्स	५००-८००	२	१-२ वर्ष	३६ देखि ४८ घण्टा चिसो पानीमाभि जाउने	१५-३० दिन	५०-६०
१४२	अस्ना/साज	पुस-माघ	संकलन गर्नासाथ	अर्थोडक्स	करिब ३०,०००	३	३-४ महिना	आवश्यक नपर्ने	१०-३५ दिन	५५-६०
१४३	टुनी	चैत-असार	संकलन गर्नासाथ वा फागुन-चैत	अर्थोडक्स	१,२५,०००- ५,५०,०००	१०	१ वर्ष	४८ घण्टा पानीमाभि जाउने	१०-१५ दिन	६०-८०

सि.नं.	स्थानिय नाम (Local Name)	संकलन समय (Collection Time)	रोपण समय (Sowing Time)	बीउको प्रकार (Seed type)	प्रति कि.ग्रा. बीउ सङ्ख्या (NO of seeds/ kg.)	प्रति कि.ग्रा.बीउ संकलनार्ग लामे सोटासोटी जनशक्ति Seed collection Md/Kg.)	बीउ जिवित रहने अवधि (Viability)	रोपण पूर्व- उपचार विधि (Pre-sowing treatment)	बीउ उम्रन लाग्ने समय (Germination Period)	अंकुरण प्रतिशत (Germination %)
१४४	गुटेल	असार-भाद्र	संकलन गर्नासाथ वा फागुन-चैत	अर्थोडक्स	४,०००- ८,०००	३	१ वर्ष	२४ घण्टा चिसो पानीमाभि जाउने	३०-४५ दिन	७५-८५
१४५	ठिण्डेसल्ला	श्रावण-मंसिर	संकलन गर्नासाथ	अर्थोडक्स	करिब ४०,००,०००	१०	६ महिना	आवश्यक नपर्ने	३०-४५ दिन	८० सम्म
१४६	टिमुर/ आँखिटिमुर	कर्ति क - मंसिर	संकलन गर्नासाथ वा फागुन-चैत	अर्थोडक्स	२५,०००- ४०,०००	५	२ वर्ष	बीउकोचलोपना जानेरीमसिनो बालबालेमिचै बगेकोपनीका राखीपटक पटक सफा गर्ने	१-६ महिना	१५ सम्म

अनुसूची ५

वन बीउ प्रयोगशाला तथा भण्डारण केन्द्र, नेपालगंज, वाँकेमा कार्यरत कर्मचारीहरूको विवरण

सि.नं	नामथर	पद	फोन नं	ईमेल
१	श्री भुवनेश्वर चौधरी	वन अधिकृत	९८५१२०८२१२	bhubaneshwar.chaudhary111@gmail.com
२	श्री अशोक खत्री	रेञ्जर	(*%!!*!(@%	ashokkhatri21@gmail.com
३	श्री वावुराम मिजार	रेञ्जर	९८४३३१८७९४	
४	श्री रेशमलाल शर्मा	फरेष्टर	९८५८०६०४६२	reshamlalsharma502@gmail.com
५	श्री महाराजी चौधरी	ल्याब असिस्टेन्ट	९८६९७१३४७८	
६	श्री सरिता चौधरी	कार्यालय सहयोगी	९८१५७१९३२३	
७	श्री टेक बहादुर खत्री	चौकिदार	९८०४५१७४२८	
८	श्री विनोद यादव	स्वीपर	९८२५५८६६९८	
९	श्री गिता पुन मगर	नर्सरी नाईके	९८१४५१२१७०	

केही फोटोहरु

वीरेन्द्रनगर १३ रातानाङ्गला सुर्खेतमा रहेको काउलो संरक्षण प्लट निरिक्षण गर्दै कार्यालय प्रमुख लगायतको टोली

प्रदेश वन निर्देशनालय कर्णाली प्रदेश सुर्खेतका निर्देशक श्री ललित कुमार कर्ण सहितको टोलीसँग वन वीउ प्रयोगशाला तथा भण्डारण केन्द्र बाँकेका कर्मचारीहरु

सयपत्री सामुदायिक वन कृष्णपुर ५ कंचनपुरमा रहेको संरक्षित विजयसाल प्रजातीको प्रजनन वीउ बगैँचाबाट संकलित वीउ र सो वीउद्वारा आधुनिक अनुसन्धानमुलक नर्सरी कोहलपुर ७ जमुनिया बाँकेमा उत्पादन गरिएको विरुवाहरु

कोहलपुर १३ बाँकेमा रहेको सिसौको प्रजनन वीड बगैचाको अवस्था विश्लेषण कार्यको अनुगमन गर्दै केन्द्रका प्राविधिक कर्मचारीहरू

कृष्णपुर ५ कंचनपुरमा रहेको सिसौको प्रजनन वीड बगैचाको अवस्था विश्लेषण कार्य गर्दै प्राविधिक टोली

संकटापन्न छतिवन प्रजातीको अवस्था विश्लेषण कार्यमा मापन गरिएको रुखमा रङ्ग लगाउँदै

डडेल्धुरा जिल्लाको अमरगढी न पा २ मा रहेको देवदारको प्राकृतिक वन क्षेत्रलाई संरक्षित क्षेत्रको रूपमा संरक्षण गर्न राखिएको जानकारीमुलक सूचना पाटी

डडेल्धुरा जिल्लाको अजयमेरु गाँउपालिका ६ स्थित डामेश्वरी सा ब मा रहेको देवदारको प्राकृतिक वनमा रुख मापन गर्दै प्राविधिक टोली

डडेल्धुरा जिल्लाको अमरगढी न पा २ लटेश्वरी धार्मिक सा ब मा रहेको देवदारको प्राकृतिक वन

पुरानो फलफुल बगैचा, वीउ उत्पादन क्षेत्र तथा प्रजाती संरक्षण क्षेत्रहरुको व्यवस्थापन कार्य अन्तर्गत संरक्षण प्लट व्यवस्थापन गर्दै उपभोक्ताहरु

कोहलपुर १३ मा रहेको सिसौ प्रजनन वीउ बगैचामा मेशवायर फेन्सिङ्ग र होर्डिङ्ग बोर्ड राख्ने कार्य र माँउ रुख छनौट कार्यको अनुगमन गर्दै केन्द्र प्रमुख, वन प्राविधिक र समुह पदाधिकारी

प्रयोगशालामा उन्नत वन बीउको उमार शक्ति परिक्षण गरिएको

नेपाल सरकार
वन तथा वातावरण मन्त्रालय
वन तथा भू-संरक्षण विभाग
वन वीउ प्रयोगशाला तथा भण्डारण केन्द्र
नेपालगञ्ज, बाँके